

تصوير ابو عبد الرحمن الكردي

به دیاری دهدریت نافروشریت

القرآن الكريم في

صِفَاتُ (الْبَيْتِ) وَ (الْمَسَافَةِ)

الحسنی

تأليف
 فضيلة الشيخ محمد بن صالح العثيمين

بنه ماکانی تیگه یشتن له سیفاته کانی
خوای گه وره و ناوه جوانه کانی

و درگیری

غازی حمدہ امین

بۆدبەزاندنی جۆرمها کتیب: سەردانی: (مُنْقَدی اِقْرأ النّفاقی)

لتعمیل انواع الکتب راجع: (مُنْقَدی اِقْرأ النّفاقی)

پەراي داتلود کتایبهای مختلف مراجعه: (مُنْقَدی اِقْرأ النّفاقی)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للکتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

بنه ماگانی تیگه یشتن
له
سیفه ته گانی
خوای گه وره و ناوه جوانه گانی

نووسینی

شیخ موحه محمد ئین صالح ئهلعوسه یمین

وهرگیرانی

غازی حه ئه مین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بنه ماكانى تيگه يشتن نه سيفه تهكانى عواى گموره و ناوه جوانه كانى	نلوى كتيب :
شبح مه ده ممد نيين ساله ح نه لهوسه يمين	نموسينى :
غازى حمه نه مین	ورگيوانى :
۲۰۰۴ ز ۱۱۲۴ ك	سالى چاپ :
(سالى (۲۰۰۴) ي وزارتى پۇشنيغى	ئ مۇلت :
۵۰۰۰ دانه	تيراژ :

ووته يه ک

له ټاييښي گشتگرو سهرورۍ ئيسلامدا عقيده و ئيمان پايه و بناغه يه بڼ گشت دروشمه کاني تر و بالي دوهمۍ پټکپټنۍ ته ښم ټايښ و ﴿شريعته﴾ يه، که زاناياني شرع ناس ده فرمون (الاسلام عقيده و شريعه) دياره هېچ عيبادت و حوکم و دروشميکي ښم شريعته ته که نه نجام بدرۍ خواي گوره له بنده کاني قه بول ناکات گره له سره بناغۍ عقيده ځي ئيسلامي و ئيمان پي بووني ته و اوياڼ نه بيت که واته ښرکي سرشاني هه موو موسولمان ټيکي خوښنده واره پيش نه نجام داني هره عيبادت و دروشميکي ئيسلامي هولي ته و او بدات بڼ ښاره زه بوون له عقيده و ئيمان له بهر دوو هڅي سره کي:

۱- په بهر به ستي قه بول بووني عيبادت ته کاني لاي په روه رډگار و بڼ ښوۍ (دافع) پالنه بڼ نه نجام داني هره عيبادت ټيک (ئيمان) بوون بيت به خواي بالاده ست و چوونه به به شت نه ک پالنه ته ماح يا ترس يا چال ټيک ځي..... هتد بيت.

۲- سيفه تي (به رده وام بوون) له سره ئيسلامه تي به ته نه ښاره زايي له ئيمان و عقيده دروستي ده کات، ده نا پوژانه به چاوي خومان چنده ها موسولمانان بينيوه له بهر نه ښاره زايان له ئيمان و عقيده، به ساده ترين ټاقي کرښه و ته ماح و پله و پايه يکي دنيايي چو کيان داداوه و توشي ترازان و هه لډير هاتوون په نا به خوا.

جا په که مين پايه ش له ئيمان و عقيده ځي ئيسلامي باوه پ بوونه به زاتي گوره ځي خوا (﴿﴾ له گال ناوه جوانه کاني وسيفاته به رزه کانيدا و په يره ست بوونه به ماناو به به ستي ښو ناوو سيفاتانه و له پوانگۍ هره ناو ټيکي پيروز وسيفات ټيک ځي گوره يي و ده سلات و حېکمه تي په روه رډگار مان بڼ دهرده که وټ و ښوکات له زهت له ژماردن و وتنه و ځي ناوه کاني خوا پوژانه وهرده گرځين و له گال ټاندا ده ژين و ناو ټيکي هه ست و سوز و بيو هوشمان ده بيت و له و حاله ته دا پټغه مېرۍ پيشه و اشمان به ووتنه و ځي ښو ناوه جوان و پيروزانه موژده ي به به شتمان پي

دهدات وهك دهقه رموى ﴿إِنَّ اللَّهَ تِسْعَةٌ وَتِسْعِينَ إِسْمًا مِائَةً إِلَّا وَاحِدًا مِنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ﴾
واته: خوای گه و ره نه وه دوتو ناوی ههیه، سه د ناو جگه له یهك دانه، هه ركهس وهك ئیمان پئی
بوون و زیكر بیان خوینیت ده چیت به هه شته وه.

ئه م کتیبهش به شیوه یهکی زانستی و بابه تیانه وله سه ر پیره وی نه هلی سوننه ت وجه ماعه ت
تویژینه وه له سه ر پوکنی یه که می ئیمان و به تاییه ت (ناوو سیفه ته کانی پهروه دگان) ده کات و
پیم وایه (کتیبه خانه ی کوردی) و موسولمانانی هاو زمانم زور پیویستیان به وه ها کتیبیک هه بیته و
ئومیده وارم که لینیکی باش له بواری مه نه جی ئیسلامی پرپکاته وه و ده لیلیک بیت بق (دروست
شاره زه بوون) له ناو و سیفه ته جوانه کانی پهروه دگار و گوپ و تینیک بیه خشیت به عه قیده و
ئیمانی شوین که وتوانی پابوونی ئیسلامی کوردستان و بیرکردن وه و هه لسو که وتمان له باز نه ی
په زامه ندی خوای ته عالا بیت و له بهر خاتری ناوه جوان و سیفاته بلند و به رزه کانی خوئی ئه م
نوسین و وه رگێرانهش له ئیمه قه بول به ره رمویت و به به هه شتی خوئی شادمان بکات اللهم آمین.

وه رگێر

۲۸/شوال/۱۴۲۳هـ

۲۳/۱۲/۲۰۰۳

هه له بچه

پیشه کیهك

له لایه ن زانای پایه بهرز شیخ عبدالعزیز نبین بازموه

سو پاس و ستایش بۆ خوای میهره بان و صلوات و سه لامیش له سه ر پیغه مبه ر و دروود و سلوایش له سه ر یار و یاهه رانی و شوتین که و توانی.

پاشان:

دوای گوێ گرتنی وورد و شاره زابوون و هه لسه نگاندنم بۆ ئهم نامیلکه ی که برای به ریزمان شیخ (محمد العثیمین) دایناوه به ناوی (القواعد المثلی فی صفات الله وأسماؤه الحسنی) بۆم ده رکه وت که په راوتکی گرنگ و به پێزه و له سه ر پچه و تیگه یشتن و عه قیده ی پیشینانی ئهم ئوممه ته دا پێژراوه له تیگه یشتنیان بۆ سیفه ت و ناوه پیرۆزه کانی خوای گه و ره .

هه روه ها ئامازه بۆ کۆمه له بنه مایه کی گه و ره وچه نده ها وانه ی گرنگ له باسی سیفه ت و ناوه پیرۆزه کاند ده کات له گه ل پوون کردنه وه ی ئاشکرا و بی ته م و مژی مانای (معیه) واته (له گه ل بوون) ی خوای گه و ره بۆ به نده کانی به مانا تاییه تی و گه شتی به کانی که له قورئانی پیرۆز و تیگه یشتنی نه هلی سوته ت و چه ماعه تدا ها تووه و مه به ست پستی (له گه ل بوون) ی حه قیقی به به و شێوه ی که له گه ل گه و ره یی و ده سه لاتی خوا دا بگو نه جی به بی تیگه ل بوون و شو به باندن به تواناو ده سه لاتی هه یج جۆرێک له دروست کراوه کانی خوای بالا ده ست.

به لگه ر خوای گه و ره وه ک خۆی ده فەر مویت له سه ر عه رش ی خۆیه تی ، به و شێوه به ی که لایه ق بیته به گه و ره یی و ده سه لاتی خۆیه وه ، با ژیری ئیمه ش ده ر ک به چۆنیتی به کی نه کات.

به لام ده بی بزانی (له گه ل بوون) ی خوای گه و ره بۆ به نده کانی به عیلم و زانیاری و چاودێری و رد و درشتی خوای گه و ره ده بیته ، له سه ر هه موو و وته و کردار و حاله تیکی به نده کانی ، که چی ده کن و چۆن ده جو ئێنه وه و مه به ستیشیان له و ته و کرداره کانیان کۆ یه ؟! هه روه ها له گه ل بوونی خوای گه و ره بۆ پیغه مبه ران و خواناسان بریتیه له پشتگرتن و

ته‌وفیق دانیان بق کاره‌کانیان که هه‌موو مانا تاییه‌ت و گشتیه‌کانی له‌گه‌ل بپوون -معیه- ده‌گرتیه‌وه.

هه‌روه‌ها ئه‌م په‌راوه ئاماژه‌ی گرنگی بق حه‌قیقه‌ته‌ جی‌گیره‌کان ، سه‌باره‌ت به‌ناوو سیفاته‌کانی خوای گه‌وره ، تێدایه و به‌په‌رچی هه‌موو کۆمه‌له‌ گومراکان ده‌داته‌وه له‌ تاقمه‌کانی ئه‌هلی (تعطیل) واته‌ ئه‌و کۆمه‌له‌ی که ناوو سیفاته‌کانی خوای گه‌وره پاده‌گرن یا ئه‌هلی (تشبیه) واته‌ ئه‌وانه‌ی ناوو سیفاتی خوای میهره‌بان ده‌شو‌به‌پێن به‌عه‌ده‌کانه‌وه ، خوای میهره‌بان پاداشتی خێری برای نووسه‌ر بداته‌وه و زیاتر عیلم و هیدایه‌ت و ته‌وفیقمان پێبیه‌خشیت و ئه‌م په‌راوه‌ش سوودمه‌ند بکات بق خوێنه‌ران و موسولمانان به‌گشتی و صلی الله و سلم علی نبینا محمد وآله وصحبه.

١٤٠٤/١١/٥ هـ

عبدالله بن عبدالعزيز بن باز

سه‌رۆکی گشتی بق به‌پێوه‌بردن و

توێژینه‌وه‌ی زانستی و فه‌تواو بانگه‌واز

پیشه کی

به ناوی خوی به خشنده و میهره بان

الحمد لله حمده و نستعینه و نستغفره و نتوب اليه و نعوذ بالله من شرور أنفسنا و من سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له و من يضلل فلا هادي له و أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد أن محمداً عبده و رسوله صلى الله عليه و على آله و أصحابه و من تبعهم بإحسان و سلم تسليماً

پاشان:

باوه پړیون به ناو سیفات کانی خوی میهره بان په کیکه له پړوکنه کانی باوه پړیون به خودا که بریتی به له باوه پړیون به یوونی خواو باوه پړیون به په روه دگاریتی و په کتاپه رستی خوی تعالی و ه روه ها باوه پړیون به سیفات و ناوه پړیوز و جوانه کانی که په کیکه له سۍ به شه که ی په کتاپه رستی خودا، نه ویش په کتاپه رستی به له په روه دگاریتی و په رستش و ناو سیفات کاند ا.

که واته پله وپایه ی په کتاپه رستی خودا له ناو سیفات کاند ا که زایه کی رور فراوانی له نیسلادما گرتووه و هیچ که سیک ناتوانی به پیک و دروستی خواپه رستی بکات ، تاشاره زایی نه بیت له سیفات و ناوه جوانه کانی خودا ، و په و شاره زاییه چار پوشن ده بیته وه ، خوی بالاده ستیش ده فرموی له سوره تی نه اعراف و نایه تی (۱۸۰) (و الله الاسماء الحسنی فادعوه بها) (واته: خوی میهره بان خاوه نی چه نده ها ناوی جوانه و په و ناوه جوانه نی لی بی پارتنه وه) نه مهش دوعای داواکردن و دوعای عیبادهت ده گرتنه وه .

دوعای داواکردن: - واته : هاوکات له لگه ل پارتنه وه و داواکار په کانت له په روه دگار ناویک له ناوه جوانه کانی خودا که بگودجی پیش بخه وک نه وه ی که بلتیت یاغفور اغفرل واته: نه ی

ئه‌و زاته‌ی که له گه‌ناهه‌کان خوش ده‌بیت له‌منیش خوش به ویا رحیم‌ا‌رحم‌نی واته: ئه‌ی ئه‌و زاته‌ی که ژۆر به‌به‌زه‌یت، په‌حم و به‌زه‌یش به‌ من بکه، و یا حفیظ‌ا‌حفظ‌نی واته: ئه‌ی ئه‌و زاته‌ی که دروست‌کراوه‌کانی خۆت ده‌پارێزیت منیش بپارێزه..... هتد.

دوعای عیبادت:-- واته، خوای گه‌وره بپه‌رسته له‌پوانگه‌ی ماناوه‌به‌ستی ناوه‌کانیه‌وه، بۆ نمونه گه‌رانه‌وه و تۆبه‌کردنت بۆ لای خودا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی په‌کیک له‌ناوه‌کانی (التواب) و به‌زمانت یادی په‌روه‌ردگارت بکه چونکه په‌کیک له‌ ناوه‌کانی (السمیع) واته بیسه‌ری هه‌موو دوا‌اکانه هه‌روه‌ها هه‌موو کاتێک به‌ ئه‌ندامه‌کانی له‌شت بپه‌رسته چونکه (البصیر) واته بینه‌ری هه‌موو دروست‌کراوه‌کانیت، و له‌ خودا پترسه له‌نه‌یتیدا چونکه (اللطیف‌ا‌الخبیر) واته ئاگاهداری هه‌موو کرده‌وه‌و حاله‌تێکی په‌نهانی به‌ که‌ به‌نده‌کانی ئه‌نجامی ده‌ده‌ن..... هتد.

جا له‌پێناو به‌رزنی پله و پایه‌ی ناو و سیفته په‌روژه‌کانی په‌روه‌ردگار له‌ ئیسلامدا وله‌به‌ر ئه‌وه‌ی که خه‌ک هه‌ندێ جار به‌حق و هه‌ندێک جاریش به‌نه‌زانی و ده‌مارگیری قسه‌ی تێدا ده‌که‌ن، پێم خۆشه له‌ پوانگه‌ی چه‌ند به‌مه‌یه‌که‌وه له‌سه‌ر ئه‌م بابته بنوسم و ده‌پارێتمه‌وه له‌خوای بالاده‌ست که ئه‌م کاره‌م ته‌نها بۆ خۆی بێت و سود و که‌ش به‌ موسولمانان بکه‌یه‌نیت. له‌ژێر ناوێشانیشانی ﴿القواعد‌المثلی فی صفات‌الله‌و‌اسمائ‌ه‌الحسنی﴾.

بنه ماکانی تیگه یشتن له ناوه کانی خوای گه ووه

بنه مایی یه کهم:

ناوه کانی خوایی گه ووه هه موویان جوان و پیرۆزن (حسنی) واته کۆتا پلای جوانی و چاکای وهک خوایی میهره بان ده فره موی ﴿و لله الاسماء الحسنی﴾ سوره تی الاعراف نایه تی (١٨٠) ، واته: بۆ خوای گه ووه جوانترین و چاکترین ناو هه یه. که له هه یج په ویه که وه نو قسانی و کهم و کوپی مه لئا گریت. بۆ شمو نه (الحی) که ناوی که له ناوه کانی په ووه ردگار مانای ژبانی ته وای تی دیایه که هه رگیز کاتیک نه بووه ، نه بوو بیت و له ئیستا و داهاتویشدا له ناو ناچیت ، نه و ژبانه ی که هه موو سیفه ته ته ووه کانی وهک عیلم و ده سه لات و بینین و بیستن و ... هتد. له خۆ ده گریت.

نونه یه کی تر (العالم) که ناوی که له ناوه موباره کانی خودا و مانای عیلمی ته واو ده به خشیت به نه دانه یه که هه رگیز نه بووه نه زانین ، یا له بیر چوونی له گه لدا بو بیت ، وهک په ووه ردگار مان ده فره موی (علمها عند ربی فی کتاب لا یخسر فی ولا یفسد) سوره تی (طه) نایه تی (٥٢). واته: هه موو کرده وه یه کی مرقه کان لای په ووه ردگار پارتیزاوه له (لوح المحفوظ) داو پاداشتیان له سه ر ده ریت وه و په ووه ردگار هه یج شتیکی لی وون نابیت و له یاد ناچیت وه.

زانباری خوای گه ووه وورد ودرشتی نه م بونه وهری گرته وه ، چ کارو کرداری خۆی بیت یا کرداری بهنده کانی وهک ده فره موی: (وعنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو و یعلم ما فی البر و البحر وما تسقط من ورقه الا یعلمها ولا حبه فی ظلمت الارض ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین) سوره تی نهعام نایه تی (٥٩) واته: کللی خه ژنه کانی غه یب ته نه لای په ووه ردگار و کس نایزانیته جگه له زاتی خودا ، ته نه لای وه زانیته چی له وشکایی و ده ریاکاندا هه یه و ناگداره به وهرینی گه لای دره خته کان له کات و شوینی دیاری کرلوا ، شوینی دانه وێله کان

له‌سکی زه‌ویدا و هه‌موو دروست کراویکی خاوه‌ن گیان و ووشک ، هه‌موویان له (لوح المحفوظ) دا تۆمار کراون و خوای زانا و به‌دیه‌نهریان ته‌واو شاره‌زایی له‌باره‌یانوه هه‌یه .

هه‌روه‌ها له سوهره‌تی (هود) نایه‌تی (٦) داده‌فرمویت: ﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعُهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾. واته: هیچ گیانه‌به‌رتک نی‌یه مه‌گه‌ر پتقی و پتقی یه‌که‌ی، له‌سه‌ر خوای به‌خشنده‌یه و ده‌زانیت شویتنی جیگه‌ر بیوون و ژیا‌نی له‌کو‌تایه‌یه و هه‌روه‌ها شویتنی مردنیشی، ته‌مانه هه‌مووی لای په‌روه‌رنگار له (لوح المحفوظ) دا تۆمار کراون.

به‌هه‌مان شتیه له سوهره‌تی (تغابن) نایه‌تی (٤) دا ده‌فرموی: ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسَبِّرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾. واته: خوای گه‌وره ده‌زانێ چی له ئاسمانه‌کان و زه‌ویدا هه‌یه و هه‌چی لی‌وون نابیت و ناگاداره له هه‌موو کار و کرده‌ویه‌که که به‌نه‌یتنی یان به‌ناشکرا ته‌جاسی ده‌ده‌ن و خولجی میهره‌بان رۆژر ناگاداره به‌وه‌ی له‌دله‌کاندا شار‌براونه‌ته‌وه .

نمونه‌ی سێ‌هه‌م: (الرحمان) ناویکه له ناوه جوانه‌کانی په‌روه‌رنگار و مانای ته‌واوی په‌حه‌مت ده‌به‌خشیت که پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) له باره‌یه‌وه ده‌فرمویت: ﴿اللَّهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذِهِ بَوْلَاهَا﴾. واته: خوای میهره‌بان رۆژر به‌په‌م تهر به‌رامبه‌ر به‌نده‌کانی خۆی له‌و ئافره‌ته‌ی که من‌داله‌که‌ی رۆژر ده‌بێ و پاشان ده‌بی‌نیت‌ه‌وه و پاوه‌شی پێدا ده‌کات و شیری ده‌دات، هه‌روه‌ها (الرحمن) مانای په‌حه‌متی فراوانی خودا ده‌گرت‌ه‌وه بۆ سه‌رحه‌م دروست‌کراوه‌کانی وه‌که له سوهره‌تی ش‌عراف نایه‌تی (١٥٦) دا ده‌فرموی (وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ) واته: په‌حه‌مت و به‌زه‌یی من بلایوت‌ه‌وه به‌سه‌ر هه‌موو دروست‌کراوه‌کاندا و که‌سی لی‌بێبه‌ش نابیت.

وه‌که له سوهره‌تی غافر نایه‌تی (٧) دا سه‌باره‌ت به‌ دوعا و نزای فریشته‌کان بۆ ئیمانداران ده‌فرموی (رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا) واته: په‌روه‌رنگار ، په‌حه‌مت و زانیاری تۆ سه‌رحه‌م دروست‌کراوه‌کانی گرت‌ه‌وه و هیچ شتێک نی‌یه له‌ چوارچێوه‌ی ره‌حم و زانیانی تۆ به‌ده‌ر بیت. پێرتنی و چاکی و جوانی له‌ناوه‌کانی خودا یه‌که‌یه‌که‌یان ده‌گرت‌ه‌وه و ڤکانتیکش دووناو پێکه‌وه کو‌بکرت‌ه‌وه چاک‌تر و جوان‌تر ده‌رده‌جن و مانای (کَمَالٌ فَوْقَ کَمَالٍ) وه‌رده‌گرن و ده‌ده‌وشیت‌ه‌وه .

نمونه یه کی تر، ناوه گانی (العزیزُ الحکیم) له قورئاندا پێکوه هاتوون و هه‌ریه که یان ده‌لاله‌ت له سه‌ر مانای (کمالُ خاص)ی خۆی ده‌کات و له‌ناوی (العزیز)دا عیزه‌تی ته‌واوی ئی وهرده‌گیرئ و له‌ناوی (الحکیم)دا حوکم وکار به‌جێئ پێشان ده‌بات و له‌ کۆکری به‌وه‌ی هه‌ردوو ناوه‌ پیرۆزه‌ که‌دا ئاماژه‌ بۆ (کمال) و ته‌واویه‌کی تر ده‌کات ئه‌ویش ئه‌مه‌یه‌ که‌:

عیزه‌ت و بالاده‌ستی خۆای گه‌وره‌ تێگه‌ل بووه‌ به‌ حیکمه‌ت و کاربه‌جێئ یه‌وه‌ و عیزه‌ته‌که‌ی وای ئی ئاگات زوڵم و سته‌م نه‌ه‌جام به‌بات، هه‌روه‌ک چوێن له‌ناو موقه‌بله‌کاندا که‌سێ نه‌بووه‌ به‌ خاوه‌نی ده‌سه‌لات و عیزه‌ت و زوڵم و سته‌م و خراپه‌کاری ئی نه‌وه‌شیته‌وه‌! هه‌روه‌ها حوکم و حیکمه‌تی خۆای بالاده‌ست شێلاره‌وه‌ به‌ (العز الکامل) واته‌ عیزه‌تی بێ سنوور و کمال، به‌پێچه‌وانه‌ی حوکم و حیکمه‌تی ئه‌نسه‌نه‌کان که‌ زۆرجار دووچارێ زه‌لیلی و بێ ده‌سه‌لاتی ده‌بنه‌وه‌.

بنه‌مای دوومه‌:

ناوه‌گانی خوا (ﷻ) ناوێ بۆ زاتی په‌روه‌ردگار له‌ هه‌مان کاتدا سیفه‌تیش بۆی. ناوه‌گانی خوا (ﷻ) ناوێ بۆ زاتی -الله- له‌په‌روی ئه‌وه‌وه‌ که‌ هه‌موو ناوه‌کان ئاماژه‌ و به‌لگه‌ن بۆ زاتی -الله- سېحانه‌ و ته‌عالی. هه‌روه‌ها ناوه‌کان سیفه‌تیش له‌په‌روی ئه‌وه‌وه‌ که‌ هه‌تاوتێک مانایه‌کی تایبه‌ت ده‌به‌خشیت وه‌ک ناوه‌گانی (الحی، العلیم، القدیر، السّميع، البصیر، الرحمن، الرحیم، العزیز، الحکیم) هه‌موویان ناوێ بۆ زاتێک که‌ (الله)یه‌ (ﷻ). به‌لام مانای (الحی) زیندوو، جیایه‌ له‌ مانای (العلیم) واته‌: ئه‌د زانا و به‌ناگا که‌ هه‌چی ئی وێن ناییت، هه‌روه‌ها مانای (العلیم) جیاوازه‌ له‌ مانای (القدیر) واته‌: ئه‌د به‌ توانا و ده‌سه‌لات... هه‌ت.

بۆیه‌ سه‌ ده‌ ئێین ناوه‌گانی خودا (ﷻ) ناویش و وه‌سف و سیفه‌تیش چونکه‌ قورئان راشکاوانه‌ ده‌فه‌رمویت (وهو الغفورُ الرَّحِيم) سو‌ره‌تی یونس‌ تایه‌تی (١٠٧)، واته‌: خۆای مه‌هه‌ربان خاوه‌نی لی‌بو‌رده‌یی و به‌زه‌یی یه‌، وه‌ له‌سو‌ره‌تی که‌ هه‌ف تایه‌تی (٥٨)دا ده‌فه‌رمویت (وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ) واته‌: په‌روه‌ردگاری تۆ له‌به‌نده‌گانی خۆشه‌ده‌یی و خاوه‌نی ره‌حمه‌ت و به‌زه‌یرییه‌، که‌ واته‌ تایه‌تی دوومه‌ به‌لگه‌ و ئاماژه‌ی بۆ ئه‌وه‌ تێدایه‌ (الرحیم) که‌ یه‌کێکه‌

له‌ناوه‌کانی خودا سیفه‌تی ره‌حه‌مت هه‌لده‌گریت... شه‌وتا به‌پیتی عورف و به‌کۆی ده‌نگی زانایانی زمانناسی عه‌ره‌بی شه‌ویه‌که: به‌هیچ‌که‌سیک ناوتریت (علیم) هه‌تا عیلم و زانیاری نه‌بیت وه ناوتریت (سمیع) نه‌گه‌ر (سمع) بیستنی نه‌بیت وه ناوتریت (بصیر) واته‌ بینهر نه‌گه‌ر (بصر) بینینی نه‌بیت شه‌م باب‌ته‌ش شه‌وه‌نده روون و ناشکرایه پۆیست به‌به‌لگه‌ مه‌ئانه‌وه ناکات.

لێ‌روه گه‌رمایی و سه‌رایشه‌یلوی کۆمه‌لی (القطیل)^(۱) مان بۆ ده‌رده‌که‌ویت که مانای ناوه‌ پیرلژه‌کانی خودایان (ﷺ) له‌ خودی ناوه‌کان داپنیه‌ و جیا‌کردنه‌وه وه ده‌لێن: خوای گه‌وره (ﷻ) بیسه‌ره به‌ بێ‌ ئاله‌تی بیستن، پینه‌ره به‌ بێ‌ بینین و ئاله‌تی بینین که (چاوه)، وه بلند و عه‌زیزه به‌ بێ‌ مانا و سیفه‌تی (عزة ... هتد) هۆکاری شه‌م راو بۆ‌چونه‌یان و به‌لگه‌یان گوايه: جێ‌گیر‌کردنێ‌ سیفات بۆ‌ په‌روه‌ردگار (فره‌ خوايه‌تی) پيشان ده‌دات چونکه‌ خوای گه‌وره و ناوه‌کانی هه‌ر بوون و کۆنن جا نه‌گه‌ر بلتین سیفاته‌کانیش (قدیم) و کۆنن له‌گه‌ل بوونی خودا شه‌وا دوو (بوونی) جیاواز ده‌گه‌یه‌زن و فره‌ خوايي و شه‌رك ده‌رده‌چیت!! به‌ راستی شه‌مه‌ شه‌یکر نه‌وه‌یه‌کی بێ‌جی و بێ‌ به‌لگه‌یه‌ و ده‌قه‌کانی قورئان و عه‌قل به‌ په‌ره‌چی ده‌داته‌وه.

به‌لگه‌ی قورئان:

خوای مه‌ره‌بان له‌گه‌ل شه‌وه‌ی تا‌کوته‌نیايه به‌چه‌نده‌ها سیفه‌ت و وه‌سفیش باسی خۆی کردوه وه‌که له‌ سوره‌تی (البروج) نایه‌تی (۱۲-۱۵) ده‌فه‌رمویت (إِنْ يَبْشُرَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِي وَيُعِيدُ وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ فَعَالٌ لِّمِثْلِ بَرِّدٍ) واته‌: به‌راستی تۆ‌له‌ی په‌روه‌ردگار زۆر توندو تیزه‌، ته‌نها شه‌وه‌تا هه‌موو شه‌تیکی دروست کردوه دواي نه‌مانیشی دووباره‌ دروستی ده‌کاته‌وه، هه‌ر شه‌وا ته‌ش زۆر لێ‌خۆش بوو به‌سۆزه‌ و خاوه‌نی ته‌ختی بلند و

^۱ - واته‌ په‌که‌ستنی سیفاته‌کانی خوا (ﷻ) وه‌داپینیی له‌ ناوه‌ پیرلژه‌کان، شه‌مانه‌ کۆمه‌لێکن له‌ فه‌یله‌ سوغه‌کان و شه‌وانی به‌دوور له‌ ده‌قه‌ شه‌ریعه‌کان و به‌راو شه‌قلکاری باس له‌ سیفات و ناوه‌ پیرلژه‌کان ده‌کهن و قیاسی خالق ده‌کهن سه‌ر مه‌خلوقه‌کان.

پایه دله. وه له سورده تی (الاعلیٰ) نایه تی (۵-۱) ده فەرمویت (سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى الَّذِي خَلَقَ لَسُوِّ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهْدَىٰ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ فَجَعَلَ ثَمَاءً أَحْوَىٰ) واته: تسبیحات و ستایشی پەروردنگاری بمرز و بلندت بکه، ئه و زاته ی هه موو شتیکی دروستکردوه به جوانی، ئه و زاته ی که نه خشی کیشاوه بق هه موو شتیکی و پاشان ریتمونی کردوه، ئه وه ی که گز و گیای له له وه پگا ده رهیتاوه، به لام دواى ماوه یکه ده یگانه پوش و په لاش زهردو و وشک و پرش هه لکه پاو..

جا له م نایه تی سه ره ودا کۆمه لێک وه سف و سیفه تی جیا جیای خودا (ﷻ) باس ده کات و جینگێکردنی ئه و وه سفانهش هه یج مانای (فره خودایی) ناسه له ینی و کۆنی سیفاته کان دزایه تی ناگه یه نی له گه ل (بوون و کۆنی و نه زه ی) تاك و ته نهایی خودا ، وه نایه تاکان (بوون و ناو و سیفاته کان پێکه وه له گه ل زاتی پەروردگاردا کز ده کاته وه .

به لگه ی عقل:

له بهر ئه وه ی (سیفات) جیاوازی یه له زاتی هه یج وه سفراویک وه مر زات و موجودیتک کۆمه لێک سیفه تی هه یه و له گه ل بوونی دا ئه و سیفاته نهش هه ن که واته ماده م زاتی پیروزی الله (ﷻ) هه ر یوه و کۆنه سیفه ته کانی شی هه بوون و کۆن و جینگێکردنیان (بوونیک) ی جیاواز له زاتی خودا پێک نا هیتی.

لێره وه بۆمان ده رده که وی (الدهر) واته زه مان ناوێک نی یه له ناوه جوانه کانی پەروره دنگار چونکه (الدهر) ناوێکه له زمانی عه ره بی دا بێشی نی یه و ناگۆریت، هه روه ها (الدهر) ناوه بق کات و زه مان، خوا ی میهره بانیش ده رباره ی ئه وانه ی باوه ریان نی یه به زیندوو بونه وه ده فەرمو ی (وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَحَيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ) سورده تی (جاثیه) نایه تی (۲۴) مه به ستیشیان به (الدهر) تێپه پیرونی شه و و پۆز بوو به سه ریاندا.

ئهم فەرموده ی پێغه مبه ریشمان (ﷺ) که له خوا ی گه وره وه بۆمان ده گێریته وه ﴿يُؤْنِسُنِي ابْنَ آدَمَ بِسَبِّ الدَّهْرِ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِي الْأَمْرَ أَقْلِبُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾. واته ئینسانه کان ئه زیه ت و ئازارم ده دن به هه یی جوینی دانیان به زه مان ، منیش خاوه نی زه مانم و گۆرین و هه لسو پانی

شهو و پڙ به دوستی منه. ثم فرموده به بلگه و ناماژی بق شهو تیدانی به که (زهمان -
الدهر) ناویک بیت له ناوه کانی خودا (ﷻ) چونکه شوانی جوین ددهن به (زهمان و کات)
مه بهستیان شه کات و زهمانی به که پوداوه کانی تیدا پوونه دات ، نه که مه بهستیان خوی گه وره
بی ، هر بویه مانای (الدهر) پیغمبر (ﷺ) بق خوی شهرهی کردوه (بیدي الامر اقلب الليل و
النهان) که واته خوی گه وره به بیتهنری کات و زهمانه و شهو که له ناویاندا پووده دات ، جا
ناکری و ناگونجی شه واته که کات و زهمانی دوست کردوه و به دی هیتاوه بق خۆشی کات و
زهمان بیت !!

کہاتہ: ﴿الْمُغْلِبَ بِكسر اللام﴾ یانی ہہ لسوپیتر ناگوچی ﴿الْمُغْلِبَ بفتح اللام﴾ یانی ہہ لسوپیتر او بیت لہ مہ مان کاتدا، لیرہوہ بو مان پوویوہ کہ ناگری و نابیت مہ بہست لہ ناوی (الدهر) خودا (عز) بیت۔

یافته‌های سیزدهم :

ناوہ کانی خوائ گورہ (جگہ) نہ گہر ناماڑی تپداپو بی وہ سفیکی تپہ پروو (متعدی) نہ وہ
سہی ماناوا مہ بہ ست لہ حق دہ گری

۱- سه لعاندنی نه و ناوه یو خواي گه وړه (۳۰).

۲- سہ لماندن سبھ تیک بڑ خدا کہ ناوہ پیروزہ کہ ناماڑی پی دہ کات ولہ خزی دہ گرنیت .

۳- سه لماندنې جوکم و داواکاری ته وناوه پیرۆزه.

هر بویه زانایانی شهر زان دهلین (حد) لسهر چه و پنگر (قطاع الطريق) لا دهچیت
 مادمه تهویه دهگن پیش دهسگر کردنیان، بهلگه یان نایه تی (۲۴) لسهر ته تی (الماده) به که
 دهفرمویت (إلا الذين تابوا من قبل أن تقدروا عليهم فاعلموا أن الله غفور رحيم) واته (جگه
 لهوانی که توبه یان کردوه، پیش نهروی دهستی نیوه یان یگاتی، شه بزانن که بهراستی خودا
 لیخوشبوو میهره بانه) بویه شه دو نواوه پیریزه ی خودا (غفر) (الغفور الرحيم) لیخوشبوونی
 خوی میهره بان بژ گوناوه گانیان و بهزه ی وسرزی خودا به لایرینی (حه دی شهرعی) که کوشتی

یا هه لواسین یا دهست و قاچ برین یان نه فی کردنیان بق وولاتیکی تر پیشان ددهات مادهم ته و به بګه پېش دهستګیر کردنیان.

نمونه یه کی تر: ناوی پیژنی (السمیع) ه که هر سی مانا و مه بهستی پېشو له خوده ګریت. ۱- سه لماندنې ناویک بق په روه ډګار که (السمیع) ه.

۲- سه لماندنې سیفه تی (السمع) واته بیستن بق په روه ډګار .

۳- سه لماندنې حوکم و مه بهست و حیکمه تی (بیستن) نه و به که خوی ګوره چون نیش و کاری ناشکرا ده بیستیت ه روه ها په نهانی و نه پنی په کانی ه هر ده بیستی وک له سوره تی (المجادله) نایه تی (۱) دا ده فرموی ﴿وَالله يَسْمَعُ تَحَاوُرَ كَمَا اِنْ الله سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾. واته: نهی محمد (ﷺ) بېګومان خوا (ﷺ) بیستی و ده ریګرت وت و پزی نه و نافرته ی که گفت و ګوت له ګه لدا ده کات ده ریاره ی هاوسه ره ګی، به پاستی خودا بیسه ر و بینایه ..

ه روه ها نه ګر ناوه کانی خودا (ﷺ) ناماژه و ده سفیکی (غیر متعدد) تیدا بوو نه (۷) دوو مه بهست ده ګی نهی

۱- سه لماندنې نه و ناوه بق خودا (ﷺ) .

۲- سه لماندنې سیفه تیګ بق خوی ګوره که ناوه پیژنه که له خوی ده ګریت.

وګ ناوی پیژنی (الحي) که ناویک بق خودا ده سه لمینې و ه هم سیفه تیګیش ده ګریت خق که (الحیاء) واته: ژبانی به رده وام و بی برانه و ده بق زاتی خودا - عزوجل -

بڼه های چوارم:

به لګه و ناماژه ی ناوه کانی خوی ګوره (ﷺ) له سه ر (بوون و سیفاته کانی) خوا به شتو ده بهرام بهر ګردن (مطابقه) له خو ګرتن و لیوه ګرتن ده بیت. بق نمونه: ناوی پیژنی (الخالق) واته به دیه پنه ر، ناماژه و به لګه به بق زات و بوونی په روه ډګار، ه روه ها ناماژه و به لګه یشه بق سیفه تی (الخلق) واته به دیه پنهان کاتیک خالق له ګل سیفه تی (خلق) بهرام بهر ده که ین چونکه ناګودجی خوی ګوره (خالق) به دیه پنه ر بیت و هیچی (خلق) نه ګر بی و سیفه تی (خالق) نه بیت ..

دیسانه‌وه ماده‌م سیفه‌تی (خالق) به‌لگه‌یه له‌سەر (بوونی) خوا به‌تەنها چونکه ماده‌م (خالق) ده‌بی (بوونی) هه‌بێت گەر وجودی نه‌بێت چۆن خالقه؟! هه‌روه‌ها ئەم ناوه‌ پێڕۆزه به‌تەنها به‌لگه‌یشه له‌ سەر سیفه‌تی (خلق) به‌ شیوه‌ی مانای له‌خۆگرتن (التضمن) چونکه ناگۆچی پەرهردگار ناوی (خالق) بێت و سیفه‌تی (خلق) ی نه‌بێت و هیچ به‌دی نه‌هێنێت! هه‌روه‌ها ئەم ناوه‌ پێڕۆزه (خالق) به‌لگه‌یه له‌سەر هه‌ردوو سیفه‌تی (علیم و قوبره‌ت) به‌شیوه‌ی (التزام) واته‌ لیوه‌رگرتن چونکه ماده‌م پەرهردگار (خالق) بێت که‌واته‌ قوبره‌تی هه‌یه و پەرهره‌ته‌ بونه‌وه‌ری خه‌لق کردوه ، هه‌روه‌ها (خالق) ناماژه‌یشه بۆ سیفه‌تی (علیم)، چونکه پەرهردگار کاتی خالقی بێت و بتوانی بونه‌وه‌ر و نه‌وه‌ی که‌تێدایه‌تی خه‌لق بکات ، بێ گومان علیم و شاره‌زایی ته‌واویشی له‌سەر هه‌مووی ده‌بێت .. هه‌ر بۆیه کاتی خوای به‌ده‌سه‌لات باسی دروست کردنی ناسمانه‌کان و زه‌وی ده‌کات نه‌فرموی: ﴿لَتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ سوژه‌تی (الطلاق)، ثابته‌تی (۱۷)، واته‌: بۆ نه‌وه‌ی بزانه‌ن که به‌راستی خوا ده‌سه‌لاتی به‌سەر هه‌موو شتی‌که‌دا هه‌یه بێ گومان خوا به‌زانست و زانیاری خۆی که‌مارۆی هه‌موو شتیکی داوه‌.

هه‌سه‌له‌ی لیوه‌رگرتن و پێویستی وه‌ها: بون (لازم) هه‌ر فرموده‌یه‌کی خواو پێغه‌مبه‌ری خوا ﴿﴾ که‌وتراین لیوه‌رگرتن و پێویستی نه‌و لیوه‌رگرتنه‌ لازمه‌ چونکه فرموده‌ی خوا و پێغه‌مبه‌ر هه‌قن وه (لازم الحق) به‌لام پێویستی (لزم) ی قسه‌ی غه‌یری خوا و پێغه‌مبه‌ر ﴿﴾ سێ حاله‌تی بۆ هه‌یه .

حاله‌تی یه‌کم :

که‌سێک پاو ووتیه‌کی هه‌بێت و پابه‌ندیش بێت پێیه‌وه، بۆ نمونه‌ که‌سێک که نه‌ی سیفاتێ (فعلی) ده‌کات له‌خوای گه‌وره‌ بلێت به‌و که‌سه‌ی که‌سیفاتێ فاعلی خودا ده‌سه‌لمێنی.. ماده‌م سیفاتێ فعلی خوا ﴿﴾ ده‌سه‌لمێنی که‌واته ئەم قسه‌ی تۆ (لازمه‌) وه‌له‌ده‌گرێ که‌هه‌ندی کرداری خوای گه‌وره‌ قه‌دیم نه‌بێت و پاش ناو سیفاتیه‌ قه‌دیمه‌گانی پەرهردگار ڕوویان دا‌بێت و هاتنه‌ برون.

ئەوێ که سیفاتی فعلی دەسەلمێتت لەو ئەمدا بێت: بەلێ من پابەندم بە سەلماندنی ئەو سیفاته‌ و خۆی گەرە کۆن و ئیستا و داهاتوش (فَعَالٌ لِّمَا یُرِید) واتە چۆ بووێت دەیکات و قسە و کردەوێکانی هەرگیز تەواو نابن وەک لە سورەتی (کەف) نایەتی (۱۰۹) دا دەفرموی: ﴿قُلْ لَوْ کَانَ الْبَحْرُ مِداداً لِّکَلِمَاتِ رَبِّی لَنَفَذْتُ الْبَحْرَ قَبْلَ أَنْ تَنْفَذَ کَلِمَاتُ رَبِّی وَلَوْ جِئْتُ بِمِثْلِهِ مَدَداً﴾ واتە: (پێیان بێ: ئەگەر دەریا هەمووی مرەکەب بێت زانست و زانیاری پەرە‌ردگاری پی‌بنوسرایە، دەریا هەمووی تەواو دەبوو پێش ئەوێ زانست و زانیاری پەرە‌ردگاری تەواو بێت ئەگەر چە‌نده‌ها ئەو‌نده‌تر دەریا بپێنێو بیکەنە مرەکەب، چونکە زانست و زانیاری پەرە‌ردگاری کۆتایی نایە و پی‌سنورە... هەر‌وه‌ها لە‌سورەتی (القمان) نایەتی (۲۷) دا دەفرموی: ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمْدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِذْتُ کَلِمَاتُ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾. واتە: (خۆ ئەگەر بە‌پاستی هەر‌چی ئێرە‌خت هەیه‌ لە‌ زوێدا ببنە پێنوس، دە‌ریاش چە‌نده‌یه‌ بپێتە‌ حەوت ئەو‌نده‌و بپێتە‌ مرەکەب‌و زانست و ئەپێنی دروست کراوێ‌کانی خوا (ﷻ) بنوسی‌تە‌وه‌، ئە‌وه‌ هێشتا زانست و زانیاری و فەرمانە‌کانی خوا هەر‌ تەواو نابن، بە‌پاستی خۆی گەرە بە‌دە‌سه‌لاتە‌ و دانایە). جا پێ‌دانی کرداری نوێ لە‌لایەن پەرە‌ردگاره‌وه‌ نایێتە‌ کە‌م و کورتی لە‌حە‌قی خودا. هیچ لازم نی‌یه‌ کە‌ مادە‌م خۆی گەرە (ناو و سیفاته‌کانی) قە‌دیم و هەر‌ بۆن، کردارە‌کانیشی هەر‌ قە‌دیم بن!

حاله‌تی دووهم:

کە‌سێک پێ‌وێتە‌ کێ هە‌ییت بە‌لام پێ‌وێتە‌ کێ لازم نی‌یه‌ کە‌شتی تری لێ‌وه‌ر بگسێ‌رت وە‌قیاس بکێ‌تە‌ سەر پەرە‌ردگاری بۆ‌ نە‌وونە: ئە‌و کە‌سێ نە‌قی سیفات دە‌کات بێ‌ی بە‌و کە‌سێ که‌ سیفات دە‌سە‌لمێتی: مادە‌م تۆ سیفات دە‌سە‌لمێتی بۆ‌ پەرە‌ردگاری کە‌واتە‌ خوا (ﷻ) هاو‌شێ‌وه‌ی دروست کراوێ‌کانی لێ‌سیفاته‌کانیدا...

سە‌لمێنە‌ری سیفات لە‌وه‌ ئە‌مدا دە‌لی: لازم و پێ‌ویست نی‌یه‌ بە‌و شێ‌وه‌یه‌ بێ‌ت، چونکە‌ سیفاتە‌کانی خودا ئێ‌زا‌فه‌ دە‌کری بۆ‌لای خۆی و هیچ کات بە‌ته‌نها و بە‌گشتی باس نە‌کراون هە‌تا تۆ گومانێ وە‌ها بە‌رنیت! بۆ‌یه‌ ئە‌و سیفاتە‌ نایبە‌تن بە‌ زاتی خوا‌وه‌ (ﷻ) و تە‌نها لایە‌قی ئە‌ون. بە‌لگه‌یه‌کی تری بە‌هێ‌زی سە‌لمێنە‌ری سیفات ئە‌وه‌یه‌ کە‌ بە‌رپەر‌چی تاقمی (المُشَبِّه) واتە:

ئه‌وانه‌ی خوای گه‌وره هاوشیوه ده‌کن به مه‌خلوقات، ده‌ده‌نوه ده‌لێن به‌وانه‌ی نه‌فی سیفات ده‌کن چۆن ئیوه نه‌فی سیفات ده‌کن، چۆن بوونی خوا ده‌سه‌لمێن و مه‌روه‌ها شه‌وه‌ش ده‌سه‌لمێن که په‌روه‌ریگار له زاتی خۆی دا هاوشیوه‌ی مه‌خلوقات نییه، ده‌ی که ماده‌م له زاتی دا هاوشیوه‌ی مه‌خلوقات نییه نه‌ی بۆ له سیفاته‌کانیدا هاوشیوه بیت؟! جیاوازی له‌ ئیوان زات و سیفات دا چیه‌یه؟!

حاله‌تی سه‌یه‌م:

ئینسانه‌کان له‌ به‌رئه‌وه‌ی که ئینسان و حاله‌تی نه‌فسی و خارجی کاریان تی‌ده‌کات، جار هه‌یه ئینسان شتی له یاد ده‌چیت یا بی‌ئاگا ده‌بیت یا فکری جام ده‌بیت و توپه‌یه‌ی ده‌یگریته وله خۆوه بریاره‌ک ده‌دات، بۆیه نا‌کری بریار بده‌ین که (لازم القول قول) له هه‌قی ئینساندا بۆیه گه‌ر ئینسانه‌کان هه‌ر بریار و قسه‌یه‌ک بکه‌ن نابێ ده‌رهاوتشته و (لوازمی) شه‌و بریار و قسه‌یه چی ده‌گه‌یه‌نی ئی و ده‌یگریه ماده‌م خاوه‌نه‌کی خۆی هه‌چی له‌سه‌ر نه‌وتبێ چونکه (لا ینسب الی القائل قول) واته: نابێ نیه‌یه‌تی هه‌چ قسه‌یه‌ک بدریت پال‌که‌ستیک که نه‌یوتبیت.

بئه‌مای پێنجه‌م:

ناوه‌کانی خوای گه‌وره -توقیقه‌- واته شه‌وه‌نده‌ی که له ده‌قه‌کانی قورئان و سونه‌تدا هاتوه و مۆله نادره به عه‌قل‌که‌سه‌ی تیدا بکات. له‌سه‌ر شه‌م بئه‌مایه مۆله نادره به عه‌قلی مرقفه‌کان زیاد له ده‌قه‌کانی قورئان و سونه‌ت ناوه پێرژه‌ه‌کانی خودا (ﷻ) زیادو که‌م بکه‌ن.

هه‌ر وه‌ک له‌سوره‌تی (ئیسراء) ئایه‌تی (٣٦) دا ده‌فه‌رموی ﴿وَلَا تَقُمْ لَیْسَ لَکَ بِهِ عِلْمٌ اِذِ السَّمْعُ وَالْبَصَرُ وَالْفُؤَادُ کُلٌّ اُولٰٓئِکَ کَانَ عَنْهُ مَسْئُوْلًا﴾. واته: نه‌ی ئینسان له شتیک مه‌بوی و شوینی مه‌که‌وه که زانست و زانیاریت ده‌ریاره‌ی نییه، چونکه به‌ پاستی ده‌زگا‌کانی بیستن و بینین و تیگه‌یشتن هه‌ر هه‌مووی، به‌ر په‌رسیاره له‌ به‌رامبه‌ریه‌وه هه‌روه‌ها له‌سوره‌تی (الاعراف) ئایه‌تی (٢٣) دا ده‌فه‌رموی ﴿قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ وَاِلٰلٰهٍ اِنَّمَا عَلَّمَنِ الْغَيْبِ الْحَقَّ وَاَنْ تُشْرِكُوْا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنْزَلْ بِهِ سُلْطٰنًا وَاَنْ تَقُوْلُوْا عَلٰی اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ﴾. واته: نه‌ی

پیغه مبهەر (ﷺ) پێیان بلن: به پاستی په روهر د گارم هه رچی گوناوه و خراپه به حهرامی کردووه چ ئهوانه ی ئاشکران، چ ئهوانه ی په نهان، هه روهر ها هه موو گوناوه و داخوازی و دهست درێژی به کی به ناحقه ی حهرام کردووه، شتیک بکن به شه ریک و هاو دل بق خودا که هیچ دهسه لاتی پێته دراوه هه روهر ها حهرامی کردووه له خۆتانوه به ناوی خواوه دور له زانیاری شت بلین. بۆیه هه ر (ناویک) بق په روهر دگار دابهریت که خۆی بق خۆی دیاری نه کردبیت، یا ئینگاری له (ناویک) بکرت که بق خۆی دیاری کردووه ئه وه تاوان و جینایه تیگه له حهقی په روهر دگارا دهکرت و پێویسته ئینسانه کان سنووی ئه وه ب ته به زینن و پا به ندین به و ناوه پهریزانه وه که له دهقه کانی قورئان و سونه تدا هاتوون.

په مای شه شهم:

ناوه جوانه کانی خودا (ﷺ) له ژماره یه کی تایبه تدا کورت هه لته هاتوون. به لگه مان ئه م فرموده یه ی پیغه مبه ره (ﷺ) که ده فره مووی ﴿أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمِعْتَ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ أَنْزَلْتَ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ أَوْ اسْتَأْذَنْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ﴾. رواه احمد وابن حبان والحاكم وهو صحيح. واته: په روهر دگارا داوات ئی ده که م، به هه موو ئه و ناوه جوانانه ی که بق خۆت داناهه، یا له قورئاندا باست کردووه. یا له (علم الغیب) دا لای خۆت هیشتونته وه و به که ست نه وتوون.

جا ئه و ناوه پهریزانه ی که خوا (ﷺ) لای خۆی هیشتویه ته وه له (علم الغیب) دا، دیاره بق هیچ که س نیه ی بیانزانیت. به لام ئه م فرموده ی پیغه مبه ره (ﷺ)، ده فره مووی ﴿إِنْ لِلَّهِ تِسْعَةٌ وَ تَسْمِعُنَ إِسْمًا مِائَةَ أَلَا وَاحِدًا مِنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ﴾. واته: بق خۆی گه رده هه یه (۹۹) ناو هه ر کس بیانزمیریت ده چیت به هه شت. ئه م فرموده ی به لگه نیه له سه ر دیاری کردنی ته نها (۹۹) ناو بق خۆی گه رده چونکه گه ر مه به ست (حصص) واته کورت هه له ینان له سه ر ئه و ژماره یه بویه ده بوو به م شتویه بی فره مووایه ﴿إِنْ أَسْمَاءُ اللَّهِ تِسْعَةٌ وَ تَسْعُونَ إِسْمًا مِنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ﴾. واته: ناوه کانی خوا ته نها (۹۹) ناون و هه ر کس بیانزمیریت ده چیت به هه شت.

که‌واته مانای راستی فرموده‌که نه‌مه‌یه: ئەم کۆمه‌له ناوه پیرۆزه‌ی که (٩٩) ناون هه‌ر که‌س به ئیمان پێ بوون وه‌ک زیکر بیاخوێنتیت ده‌جێته به‌هه‌شته‌وه بۆیه بره‌گی دووه‌می فرموده‌که (من أحصاها دخل الجنة) جومله‌یه‌کی ته‌واوکهری پێش خۆیه‌تی نه‌ک جومله‌یه‌کی سه‌ریه‌خۆ، نمونه‌ی نه‌مه‌ش وه‌ک نه‌مه‌یه که بۆی من (١٠٠) دینارم داناوه بۆ خێر، ئەم نه‌وه ناگه‌یه‌نی تۆ ته‌نها نه‌و (١٠٠) دیناره‌ت هه‌بێت و پاره‌ی تۆت نه‌بێ و دات نه‌نای بۆ خێر...

وه هه‌یج فرموده‌یه‌کی (صحیح) له‌باره‌ی دیار کردنی (تعیین) ناوه پیرۆزه‌گانه‌وه نه‌هاتوه، نه‌و فرموده‌یه‌ش که له‌ پێغه‌مبه‌ری خواوه (ﷺ) هاتوه به‌ (تعیین) دیاری کردن فرموده‌یه‌کی (ضعیف)ه.

شیخی ئیسلامیش (ابن تیمیه) له‌کتیبی الفتاوی ج ٩ لاپه‌ره (٢٨٢) دا ده‌لێت: دیاری کردنی (تعیین) ناوه پیرۆزه‌کان له‌ فرموده‌ی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) نه‌یه به‌بهریاری هه‌موو زانیانی شاره‌زا له‌ فرموده‌کان. وه له‌همان کتێبدا شیخو ئیسلام له‌ لاپه‌ره‌ی (٢٧٩) ده‌لێت: وه‌لێد که (گێڕه‌وه‌ی فرموده‌که‌یه) له‌هه‌ندێک له‌ شیخه‌کانی خۆی که‌خه‌لکی (شام)ن وه‌ری گرتوه و وه‌توێزه‌ویک (مفسر) له‌چهند پێگایه‌کی وه‌رگرتنی ئەم فرموده‌یه‌وه ده‌ری هه‌تاوه.

هه‌روه‌ها ئبنو لحه‌جه‌ریش له‌کتیبی ناوداری (فتح الباری)دا له‌ ج ١١ چاپخانه‌ی (السلفیه) لاپه‌ره (٢١٥) ده‌لێت (لیست العلة عند الشیخین البخاری و مسلم) تَقَرُّدُ الْوَلِيدِ فَقَطْ، بِلِ الْاِخْتِلَافِ فِيهِ وَالْاضْطِرَابِ وَتَدْلِيْسِهِ وَاحْتِمَالِ الْاِدْرَاجِ، واته‌ خه‌هل و لاوازی له‌ سه‌نه‌دی ئەم فرموده‌یه‌دا ته‌نها نه‌وه نه‌یه (ولید) به‌ته‌نها گێڕاوه‌تیوه، به‌لکو سه‌ره‌پای نه‌و به‌ ته‌نها گێڕانه‌وه‌ش، جیاوازی و تێک چوون و ناوه‌یانی که‌سانێک که‌هر له‌سه‌نه‌دی گێڕانه‌وه‌ی فرموده‌که‌دا نین و نابێ بێن و تێکه‌ل کراون به‌سه‌نه‌دی تر.

جامادهم دیاری کردنی (تعیین) (٩٩) ناو لای زانیان نه‌سه‌لمێتراء (صحیح)یش نه‌بوو له‌ پێغه‌مبه‌ری خواوه که‌مه‌به‌ست ته‌نها ئەم (٩٩) ناوه‌ بێت، هه‌ر بۆیه ده‌بینین زانیانی سه‌له‌ف جیاوازی پاو بۆچونیان له‌ باره‌یه‌وه هه‌یه، بۆیه منیش پاش ووردبونه‌وه له‌ قورئان و سونه‌ت ئەم (٩٩) ناوه‌ پیرۆزه‌م ده‌ره‌خه‌تا.

لہ قوریناندا شہم ناوہ پیرقز و جوانانہ ..

اللہ	الأحد	الأعلى	الأكرم	الإله	الأول
الآخر	الظاهر	الباطن	الباري	البر	البصير
التواب	الجبار	الحافظ	الحسيب	الحفيظ	الحفي
الحق	المبين	الحكيم	الحليم	الحميد	الحي
القيوم	الخبير	الخالق	الخالق	الرؤوف	الرحمن
الرحيم	الرزاق	الرقيب	السلام	السميع	الشاكر
الشكور	الشهيد	الصمد	العالم	العزیز	العظيم
العفو	العليم	العلی	الغفار	الغفور	الغنى
القوي	القهار	الكبير	الكریم	الطيب	المؤمن
المتعالی	المتكبر	المتين	المجيب	المجيد	المحيط
المصور	المقتدر	المقيت	الملك	المليك	المولى
المهيمن	النصير	الواحد	الوارث	الواسع	الودود
الوكيل	الولي	الوهاب			

وہ لہ فرمودہ کانی پیغمبری خوا (ﷺ) .

الجميل	الجواد	الحكم	الحي	الرب	الرفيق
السبح	السيد	الشافی	الطيب	القابض	الباسط
المقدم	المؤخر	المحسن	المعطي	المنان	الوتر

نه‌مانه کزوی ناوه جوانه‌کان بیون که ده‌رمان هینابوون (۸۱) ناو له‌قورتاندا و (۱۸) ناو له‌فرموده‌کانی پیغه‌مبه‌ردا (ک).^۱

هر چه‌نده به‌گومان و بولدلم له‌پیزیه‌ندکردنی ناوی (الحفی) چونکه به‌ته‌نهاو بسی ئیضاغه ده‌ریاره‌ی پیغه‌مبه‌ر ئیبراهیم - سه‌لامی خوای لی بیت - هاتوو له‌سوره‌تی (مریم) ثایه‌تی (۴۷) دا ده‌فرموی ﴿إِنَّ كَانَ بِي حَفِيَا﴾ واته ئیبراهیم ده‌فرموی: به‌پاستی په‌روه‌رگار منی زۆر خوش ده‌وێت و پێزی بق داناوم..

هه‌روه‌ها ناوی (المحسن) یش شیخو ئیسلام له‌پیزی ناوه‌ پیرۆزه‌کاندا باسی کردوو به‌لام!
له‌ (سنن الطبرانی) دا که‌پام (لَمْ نَطْلَعْ عَلَى رُؤَاتِهِ) واته گێژه‌روه‌ه‌کانی فرموده‌که‌م نه‌دۆزیوه!
نیاره هه‌ندیکیش له‌ناوه‌ جوانه‌کانی په‌روه‌رگار به‌شیوه‌ی ئیضاغه هاتوون وه‌ک (مالك الملك، ذی الجلال و الأکرام)

بینه‌مای ده‌وتهم:

ته‌حریف کردنی ناوه‌ جوانه‌کانی په‌روه‌رگار و ده‌رکردنیان له‌مانا و مه‌به‌ستی پاستی خوێیان . نه‌مه‌ش به‌یه‌کێک له‌م شتیوانی خواره‌وه‌ ده‌کریت:-
یه‌که‌م:

نه‌سه‌لامدنێ ناوێک له‌ ناوه‌ پیرۆزه‌کان و نه‌واما و مه‌به‌سته‌ی کێ له‌ خزوی ده‌گریت وه‌ک
ناماژه‌کردن بۆ سیفه‌تێک له‌ سیفه‌ته‌کانی خوای په‌روه‌رگار وه‌ هوکمه‌یک له‌ هوکمه‌ جوانه‌کانی ..
وه‌ک چۆن گزوی (التعطيل من الجهمية)^(۲) دا ده‌لێن..

نه‌مه‌ش ده‌بیته‌ ته‌حریف کردن و لادانی ناوێک له‌ناوه‌ جوانه‌کانی.. چونکه واجب به‌باوه‌رمان
بێ به‌ ناوه‌ جوانه‌کان و نه‌و حوکم و سیفاتانه‌ی په‌روه‌رگاریش که‌له‌ ناوه‌کانیدا ده‌رده‌که‌ون و
نه‌سه‌لامدن و ئینکاری هه‌ر شتی که‌ له‌مانه‌ ئینحراف ولادانه‌ له‌وه‌ی که‌ واجب به‌سه‌رمان.

^۱ (الجهمية) ئاقمێک بوون به‌پێه‌رایه‌تی (جهمی گوری صفوان) که‌له‌ زه‌مانی نابیندا ته‌هاچوو ده‌لێن، ته‌نها زانی خوا (غ) مخلوق نی‌یه‌ و قه‌دیمه‌ به‌لام ناوو سیفاتانه‌ی پاشتر په‌یابوون وه‌ک مه‌خلوقاتێ تر! بۆیه‌ ده‌لێن: ناوو سیفاتانه‌ی په‌روه‌رگار نابێ کاربێریان هه‌بیته‌ و خوا سیفه‌تی (کلام و سمع) نی‌یه‌!!

دوهم :

چوړی دوهمی ته حریف و لادان له مانای راستی ناوۀ کان هم په که بگوټریت: ناوۀ کان
 نامازۀ یان تیدایه بق چند سیفاتیک، به لام سیفاتۀ کان (تشابه) چوینراښ به سیفاتی مـخلوق
 وه کړو و تاقمی (أهل التشبيه) ده لټن!! . دیاره ته شجیهی (چواندن)ی سیفاتی خالق به
 سیفاتی مـخلوق قسه یکی به تال و تاو لټکی گه ور په وه هر گیز ده قۀ کانی قورنن و سوننه ت
 شتی ودها نافه رمون.

سی په م:

ناوټک بق په روه رډگار دابنریت که خوی گه وره بق خوی دانه نابیت هر وه ک چن گا وره کان
 (النصارى) ناوی (الاب) واته (باوک) یان داناوۀ بق خودا (ﷻ)، وه فله سوفه کان (العلة الفاعله)
 واته (هوی کاریگری په کم) .. جا هـ روه ک پښتر نامازۀ مان پټکرد ناوۀ جوانه کانی
 په روه رډگار (توقیفیۀ) واته ته نها بق خوی گه وره و پیغمبر (ﷺ) هیه دیاری بکن و هر
 دیاری کړنټکی تر لادانه له نرکی سرشانمان به رامبر به ناوۀ پیړزه کان و زیاده په ویسه
 تپاندا وه خوا (ﷻ) له وه پاک و بیگرد تره شو ناوانه ی لی بنریت.

چوارم:

له ناره کانی خوی گه وره چند ناوټک دهر به پټریت و ناوی بته کانی لی بنریت ، هـ روه ک چن
 موشریکه کانی شوسا ناوی بټیکان نابوو (العزى) که له ناوی پیریزی (العزیز) وهریان گرتبوو!
 هـ روه ما ناوی بټیکی تریان نابوو (اللات) گواپه له ناوی پیریزی (الاله) دهریان هینابوو جا
 له بهر نه وه ی ناوۀ پیړزه کانی خوا (ﷻ) تاییه ت وابه ستن ته نها به خوی وه ، نابی و ناگری
 هیچ که سیکي تر نه و ناوانه به کاریهنیت ... هـ روه ک له سورته ی (الاعراف) تاییه تی (۱۸۰) دا
 هاتوره د هـ رموی ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾ ، واته: هـ ر بق خواپه هـ موو ناوۀ جوان
 و پیړزه کان جا نه ی ثیمانداران به و ناوانه دوعا و نزا بکن ..

وه له سورته ی (طه) تاییه تی (۸) دا د هـ رموی ﴿إِلَهُ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾
 واته: الله زاتیکه جگه له و خواپه کی تر نی په هـ رچی ناوۀ پیړزو و جوانه کان هیه هـ ر
 هپایسته ی شو ..

دوهم :

چوری یوهومی ته حریف و لادن له مانای راستی ناوه کان همه په که بگوئیت: ناوه کان نامازیه یان تیدایه بڼه چند سیفاتیک، به لام سیفاته کان (تشابه) چوینرابن به سیفاتی مه خلوق وه که گړو و ناقصی (أصل التشبيه) ده لږن!! . دیاره تشبیهی (چوانندن)ی سیفاتی خالق به سیفاتی مه خلوق قسه یه کی به تال و تاوانیکي گوره یه وه هرگیز دهغه کانی قورئان و سوننه شتی ودها نافه رمون.

سې یه م:

ناوټک بڼه پوره دگار دابرنیت که خوی گوره بڼه خوی دانه نابیت هر وه که چوڼ گاوره کان (النصارى) ناوی (الاب) واته (باوک) یان داناهه بڼه خودا (ﷻ)، وه فیه سوفه کان (العله الفاعله) واته (هوی کاریگری یه کم).. جا هر وه که پیشتر نامازیه مان پیکرد ناوه جوانه کانی پوره دگار (توقیفیه) واته ته نها بڼه خوی گوره و پیغمبر (ﷺ) هیه دیاری بکن و هر دیاری کردنیکی تر لادانه له هر کی سرشانمان بهرامبر به ناوه پیروزه کان و زیاده په ویهه تیاندانه وه خوا (ﷻ) له وه پاک و بیکرد تره شو واولنه ی لی بنریت.

چواره م:

له ناوه کانی خوی گوره چه ند ناوټک دهریه پرنیت و ناوی به کانی لی بنریت ، هر وه که چوڼ موشریکه کانی نه و سا ناوی بټیکیان نابوو (الغرّی) که له ناوی پیروزی (العزیز) وهریان گرتبوو! هر وه ها ناوی بټیکی تریان نابوو (اللات) گوايه له ناوی پیروزی (الاله) دهریان هیتابوو جا له برنه ووی ناوه پیروزه کانی خوا (ﷻ) قایبهت و وابسته تنه نها به خوی وه ، نابو و ناگری هیچ که سټکی تر نه و ناوانه به کاریه پرنیت ... هر وه که له سوره تی (الاعراف) نایه تی (۱۸۰) دا هاتوره دهغه رموی ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾ ، واته: هر بڼه خوی هه مو ناوه جوان و پیروزه کان جا نه ی ثیماندلران به و ناوانه دوعا و نزا بکن..

وه له سوره تی (طه) نایه تی (۸) دهغه رموی ﴿إِلَّا هُوَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ واته: الله ذاتیکه جگه له و خوی که تر نه یه هرچی ناوه پیروز و جوانه کان هیه هر شایسته ی نه وه..

وه له سورتهی (الطہر) نایهتی (۷۶) دا دهفرموی ﴿لله الاسماء الحسنی یسبح له ما
السموات والارض﴾ واته : ناوه پیروز و جوانه کان همووی شایستهی ئهون ، هه رچن
له ئاسمانه کان و زه ویدا ههیه ستایشی ئه و دهکن ، به پاستی ئه و زاته خواپه کی بالادهست و
دانایه.

هه ریزی ته حریف و لادانی مانای ناوه جوانه کانی په روه رنکار به هه موو جوړه کانی هه
هه رامه و خوای بالادهست هه ره شه له (ملحدین) دهکات واته ئه وانیه ته حریفی ناو و
سیفاته کان دهکن و به کاریان دینن بق غهیری خوا وه له سورتهی (الاعراف) نایهتی (۱۸۰)
دهفرموی ﴿وَنُرُوا الَّذِینَ یُلْحِدُونَ فِیْ اَسْمَائِهِ ، سَیَجْزِیْنَ مَا کَانُوا یَعْمَلُونَ﴾ واته : وازیهینن له وانیه
که له ناوه پیروزه کانی خوادا لادان دهکن و بق غهیری خوا به کاریان دینن و له ناینده دا پاداشتی
ئو کارو کرده وانیه یان وهرده گرن...

جابه پتی سیاق و ناخوای به لگه شه رعه کان هه ندی له و لادان و (الحاده) ده بیته هاو له بق
خودا به یاردان و هه ندی جاریش ده بیته (کوفر) خوای گه وره به مانباریزیت...

چهند بنه مایه ک سه بارهت به سیفاته کانی خوای گه وره

بنه مای یه کهم :

سیفاته کانی په روه رنکار هه موویان سیفاتی که مانن بق خودا (عز) به هیچ شیوه یه که مانای
که م و کوپی هه ئناگری.

وه که سیفاته کانی (الحیاه) / زیان ، العلم / زانین ، القدرة / دهسه لات ، السمع / بیستن ،
البصر / بینین ، الرحمة / بهزهیی ، العزة / سه ربلندی ، الحکمة / دانایی ، العلو / به رزی و
پایه داری ، العظمة / شکوهه ندی..... هتد). به لگه شمان له سه ر ئه م سیفاته نه به لگه کانی
قورئان و سونهت و عقل و فیه رته ی پاکه .

به لگهی قورمان:

سوره تی (النحل) نایه تی (٦٠) ده فرموی ﴿لَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوِّءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ واته : سیفه و ناو نیشانی ناشرین و نزم و خراپ شایسته ئی نه وانه به که باوه به قیامت ناکه ، خوای په روه دگاریش خاوه ئی هه موو سیفاتی به رزو بلندو پررزه و نه واته هه ر خویشی بالاده ست و دانایه (والمثل الاعلی) که له نایه ته که دا هاتوه واته (الوصف الاعلی) یانی به رزترین وه صف و شایسته یی هه بق خواجه .

به لگهی عه قل:

نه مه به که هه موو دروستکراوێک بوونیکی واقعی و پاسنی هه به و دیاره ماده م (بوونی) هه به سیفاتیسی هه به ، جا سیفاتی کامل مین یاسیفاتی ناتاواو ، گومانیش نی به که خواجه کی بالاده ست و شیاو بق په رستن ناگوچی خاوه ئی سیفاتی ناتاواو بیت! هه ریقه ش خوای بلند و خاوه ن ده سالات هه چ و پووچیتی خواجه تی بته گانی ده رخستوه به وه ی که سیفاتی نه قس و دهسته و سانی له خۆده گرن.

نه واته خوای که و ره له سوره تی (الاحقاف) نایه تی (٥) دا ده فرموی ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ الْيَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ﴾ واته : جائیتر کی له و که سه گومارتیه که دّعا و نزا ، په و به که سیك یا شتیک ده کات جگه له خوا که نه گه هه نا پۆزی قیامه تیش لی بیارینه وه هه بی سووده ، له کاتیکدا نه واته له دّعا و پارانه وه ی نه وان بی ناگا و غافلن و هه سنی پی ناکه ن.

هه روه ها له سوره تی (النحل) نایه تی (٢٠ ، ٢١) دا ده فرموی ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَتْيَانٌ يَّعْجُزُونَ﴾ واته : نه ویت و که س و شتانه ی که هاواریان لی ده که ن و ده یانیه رستن جگه له خوا ، هه چیان پی دروست ناگریت له کاتیکدا که خۆیان دروست کراون ، نه وانه مردوون و زیندو نین ، هه ستیش ناکه ن که ی خۆیان و خه لکی زیندوو ده گریتنه وه . هه روه ها له سه ر زمانی شیرامیه وه -سه لامی خوای له سه ر بیت- ده گپیتنه وه کاتی ره خه ن : گانده له باوکی ده گریت و ده لیت ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ سَمِعَ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا﴾ سوره تی (مریم) نایه تی (٤٢) ، واته : کاتیک به باوکی گوت : باوکی

به‌یتریم : نه‌وه تۆ بۆچی شتیك ده‌په‌رستیت كه‌نه‌ده‌بیستی، نه‌ده‌بینی، نه‌هیچ سوودێك پێ ده‌گه‌یه‌نی .

هه‌روه‌ها به‌به‌لگه‌ی بیهێن و هه‌ست پێ کرێن پوون بۆته‌وه كه‌ مه‌خلوقات هه‌ندێ سیفاتی كه‌مالیان هه‌یه ، دیاره سیفاتی كه‌مالیش ده‌بێ یه‌كێك هه‌بێ بیه‌خشی ، كه‌واته به‌خشه‌ری سیفاتی كه‌مال ته‌نها خوای گه‌وره‌یه و ناگۆجێ له‌ مه‌خلوقاته‌كانیدا سیفاتی كه‌مال هه‌بێت و له‌خۆیدا نه‌بێت !

به‌لگه‌ی (نطرة) سروشت:

له‌به‌ر نه‌وه‌ی ده‌روونی پاك پێش نه‌وه‌ی تێكه‌لی گوناوه و كومه‌لگای جاهلی بیهێت پاهاته‌وه و دروست كراوه له‌سه‌ر خۆشه‌ویستی خواو به‌گه‌وره‌ دانی و په‌رستنی ، جا ئایا نه‌گۆجێ خوايه‌ك خۆش بویستری و به‌گه‌وره سه‌یر بكړی و بپه‌رستری نه‌گه‌ر خاوه‌نی سیفاتی كه‌مال نه‌بێت ؟!

جا هه‌ر سیفه‌تێك كه‌م و كوپی ئی بفامرته‌وه ناكړی بدرێته پال په‌روه‌رنگار و كه‌ سیفاته‌كانی (مردن ، نه‌زاتین ، له‌بهرچوون ، ده‌سته‌وه‌ستانی ، كوێری و كه‌پێ و ..... هتد) چونكه‌ خوای بالا ده‌ست له‌سوره‌تی (الفرقان) ئایه‌تی (۵۸) ده‌فه‌رموی ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوت﴾ واته : تۆ ئه‌ی محمد (ﷺ) پشت بیه‌سته به‌و زاته‌ی كه‌هه‌میشه زیندوه و هه‌رگیز نامریت. هه‌روه‌ها له‌سوره‌تی (طه) ئایه‌تی (۵۲) له‌سه‌ر زمانی موسی سه‌لامی خوای ئی بێت - ده‌فه‌رموی ﴿فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى﴾ واته : موسا فه‌رموی زانیاری ته‌وانه لای په‌روه‌رنگاره وه‌ دۆسیه‌كانی (لوح المحفوظ) دا پارتێزراوه ، په‌روه‌رنگاری من هیهی ئی وون ناییت، هیهی شتیكیش فه‌رامۆش ناكات.

بیه‌سه‌نه‌وه له‌ سوره‌تی (الزخرف) ئایه‌تی (۸۰) دا ده‌فه‌رموی ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَهُمْ يَكْتُمُونَ﴾ واته : ئایا ته‌وانه وا ده‌زانن كه‌ئێمه له‌نه‌هێنی و چه‌په‌یان بێناگاین و نابیه‌ستین ؟! نه‌خه‌یر وانی یه‌ ئێمه زۆر ناگادارین و فرشته‌كانیشمان وردو بردنی گولتارو كرداریان تۆمار ده‌كهن.

ههوه ها پیغه مبهری خوا (ع) له باره ی ده جاله وه ده فرموی (ئنه أعور؟ وإن ريكم ليس بأعور). واته: ده جال چارێکی کویره و نابینێ به لام خوای گه وه چاری ساغه و ده بینیت. وه له فرموده یه کی تر دا ده فرموی (أَيُّهَا النَّاسُ أَرَيْمُوا عَلَي أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَحَدًا وَلَا غَائِبًا). واته: ئه ی خه لکینه هیواش و له سه رخوین له کاتی دوعا کردندا چونکه ئیوه نابار پته وه له که سیک که ی بیت یا نادیار و ناماده نه بیت..

ئه وه تا خوای پهروه رگه ر تله و سزای له سه ر ئه و که سانه داناوه که وه صفی پهروه رگه ر ده که ن به شتیه ی نالایه قی و که می وه که له سورته ی (المائده) نایه تی (٦٤) دا ده فرموی (وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلَمِئُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ). واته: (چو له که کان ده لێن خوا ده سته به ستراوه و خێری له ده ست نابیت وه، ده که ده ستیان به ستراوه بێ خێر و که له به و تووشی شه له ل بیت، ده که نه فرینیان لی بیت بق خویان و قسه یان، نه خێر وانی به به لگو دوو ده سته ی پهروه رگه ر هه میشه و به رده وام کراوه یه و چۆنی بویت و چه ندی بویت ده بیه خشیئت). هه روه ها له سورته ی (آل عمران) نایه تی (١٨١) دا ده فرموی (لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلُ زَوْقُوا عَذَابَ الْعَرِيقِ) واته: بێگومان خوای گه وه گوشتاری (ناب هجی ی) ئه و چو له کانه ی بیست که وتیان: خوا هه ژاره و ئیمه ده وه له مه ندین! ئیمه ئه و گوشتاران ه توهار ده که ین له سه ریان هه روه ها کوشتنی پیغه مبه ران به ده سته ی ئه وان به نا هه ق، له دۆزه خیشدا پێیان ده لێن: به چێژن سزای شاگری سوتینه ر خوای گه وره ش بق خوی هه ر سیفاتێکی نه قس و که می ده ده کهاته وه. له سورته ی (الصفات) نایه ته کانی (١٨٠، ١٨١) و (١٨٢) دا ده فرموی (سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) واته: پاک و بیه گردی بق پهروه رگه ر، پهروه رگه ر خاوه ن ده سه لات، له وه ی که ئه وان ده ی دهنه پال ئه و زاته بێ هاوه ل و هاوتایه. وه له سورته ی (المؤمنون) نایه تی (٩١) دا ده فرموی (مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذْ أَذْهَبَ كُلَّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ) واته: هه رگیز خوا (ع) که سێ نه کردوه به بۆله ی خوی و هیچ خوایه کی له گه لدا ئه ی، چونکه ئه و کاته هه ر خوایه که ده چو به لای دروستکراوانی

خویه وه وهندیکی خوی بلند ده کرد به سهر هندیکی تودا ، پاکی و بیگه دی بق زانی خوایه له بهرام بهر نهو شتانه وه که (خوانه ناسان) ههلی ده به ستن و ده یلین .

جا هه سیفه تیکی په روه ردگار که سیفه تی (که مال) بیته له حاله تیکداو له حاله تیکی تریشدا مانای سیفه تی نه قس و که می به خشیت نه وه له هه قی خودا (ﷻ) ناگو بجی .. بۆیه ده بینین خوای گه وره هه ندی سیفات به ته نها به کار ناهیتی وه که سیفاتی (المکر، الکید، الخداع) چونکه سیفاتی نه قس و که می پیشان ده دن ، به لکو له حاله تیکدا په روه ردگار به کاریان ده هینیت که رهد و وه لام بن بق کافران و ملهوپان به وهی خودا (ﷻ) زه لیل و پسوایان ده کات و فیل و ده سه لاتیان بهرام بهر په روه دگار هیچ نی به و بۆشه هه روه که له سوره تی (الأنفال) نایه تی (۳۰) ده فهرموئ «ویمکرون و یمکر الله والله خیر الماکرین» واته : نه وان پیلانی خوایان ده گچین و خوایش پلانی خوای ده خاته کار (به پوچ کردن وهی کاره کانیان) ، دنیا بن خوای گه وره چاکترینی هه موو پلانساز و نه خشه سازانه .

وه له سوره تی (الطارق) نایه تی (۱۵ و ۱۶) دا ده فهرموئ «انهم یکیدون کیداً و اکید کیداً» واته : به راستی نه وان هه ریکی پیلان دانان و منیش پلان و نه خشی خزم ده خه مه کار .
وه له سوره تی (الأعراف) نایه تی (۱۸۲ ، ۱۸۳) دا ده فهرموئ «والذین کذبوا بآیاتنا سنستدرجهم من حیث لایعلمون وأملی لهم ان کیدی متین» واته : نه وان هه که به لگه و به رنامه ی نیمه به درق ده زانن له ناینده دا ورده ورده به ره و تیا چون ده یان به من له کات و شویتیکدا که نه وان هه سستی پی ناکنه .

وه له سوره تی (البقرة) نایه تی (۱۴ و ۱۵) دا ده فهرموئ «قالوا انا معکم انما نحن مستهزؤن ، الله یتستهنئ بهم» واته : دو روه کان ده لێن به راستی نیمه له که ل ئیوه بین ، بئگومان نیمه گالته به شیعا داران ده که من ، به لام خه یالیا ناو ده ، خوا سزای گالته چاره که یان لی ده سستیتیت و ده یان کانه گالته چار ..

هه ر بۆیه ده بینین خوای گه وره باسی نه وه ناکات هه ر که س خیانه ت له خواو دینه که ی بکات خوای گه وره س خیانه تی لی ده کات ، چونکه (خیانهت) فیلێکه له گانیکدا ده کریت که لایه نی بهرام بهر نه من بکریته وه نه مه س سیله تیکه نه گونجاوه و نه قس و زه م ده گه به نیت و

له‌حق‌ی په‌روهر دگاردا نابیت بویه له سورده‌تی (الانفال) نایه‌تی (۷۱) دا ده‌فرموی ﴿وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ واته: حق ته‌گر بیان‌وی خیانت و پلان دژ به تو (ته‌ی پیغه‌مهر (ﷺ)) بگیزین ، شه به‌راستی شه‌وانه پیشت‌ر خیانه‌تیاں له خوا کردروه (به‌وی شه‌ریکیان بق بریار داوه) نینجا خوا ده‌سه‌لائی لی‌سه‌ندون و نیت‌وی زال کردروه به‌سه‌ریاندا ، بیگومان خوا زانایه به (پیلانیان) و دانایه به (چوتیه‌تی سنور دانان بویان) شه‌وتا‌خوای گه‌وره نافر‌موی خیانه‌تی لی‌کردن به‌کو ده‌فرموی ﴿فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ﴾ نیت‌وی زال کرد به‌سه‌ریاندا. چونکه خیانت وه‌ک وتمان سیفه‌تی زهم و نه‌قسه بق‌خودا و ناگودجی به‌کار به‌یتری.

هر لیره‌ی‌شه‌وه بومان دهرده‌ک‌وی هندی‌عوام و نه‌زان شه‌م قسه به‌تال و بی‌مانایه ده‌ک‌ن که ده‌لین (خان الله من یخون) واته هرک‌س خیانت بکات‌خوای گه‌وره‌ش خیانه‌تی لی‌ده‌کات شه‌م قسه‌یه‌کی خراپه پیویسته نه‌ی لی‌بکریت .

بنده‌های دوهم:

باس و بابه‌ته‌کانی سیفات فراوان‌ترین له‌بابه‌ته‌کانی ناوه پیروزه‌کان ، چونکه هم‌مو ناویک سیفه‌تیک له‌حق ده‌گریت وه‌ک له‌بنده‌های دوهم‌ی ناوه پیروزه‌کاندا باس‌مان کرد.

له‌برنه‌وه‌ی هندی له سیفات‌ته‌کانی خوا (ﷺ) په‌یوه‌سته به‌کرداره‌کانی خواوه - سب‌حانه و تعالی - وه‌کرداره‌کانیشی بی‌سنوره و ته‌واو نابیت ، هر وه‌ک چو‌ن قسه جوان و موباره‌که‌کانی ته‌واو نابین ، وه‌ک له سورده‌تی (لقمان) نایه‌تی (۲۷) ده‌فرموی ﴿وَلَوْ أَنَّا فِی الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمْدُ مِنْ بَعْدِهِ سَمِیعَةُ أَبْحَرٍ مَا نَفِیْتُ کَلِمَاتِ اللَّهِ ، إِنْ أَلَّهِ عَزِیزٌ حَكِيمٌ﴾ واته: حق ته‌گر به‌راستی هرچی دره‌خت هیه له زه‌ویدا بینه پیتوس ، دهریاش چه‌نده بییته ه‌وت شه‌ونده و بییته مره‌که‌ب و زانستی دروست‌کراوه‌کانی خوا بنوسیت‌وه ، شه‌وه هیت‌ستا زانست و فره‌مانه‌کانی خوا هر ته‌واو نابیت ، به‌راستی‌خوای گه‌وره به‌ده‌سه‌لائی و دلنایه ..

بِقَ شَمُونَه لَه سیفاته‌کانی خوای گه‌وره (المجىء والأتیان) هاتن به ده‌مه‌وه (والأخذ
والإمساک) واته گرتن و تَوَلَّه لَیْسَه دَنَدَنَه (و البطش) واته سزادانی توند... هتد. به لکه‌شمان بق
ئو سیفاتانای سهره‌وه سورده‌تی (الفجر) نایه‌تی (۲۲) دا ﴿وجاء ریک﴾ واته (په‌روه‌ردگار
دیت) به لَام چۆنیه‌تیه‌کی خۆی نه‌بیت کس نازانی .

هه‌روه‌ها له سورده‌تی (البقره) نایه‌تی (۲۱۰) دا ده‌فه‌رموی ﴿مَل يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ
فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ﴾ واته نایا ئه‌وانه‌ی پیتیازی ئیسلامیان ناویت چاوه‌ری چی ده‌کن؟ جگه له
هاتنی خوای گه‌وره بق لایان له نَبُو سَیْبَه‌ری په‌له هه‌وری سه‌ی دا .

وه له سورده‌تی (ال عمران) نایه‌تی (۱۱) دا ده‌فه‌رموی ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ واته: خوايش
ئه‌وانی به هۆی گه‌ناهو تاوانیانوه به توندی سزا داو گرتنی.

هه‌روه‌ها له سورده‌تی (الحج) نایه‌تی (۶۵) دا ده‌فه‌رموی ﴿يَمْسُكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى
الْأَرْضِ إِلَّا بَازْنَةً﴾ واته: خوا (ﷻ) ئه‌و زاته‌یه که ئاسمان پاکیر ده‌کات له‌وه‌ی که بکه‌وی به‌سه‌ر
زه‌ویدا . وه له سورده‌تی (البروج) نایه‌تی (۱۲) دا ده‌فه‌رموی ﴿إِنْ بَطَشَ رَبُّكَ لِشَدِيدٍ﴾ واته: به
پاسستی تَوَلَّه‌ی په‌روه‌ردگار (ئهی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ)، ئهی ئیماندار) بَقَر توند و تیژ و به
زه‌به‌ره...

وه له سورده‌تی (البقره) نایه‌تی (۱۸۵) دا ده‌فه‌رموی ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ
الْعُسْرَ﴾ واته خوا (ﷻ) ئاسانکاری بق ئیوه ده‌ویتی و نایه‌ویتی (په‌رسن و فه‌رزه‌کانتان) له‌سه‌ر
قورس بکات . هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ری خواش (ﷺ) ئه‌فه‌رموی ﴿يَنْزِلُ رِيشًا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا﴾ واته
په‌روه‌ردگارمان دانه‌به‌زی بق ئاسمانی دُنیا .

جا ئه‌وه‌ی گه‌رنکه ئیتمه وه‌سفی په‌روه‌ردگار ده‌که‌ین به‌و سیفاتانای که چۆن له قورئان و
سوننه‌ت دا هاتوون وه‌ک خۆیان نایانگه‌پین ناڵیین له ناوه‌کانی خوا (جاء) ناکه‌ین به (الجائی)
وه (أتی) بکه‌ین به (الأتی) و (الأخذ) بکه‌ین به (الأخذ) یا بَلَّيْنِ (الممسك والباطش والمريد
والنازل هتد...) .

جا با ئیتمه‌ش وه‌سفی خوا بکه‌ین (ﷻ) به‌و ناو و سیفاتانه‌..

بنه مای سَنَیَم:

سیفاته گانی خوا ده بنه دور بهش :

یه که م : سیفاتی (ثبوتی) نه وهی که خواو پیغه مبهه (ﷺ) سه لماندویانه بق خودا (ﷻ).

دووه م : سیفاتی (سلبی) نه وهی که خواو پیغه مبهه نه فیان کردووه و دایان رنیوه له

په روهرنگار.

یه که م : سیفاتی (ثبوتی) :

هموو نهو سیفاتانه ده گرته وه که خوا (ﷻ) له قورئاندا و له سهه زمانی پیغه مبهه (ﷻ)

دیاری کران بق په روهرنگار و هموو یان سیفاتی که مان و هیچ که مو کویه که هئاگرن وه که

سیفاته گانی (الحياة والعلم والقدرة والاستواء على العرش والنزول الى السعاء الدنيا والوجه

والبدین... همد) جا پتویسته همویان سهه لمینین و هیچ پیچ و لادانیک له مانا راست و

دیاره کانیا ن نه که یین به م به لگانه ی خواره وه:

۱- به لگه ی قورئان

خوا ی گه وه له سوره ی (النساء) نایه تی (۱۳۶) دا دهه رموی ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَ

مَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرَسُولِهِ أَلْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾. واته: نهی نهوانه ی باوه پرتان

هیناوه بهردهوام و دامه زواو بن له سهه رثیمان به خوا و پیغه مبهه ره که ی و بهو قورئانهش که له

ماوه ی چه ند سالتیکدا دایبه زاندوه بق پیغه مبهه ره که ی و بهو کتیبانهش که پیشتو په وانه ی

کردوون ،جا نه وهی باوه پی نه بیت به خوا و فریشته کان و به کتیبه کان و به پیغه مبهه رانی و به

پژنی دوی نه وه به راستی گوهر بووه به نهویه ری گوهرایی ﴿.

جا رثیمان به خوا ته واونی به گه رثیمان به سیفاته گانی خودایشی له گه لدا نه بیت ، وه رثیمان

به کتیبه کانیش نه وه ده گه په نی که رثیمان هه یی به هموو نهو سیفاتانه ی که لهو کتیبانه دا

هاتوون ، وه ماده م رثیمانمان به وهش هه یه که محمد (ﷺ) پیغه مبهه ری خوا به که واته هه رچی

فه رموبیت ده ریاره ی سیفاته کان له خوا ی گه وهی دهه رگرتووه و ده بی باوه پرتان پی نه بیت .

۲- ہلکی عقل

له‌بهرنه‌وه‌ی خوای گه‌وره خۆی باسی سیفات و ناوه پێڕزێرگانی ده‌کات و بۆ خۆیشی له مه‌مور که‌س شاره‌زاتره ده‌ریاره‌ی خۆی.

وہ کہ سیش نیہ بہ نہ اندازہی خوا قسہ و فرمودہی پاست و پوون بیت .. کہ واتہ پتویستہ بن گومان و دوردنی سیفاتہ کان جیگیر بکین و بیسہ لمیتین ، ہوال و باس و خہ ہریش کاتی و ہرناگری کہ خاوندہ کہی گومانی (جہل) یا درق یا پوون و پاراوندہ پوون لہ دہریرینیدا لی پکریئم س عیبہش لہ خوی گوردہ زرد دوردہ بزیہ ہیچ چارہ و پزگہ یہ ک نامینی جگہ لہ تسلیم پوون بہ وہی کہ خوی گوردہ دہیرمویت، ہرودہا پتغہمبہری خواش (۴) دہیرمویت (۵) پتغہمبہری خواش (۶) لہو س عیبہ دورہ بزیہ ہرجی فرمویبت لی و ہردہ گریبت و قسہی ہیچ کہس فلزل ناسری بہ سمر فرمودہی پتغہمبہردا (۷)۔

دوہم : سیفاتی سہلی :

ئەو سىڧەتەنەيە كەخوای گەورە نەغى كەردووە لە خوێ كە قورئاندا ھاتووە يا لەسەر زمانى پيغەمبەرى خوادا باس كراون، و ھەمويان سىڧاتى نەفسن لە ھەقى پەروردگاردا ھەك:

(الموت، مردن، الفوم، خەو، الجهل، نەزانى، والنسيان، لە يادچوون، والعجز، ھەستەوسانى، و التعب، ماندوو بوون)

بۇيە پېئويستە ھەموويان نەفى بىزىن لە پەرۋەردگار و ئو سىفاتانە بىلەنمىزى كە دۇ و
پېچەوانەنى ھەرىكەيانان ، چونكە كاتى خوا (ﷻ) نەفيان دەكات لە خوڤى بە ھەبەستى تەنھا
نەفى ئىيە چونكە تەنھا نەفى سىفاتى كە مال نابەخشى مەگر كاتىك دۇ و پېچەوانە كەشى
بەلەمىزى..

بؤنمونه: خَوای گه وِره له سوره تی (الفرقان) نایه تی (۵۸) دا نه فرموی: ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ واته ته نها پشت بهو خواجه بیهسته که زیندوره و هرگیز نامری.. که واته نه فی ین له خَوای گه وِره یانی که مالی ژبان و زیندوتیی بهرده وام.

نموونه یه کی تر: له سوره تی (الكهف) نایه تی (٤٩) نه فرموی ﴿وَلَا يَظْلَمُ رِيكَ أَحَدًا﴾. واته: بئ گومان پهروه ردگاری تو ستم له کهس ناکات ﴿. که واته نه فی ستم له پهروه ردگار که مالی عه داله ده گه یه تی.

نموونه یه کی تر: له سوره تی (فاطر) نایه تی (٤٤) نه فرموی ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ واته ﴿وَهُنَالَيْتُ خَوَّاهٍ كَهِرْهٍ هِجْ شَتِيكَ دَه سته و سانی بکات، له ناسمانه گان یاله زه ویدا﴾، که واته نه فی (ده سته و سانی) (عجز) له خودایانی سه لعاندنی که مالی عیلم و ده سه لات بقی ، نه و تا له کوتایی نایه ته که دا نه فرموی ﴿إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾. واته: به راستی پهروه ردگار هه همیشه زانایه و به ده سه لات و توانایه. چونکه (عجز، ده سته و سانی) هؤکاره گانی: یا نه زانی یه به هؤی دروست بوون ﴿الْجَهْلُ بِأَسْبَابِ الْإِبْدَادِ﴾ یان که م ده سه لاتی له سه ری، جا ماده م خوی بالاده ست که مالی عیلم و که مالی قودرته هه یه که واته هِجْ شَتِيكَ له ده سه لاتی خوا ﴿﴾ به ده رنوی یه و ده سته و سان نی یه به رام بهر هِجْ دروست کراوِیک نه له ناسمانه گان و نه له زه ویدا.

لیتروه بۆمان پوون ده بیته وه که سیفاتی سه لبی چنده ها مانای که مالیش ده گریته وه.

بنه مای چوارم:

سیفته (ثبوتی) جیگیره گانی پهروه ردگار هه موویان سیفاتی مه دح و که مالن و هه تا مانا کانیان نذر و جزا و جز و قول بن ، زیاتر و پووتر که مالی خوا ﴿﴾ (ده رده خه ن. هه بۆیه سیفاته (ثبوتی) یه گان که پهروه ردگار مه دخی خوی پی کردوون نذر زیاتر له سیفاتی (سه لبی) یه گان.

سیفاته سه‌لبیه‌کانیش به زۆری لهم حاله‌تانه‌دا به‌کار هاتوون

یه‌که‌م :

سه‌لماندن و پوون کردنه‌وه‌ی که‌مالی خوا به‌گشتی، وه‌ک له سورته‌ی (الشوری) ئایه‌تی (۱۲) دا هاتوه «لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْءٌ» واته: هیچ دروستکراویک هاوشیوه‌ی په‌روه‌ردگار نی‌یه. وه له سورته‌ی (الأخلاق) ئایه‌تی (۴) ده‌فه‌رموی «لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ» واته: هه‌رگیز هاوتاو هاوشیوه‌و ده‌سه‌لاتدارێکی تر نی‌یه که له به‌رام‌به‌ریه‌وه بوه‌ستیت.

دووه‌م:

نه‌قی و په‌د کردنه‌وه‌ی پاو بۆ چوونی دێه‌ه‌لبه‌ستان و بی‌پاوه‌پان که له حه‌قی خوادا ده‌بوین. وه‌ک له سورته‌ی (مریم) ئایه‌تی (۹۱-۹۳) دا هاتوه «أَنْ نَّعْوَا لِلرَّحْمَنِ وَلِأَرْوَاحِنَا یُکَفِّرُ لِلرَّحْمَنِ أَنْ یَتَّخِذَ وَلَدًا». واته: کاتێک که‌نه‌فامان بوونی پۆله و نه‌وه‌یان دایه پال خوای میه‌ره‌بان، که هه‌رگیز ناکرێ و په‌دا نی‌یه بۆی که پۆله و نه‌وه بۆ خۆی بپیار بدات ..

سی‌یه‌م:

هه‌لوه‌شانده‌وه‌ی گومانی که‌م و کۆپی له که‌مالی په‌روه‌ردگارا له ئیش و کاره‌کانیدا وه‌ک له سورته‌ی (الانبیاء) ئایه‌تی (۱۶) دا ده‌فه‌رموی «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ» واته ئێمه ناسمان و زه‌وی، هه‌رچی له نێوانیاندا هه‌یه به‌ گاته‌و. (به‌بی مه‌به‌ست) دروستمان نه‌کردوه.

وه له سورته‌ی (ق) ئایه‌تی (۲۸) دا ده‌فه‌رموی «وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ آیَامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ» واته: به‌ پاستی ئێمه ناسمانه‌کان و زه‌وی و هه‌رچی له نێوانیاندا هه‌یه به‌ شه‌ش پۆژ دروستمان کردون و هیچ ماندویه‌تی‌ه‌کیش پووی تی نه‌کردین.

بنه‌مای پینجهم:

سیفاته (ثبوتی) یه‌گانی په‌روه‌ردگار ده‌بیته دور به‌ش:

ا- سیفاتی (زاتی) تاییه‌ت به زاتی په‌روه‌ردگار ده‌وه.

ب- سیفاتی (فعلی) تاییه‌ت به ویست و کرداره‌گانی په‌روه‌ردگار ده‌وه.

ا- سیفاتی (زاتی): هه‌موو نه‌و سیفاتانه‌ن که له‌گه‌ل بوونی خودا (ﷻ) بـوون و هه‌ر به‌رده‌وامیش ده‌بن و به‌و سیفاتانه په‌روه‌ردگار وه‌سف ده‌کریت. وه‌ک (العلم = زانین ، القدرة = ده‌سه‌لات ، السمع = بیستن ، البصر = بینین ، والعزة = سه‌ر بلندی ، والحکمة = دانایی ، والعلو = به‌رزنی ، والعظمة = شکومه‌ندی). هه‌روه‌ها سیفه‌تی (خه‌به‌ریش) که خوای گه‌وره‌ خۆی به‌ نێمه‌ی پاگه‌یاندوه وه‌ک (الوجه = ده‌م و چاو ، الیدین = ده‌ست ، العینین = هه‌ر دوو چاو).
ب- سیفاتی (فعلی): نه‌و سیفاتانه‌ن که وابه‌ستن به‌ ویست و ئیراده‌ی خوای گه‌وره‌وه هه‌ر کات ویستی نه‌نجامیان نه‌دات و که نه‌یشی و ویست نایکات وه‌ک (الاستواء علی‌ العرش) واته: دامه‌زواوی و پاوه‌ستان له‌سه‌ر عه‌رش (به‌و شیوه‌ی که خۆی ده‌زانیت) یان وه‌ک (النزول الی‌ السماء الدنيا). واته: دابه‌زین بق ئاسمانی دنیا. (به‌و شیوه‌یه‌ی که خۆی ده‌زانیت)...

وه هه‌ندێ سیفه‌ت ده‌کرێ بلێین (زاتی و فعلیش) له‌ دوو پوه‌وه. بۆ نموونه (سیفاتی الکلام) واته (قسه‌ کردن) سیفه‌تی زاتی‌یه‌ و له‌گه‌ل خوای گه‌وره‌دا هه‌ر پوه‌ و ده‌بی و کاتیک نه‌پوه‌ خوا (ﷻ) سیفه‌تی (قسه‌ کردنی) نه‌بویت... هه‌روه‌ا سیفه‌تی (فعلیشه) چونکه‌ ووشه‌ و پسته‌کان که له‌ خوای گه‌وره‌وه‌ ده‌رده‌چن په‌یوه‌سته‌ به‌ ئیراده‌ و ویستی خۆیه‌وه‌ چ کاتیک بیه‌وی و چی بویت ده‌یفه‌رمویت وه‌ک له‌سوره‌تی (یس) ئایه‌تی (۸۲)دا ئه‌فه‌رموی: ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ واته: بێ‌گومان هه‌ر کاتیک فه‌رمانی خودا ده‌رچوو ویستی شتیک چی به‌جی بکات و به‌هێنیت ده‌ی، پس‌ئ ده‌لێت بیه‌ ، ئه‌ویش ده‌ست به‌جی پێک دێت و دروست ده‌بیته...

دیاره هر سیفه‌تیکیش وابه‌سته‌ی وِست و شیراده‌ی پیره‌ردگار بیت له‌گه‌ل سیفانه‌ی (الحکمه) و دانایی خوانا نه‌جام ده‌دریژ و هیچ کار و کرداریکی خوا بی حکمه‌ت نریه جا ئیمه حکمه‌ته‌کی بزانی یا عه‌قلمان نه‌ینیه‌کی نه‌زانیّت.

بفه‌مای شه‌شم:

سه‌لماندنی سیفاته‌کانی خوا (عقل) نه‌وه‌ده‌خوای که دور حهرامی گه‌وره هه‌یه ده‌بی وازی لی به‌ینری نه‌وانیش (التمثیل) واته چواندن و هاوشیوه دانان (التکلیف) واته چوئیتی دیاری کردن.

للتمثیل/ واته‌چواندنی سیفاته‌کانی خوای گه‌وره به سیفاته‌کانی مه‌خلوقه‌کان نه‌مش باوه‌پنکی به‌تاله به‌م به‌لگانه‌ی خواره‌وه:

به‌لگی قورئانی:

خوای گه‌وره له سوره‌تی (الشوری) نایه‌تی (۱۱) دا ده‌فرموی ﴿لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْءٌ﴾ واته هیچ شئیکی نریه له‌وینیه‌ی زاتی پیره‌ردگار، چونکه خوا به‌دیه‌ینه‌ره چۆن له به‌دی مینراوه‌اکانی ده‌چیت؟! وه له سوره‌تی (الأخلاق) نایه‌تی (۴) دا ده‌فرموی ﴿وَلَمْ یَكُنْ لَهُ کُفْؤًا أَحَدٌ﴾ واته: هه‌رگیز هاوتا و هاوشیوه و ده‌سه‌لانداریکی تر نریه که له به‌رامبه‌ریه‌وه هاوشانی بیت..

به‌لگی عه‌قل:

له چه‌ند ږوویه‌که‌وه یاسی ده‌که‌ین:

۱/ هه‌موو عاقلیک نه‌وه دوزانیّت که جیاوازی له‌نیوان زاتی خالق و زاتی هر مه‌خلوقیکدا هه‌یه، که‌واته: ده‌بی جیاوازی له‌نیوان سیفاته‌کانیشیاندا هه‌بیت، چونکه سیفاته‌ پاشکرو وابه‌سته‌ی زاته، که له بچون و زاتیاندا جیاوازی هه‌بیت له‌سیفاته‌کانیشیاندا ده‌بی هه‌بیت، هه‌روه‌ک چۆن زاتی مه‌خلوقه‌کان جیاوازه ده‌بینین سیفاته‌کانیشیان هر جیاوازی بق نمونه: هیزی ووشتر جیاوازی له هیزی زه‌په، جا گه‌ر له‌نیوان هیزی دروست کراوه‌کانیدا هینده جیاوازی هه‌بیت نه‌دی له‌نیوان هیزی مه‌خلوقات و خالقا چه‌نده هه‌بیت؟!

ب/ باشه چوڼ خوايه كي به دپيښه ډري كامل له هه موو پړويه كه وه ده چوپړنډي به سيفاتي دروستكړاوتيكي ناته واو كه زړر محتاج بيټ به كه سيك ته واوي بگات و پړوهرده ي بگات ؟ چونكه چواندني زاتيكي كامل به كه سيكي ناته واو و نو قسان ، له قودره تي شو زاته ك د هكاته وه و پړيار داني (نقص) ه بڼ پړوهر دگار په نا به خوا.

ج/ ټيغه به چاري غرمان چنده ها مه خلوقات ده بينين كه له ناوه كانياندا په كسان و چون په كن به لام له حقيقه تي پرون و چوڼيه تياندا جياوازي، بڼ نمونه ده بينين ټينسان و فيل هردووكيان خاوه ن ده ستن به لام پرون و چوڼيه تي ده سته كان جياوازي، هروها فيل و حوشتر هردووكيان خاوه ن (هيژن) به لام جياوازي له ټيوانياندا زړه ليره وه بڼ مان پرون ده پيښه وه كه هاوشيوه يي و په كساني له (پووندا) نابي بيټه مه رج بڼ هاوشيوه يي له سيفات و پاستي دا.

(والتشبيه كالتمثيل) واته : شوبه اندن وه ك هاوشيوه دانان وايه ، به لام هه نديك چار جيا ده كړتوه بڼيه ده لښ (التمثيل) ياني هاوشيوه دانان له هه موو سيفاته كاندا واته بوتري سيفاته كاني پړوهر دگار هه مويان هاوشيوه ي سيفاتي مه خلوقاتن به لام (التشبيه) واته شوبه اندني زړه يي سيفاته كاني پړوهر دگار به سيفاتي مه خلوقات هه بڼيه ش خوي گوره له سوره تي (الشورى) نايه تي (١١) دا به شتوازي (نفس التمثيل) بڼ شوو ناهي هه موو شيوه دانانك له هه موو سيفاته كاندا بگات ده فرموي ﴿ليس كمثله شيء﴾.

دپيښه سر (التكليف) واته : سه لماندن و دياريكړني چوڼيه تي سيفاته كاني پړوهر دگار به وه ي بوتري به فلان شيوه و فلان شيوه تره ! يا هاوشيوه شي بڼ ديارى نه كات !

نهمه ش بير واپه كي به تال و دور له به لگه يه ، به م به لگانه ي خواره وه :

له سوره تي (طه) نايه تي (١١٠) دا ده فرموي ﴿ولا يحيطون به علماً﴾ واته : نه و خه لکه هه رگيز ناتوانن ناگاداري چوڼي تي زانست و زانباري بي سنوري شو و زاته بين. وه له سوره تي (الاسراء) نايه تي (٣٦) دا ده فرموي ﴿ولا تَلَفْ ماليس لك به علم ان السمعَ والبصرَ والغُؤادَ كُلُّ اولئك كان عنه مسؤولاً﴾. واته : نه ي ټينسان له شتيك مه وږي و شويني شتيك مه كه وه كه زانست و زانباريت ده رياره ي نريه ، چونكه به پاستي ده زگا كاني بيستن و بينين و ټيگه پيشتن هه هه مووي بهر پړسياره له بهر امبه ريه وه.

شتی کی دیار و به لکه نهویسته که نیمه هیچ زانست و زانیار به کمان نییه به چوئیتی سیفاته کانی په روره دگار ، چونکه خوای گه وره نیمه یی تنه له سیفاته کان ناگدار کړېده نه که له چوئیتی په کی . که واته هر هه ولدان و بیرکړنه و په یه بق زانیی چوئیتی هر سیفاتی ، له سنور دهرچوون و زیاده په وییبه .

به لکه یی هقل:

هرگیز چوئیتی سیفاتی هیچ موجودیک نازانریت هه تا وه کو چوئیتی (زانی) شو مه و جوده نه زانریت . یا له پښکای که سیکې پاستگروه وه (الخبر المصدق) پیمان بگه یمنی ده ی به هیچ کام له م پښکانه چوئیتی سیفاته کانی خوا (ﷺ) بق نیمه باس نه کراون بویه پتویسته لی بیته نگ بین . دیاری کردنی هر جوریک له (چوئیتی) سیفاته کان له میشکی خوتدا ، هرگیز به و شیوه و چوئیتی به دهرناچیت و خوا (ﷺ) بقدر له وه گه وره تر و بالا دهست تره که میشکی لاواز و ته سکی مرقفه کان په ی پی بهرن و هر چیش له م باره یوه بوتوی درو و بی به لکه په .. هر بویه کانی پرسپار کرا له نیامی مالیک - په حمه تی خوای لی بیت - له باره یی شم ثابته وه ﴿ الرحمن علی العرش استوی ﴾ کیف استوی؟ له وه لامدا نیامی مالیک سهری دانه واند و عاره قیکی بقدری کرد و هه رموی ﴿ الاستواء غیر مجهول و الکیف غیر معقول ، و الایمان به واجب ، و السؤال عنه بدعه ﴾ . واته: (الاستواء) پاره وستان له سه ر ته ختی هه رمان په وای و عرش حه قیقه تی هیه و نادیار نییه ، و چوئیتی په کی شاراوویه و پرسپار کردن دهریاره ی چوئیتی (استواء) بیدعه یه و باوه پ بوون پیی واجبه .

هه روه ها شخی نیامی مالیک که ناوی (رییمه) یه ده لیت ﴿ الاستواء غیر مجهول و الکیف غیر معقول ﴾ . واته: (استواء) نادیار نییه به لام چوئیتی په کی شاراوویه و نابی پرسپار دهریاره ی بکړیت .

بویه ده بینین زانیانی پاشتر له سه ر تیگه یشتنی شم دوو نیامه به پښه پښتون ، که واته هیچ به لکه په کی شهرعی و هقلی بق (کیفیه) چوئیتی دیاری کردنی سیفاته کان نییه و هر هه ولدانیکیش له م بواره دا هه لثانی شه یثانه و جوان کردنی تاوانیکه ئیسانه کان به هیلاکدا دهبات و ته نها پشت و په ناش خوای میهره بانه وه که له سورته یی (الأعراف) ثابته تی (۲۰۰) دا

ده‌فرمودی ﴿وَمَا يَزْعَمَنَّ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾. واته: نه‌گه‌ر وه سه‌سه‌یه‌کت له لایه‌ن شه‌یتانه‌وه بق پیش هات و ویستی له خشتت به‌ریت و تووشی هه‌لت بکات، جا نه‌وه تۆ په‌نا بگه‌ر به‌ خوا چونکه به‌پاستی شه‌واته بیسه‌ر و بینه‌ره.

بنده‌مای ده‌وته‌م:

سیفاته‌کانی خوا (ﷺ) (توقیفیه) واته شه‌نده‌ن که ده‌قه شه‌ریه‌کان دیاری کردن و مۆلت به‌عه‌قل نه‌دراوه قسه‌یان تیدا بکات..

نیمه ناتوانین هیچ سیفه‌تیک دیاری بکه‌ین بق خوای گه‌وره مه‌گه‌ر نه‌وانه‌ی که له قورئان و سوننه‌تدا دیاری کراون. شه‌واتا نیمای شه‌مه‌د - په‌حه‌متی خوای لی‌بیت - له بنده‌مای پینجه‌مدا له باسی (ناوه پیرۆزه‌کاندا) ده‌فرمودیت ﴿هەرگیز نابێ خوای گه‌وره وه‌سف بکری﴾ به‌ سیفه‌تیک مه‌گه‌ر شه‌و سیفه‌ته‌ خۆی له قورئاندا دیاری بکریت یا پیغه‌مه‌ری خوا (ﷺ) باسی کرد بیت..

په‌لگ و نامازه‌ی قورئان و سوننه‌تیش بق دیاری کردن و سه‌لماندنی هه‌ر سیفه‌تتیک به‌یه‌کتیک له‌م سۆ شیوه‌یه ده‌بیت ..

یه‌که‌م:

پاسته‌وخۆ نامازه‌ی کردن به‌و سیفه‌ته‌ وه‌ک سیفه‌تی (العزّة : سه‌ریه‌زی ، القوة : هیز و ده‌سه‌لات ، الرحمة : به‌زه‌یی و میهره‌بانی ، والبطلّ : توندی له‌ سزادان ، الوجه : ده‌م و چاو ، والیدین : هه‌رنه‌و ده‌ست)

دووه‌م:

هه‌ر ناوتیک که سیفه‌تیک له‌ ماناکه‌یدا له‌خۆ بگریت وه‌ک ناوی (الفقر) .. که له‌ ماناکه‌یدا سیفه‌تی (المغفرة) واته لیخۆشبوون له‌خۆ ده‌گریت. وه‌ ناوی پیرۆزی (السمیع) که له‌ ماناکه‌یدا سیفه‌تی (السمع) واته‌ بیستن له‌خۆ ده‌گریت. سه‌یری بنده‌مای سۆ یه‌م بکه‌ له‌ باسی ناوه پیرۆزه‌کاندا .

سئ یه:

به پاشکاوای باسی کرده و هیهک یا وه سفیک بکرت که به لگه بیت له سه ره نو سیفه ته بق
 نمونه (الاستواء على العرش) سیفه تی (الاستواء) به پاشکاوای له قورئاندا هاتوو ده یا (النزول إلى
 السماء الدنيا) به پاشکاوای له فهرموده دا هاتوو ده یا (المجى للفصل بين العباد يوم القيامة)
 سیفه تی (المجى) به پاشکاوای له فهرموده کاندا هاتوو ده وه ده ها (الانتقام من المجرمين) به
 پاشکاوای له قورئاندا هاتوو ده لگه ی هه ریهک له مانه ی سه ره وه ش به شوین یه کدا به م شتیه ده ،
 له سوره تی (طه) نایه تی (۵) نه فهرموی ﴿ الرحمن على العرش استوی ﴾ پیغه مبه ری خواش
 ﴿﴾ نه فهرموی: (ينزل ربنا الى السماء الدنيا). وه له سوره تی (فصلت) نایه تی (۳۶) دا
 نه فهرموی ﴿ وجاء ربك والملك صفاً صفاً ﴾ وه له سوره تی (السجدة) نایه تی (۲۲) نه فهرموی
 ﴿ انا من المجرمين منتقمون ﴾ ...

چهند بنه مایه ک بو سه لماندنې به لگه کانی سیفات و ناوه جوان و پیروزمکانی خوا (۱)

بنه مای یه کهم:

نو به لگانه ی که سیفات و ناوه جوانه کانی خوی گوره ی پی ده سه لمیت .. تنه ا نه و به لگانه ی که له قورشان و سونه تدا هاتوون و ، هر به لگه یه ک له م دوو سه رچاوه دا هاتبی واجبیه نیمانی پی به یتن و بیسه لمیتین ، و ده هر ناو و سیفاتیک نه فی کرا بیت پیویسته نیمه ش نه ی بکین له گه ل سه لماندنې که مالی پیچه وانگه ی ، و ده هر ناو و سیفاتیک نه به ک نه ی و نه به جیگیر کردن و سه لماندنن باسی نه هات بیت پیویسته نیمه ش (توقف) له سه ری بکین و باسی نه کین به لام بق مانا و مه به سستی هر (ناو و سیفاتیک) که لی و ده ریگری گه مه به ست به و مانایه سه لماندنې پاکي و ده سه لات بوو بق په روه ردگار نه وه قبول ده کړی و گه مه به ست و ماناکه ش لایق نه بوو بق زاتی په روه ردگار پیویسته په د بکړیته وه .

جا له وانه ی که پیویسته (اثبات) و جیگیر بکړی بق په روه ردگار هه موو سیفاتیک که له ناوتک له ناوه جوانه کانه وه و ده ریگری ئیتر راسته وخو یا به لیوه رگو تن بیت .

و ده هر سیفاتیک که (دل علیها فعل من أفعاله تعال) کردارتک له کرداره کانی خوی گوره ناماژه ی پی بدات وه ﴿ الاستواء على العرش، والنزول الى السماء الدنيا ، والمجىء للفصل بين عباده يوم القيامة ﴾ ، و ده هر شتیکی تر له م شتیه کردارانه ی په روه ردگار که جزره کانی نایه نه هژمار نه و تا خوی گوره نه فهرمو ی ﴿ ویفعل الله ما یشاء ﴾ .

هه روه ها (الوجه والعینان والیدان و الکلام والأراده) . به هر نوو جزره که ی (الأرادة الکونیة والأرادة الشرعیة: واته له دروست کردنی بوونه وه و یاسای به پړوه بردنی له گه ل فرمان . بریاره شه ریبه کان به حرام و حه لال چونی بویت وا داپر شتوه .. هه روه ها سیفات کانی (الرضا والمحبه والغضب والکراهه) .

وه له و سیفاتانه ی که نه فی ده کرین له پهرودریگار و به نه فی کرښیان که مالی پیچپه وانه گای ده ده که ویت وه (الموت ، النوم ، المعجز ، والأعیاء ، والظلم ، والغفلة) ..
 وه له و سیفاتانه ش که به (نه فی یا اثبات) باسیان نه هاتوه وه له فزی (الجهه) جا گه یه کیک پرسیار بکات و بلیت ثایا ده توانین (جهه) بق خوا دیاری بکین؟ ده لیتین له فزی (جهه) له قورئان و سوننه دا نه هاتوه نه به (نه فی) نه به (اثبات) نه و نه ده ش به سه که (ثابت) پوره خواي گه وړه له ناسمانه مانای له (ناسمان) پونیش نه و نه یه که نیمه شوینی سر یان خوار که خواي گه وړه ی تیدا بیت دیاری بکین چونکه خوا (ﷺ) له وه گه وړه تره که مه خلوقاتیکي خوی ده وړی بدات به لگو مه به ست له ناسمان نه و نه یه که خوا (العلی فوق خلقه) بلند و به رزه له سه وړی هه وړو مه خلوقاتیه و نه یه .

به لگه ی نه م بنه مایه ش قورئان و عه قله .

به لگه ی قورئان:

﴿ وما آتاكم الرسول فخذوه وما نهاكم عنه فانتهوا ﴾ واته: هر رښمایي و بریاریک پیچمه بری خوا (ﷺ) بوی هینا وین چی به چی ی بکن و هر شتیکش نه می لیده کات وازی لی بهینن .. له نایه تیکي تر دا نه فهرموی ﴿ وان احکم بینهم بما انزل الله ولا تتبع اهلهم ﴾ قورئان بکه بریار و حوکمی پی بکه و شوینی هه و او ناره زوی نه وانه مکه وه .. هه و نه ها نه فهرموی ﴿ فان تنازعتم فی شئ فردوه الی الله والرسول ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر ذلک خیر و احسن تاویلا ﴾ واته: نه لگر له شتیکدا بوو به کیشنه تان نه وه نه و کیشنه یه بگپړنه وه بق لای خوا و پیچمه بره که ی (ﷺ) گه ر ښووه باوه پتان به خوا و به پوځی قیامت هیه ، په فطار کردنتان به و شتیویه چاکترین و جوانترین سرچا و نه یه بق چاره سر ی کیشنه کانتان ، نه مانه و چه نه ده اقی تریش له م باره یوه ښځن که دلاو له باوه پ داران ده کهن ، ښمانیان ببیت به و نه یه له قورئان و سوننه دا هاتوه، جا هر ده کیک ناماژه به پیویستی ښمان بوون بکات به و نه یه که له قورئاندا هاتوه هر هه مان ده ق ناماژه یشه به پیویستی ښمان بوون به و نه یه که له سوننه دا هاتوه، چونکه له قورئاندا هاتوه که داوا سان لی ده کات شوینی پیچمه بر بکه وین (ﷺ) وه له کاتی

کبشه و گرفته کاند بگه پینهوه بق پپار و فرمانی پیغمبری خوا (ﷺ) کانی له ژياندا بوه و نیتستاش بق لای سونه کانی.

جا نيمان به قورشان له گويدا به گهر كه سيك خوي له وه به گهره تر بزانيت شوي
 بيغه مېر (ځ) بگويت كه له قورشاندا نه مری يي كړاوه ؟

وہ نیمان بہ قورٹان لہ کوئیادیہ گہر کہ سیک نیزاع و کیشکان نہ گنہیتہ وہ ہن لای
میغہمہن (۳۰) کہ لہ قورٹاندا نہ مری یں کراوہ ؟!

وہ نیمان بہ پیغمبری خوا (ﷺ) لہ کوئدایہ کہ قورنآن فرمائی ہی کردوہ بق کہ سیک کہ سورنہ تہ گانی پیغمبر پرد دہ کاتوہ ؟! بڑیہ خوی گوردہ لہ سورنہی (النحل) نایہ تی (۸۹) دا نغہ رموی ﴿ و نزلنا علیک الکتاب تبیاناً لکل شیء ﴾ . واتہ : قورنآنمان بق تو نھی محمد (ﷺ) لہ زاندوہ پونکر روهی هـ موو شتیکہ ﴿ گومانیشی تیدا نیہ کہ زقریک لہ فرمانہ گانی شہ ریعہ تہ دوو به شی (علمی و عملی) یوہ لہ سورنہ تدا پونکر دنہ و یان بق هاتوہ ، پونکر دنہ و ی سورنہ تیش لہ روانگی قورنآن روه هاتوہ .

بہ لگہی عہ قُل:

نمیه که: همو شیتل کردنه وه و پونگرتنه و دهیک که له حقی خوی گه و ده دا بق ئیمه ماتیت له وانیه که و اجین یا نه گوتجاو و حه رامن یا دروستن. هه موویان له کاروباری (غهیپ) و عه قلی مرقه کان په ی بی نابات .. بۆیه واجب نه وهیه که بگه پئینه وه بق لای تورنان و سوتنه ت و شوپن هه واو خه یال و گومان نه که وین...

یافته‌های دوم:

ٺڪر و واجبى موسلمانان بهرامبر دهه ڪاڻي قورٺان و سوننت ٺهويه ڪه تسليمى مانا و پافه زاهير و دياره ڪاڻي بين بى هيچ لادان و پيچ و پهنايه ڪه له ماناى زاهيري دهه ڪان به تايبت ٺه و دهقانى باسى سييغاته ڪاڻي خوا (ﷺ) ده ڪن ڪه به هيچ شيرويه ڪ مؤلت و تواناى عهـ قلـ
نبريه ڪه قسوى ٿيدا پڪات. به لگه شمان قورٺان و عهـ قلـه.

۱- به لگی قورئان:

له سورتهی (الضراء) نایه ته کانی (۱۹۲-۱۹۴-۱۹۵) دا ده فهرموی ﴿نزل به الروح الامین علی قلبک لتکون من المنذرين بلسان عربی مبین﴾ واته: جویره نیلی شمعین (فریشتی وه جی) دایه زانده، بۆ سه ره دلی توئی محمد (ﷺ) تاجپیته ریزی شو وه که سانه وه که خه لگی بیدار ده که نه وه به زمانی عهره بی پوون و ناشکرا یا به زمانیکی پاراوو شیرین.

له سورتهی (الزخرف) نایه تی (۲) دا ده فهرموی ﴿إنا جعلناه قرآناً عریباً لعلکم تعقلون﴾. واته: ئیمه شو کتیبه مان کردوه به قورئانیک به زمانی عهره بی به لکو ئیری و بیر و هوشتان به نه کار (تالی تی بگن و په پیره وی بگن).

ئهم نایه تانهش به لگن له سه ره نه وهی که پیویسته ئیمه له سه ره مانا زاهیره که ی پاوه ستین که زمانی عهره بی پوونی ده کاتوه مه گهر کانی به لگی به کی شرعی تر پنگامان لی بگریت به ره و مانایه کی ترمان بیات.

مه ره بقیهش خوای گهوره زه می جووله که ده کات چونکه مانای نایه ته کانی خویان لادلو گزریان بۆ مه به سستی تر!

بۆیه به دورترین کهس له ئیمانسه وه دانراون وه که له سورتهی (البقرة) نایه تی (۷۵) دا ده فهرموی ﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لکم وَقَدْ کَانَ فَرِیقٌ مِنْهُمْ یَسْمَعُونَ کَلامَ اللَّهِ ثُمَّ یُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ یَعْلَمُونَ﴾ واته: ئایا ئیوه (ئی ئیمانداران) به تهمان و ئومیده وارن که جووله که ئیمان به ئینیت به نایه که ی ئیوه له کانتیکدا ده سته یه که له شاره زایانیان گوشتاری خویان ده بیست له (تهورات) دا، له وه دووا ده ستکاریان ده کرد و له مانا و مه به سستی پاستی خوی لایان ده دا گوی نه وهی که تئی گه یشتی پوون و ده یانزانی پاستیه که ی کامه یه...

۲- به لگی عه قل:

بی گومان نه وهی (ده قه) شرعیه کان ده فهرموی که (خوای گهوره و پیغه مبه ر) ﴿ﷻ﴾ له هه مو کهس باشتر ماناو مه به سستی ده قه کان ده زانی، خوای گه ورهش به زمانی پوون و پاراوی عهره بی نایه ته کانی بۆ ناریدوین، بۆیه واجبه له سه رمان مانا پوون و زاهیره که ی وه ریکرین، گهرنا جیاوازی له راوته فسیره کاند ده بیست و باشتر ده بیته مایه ی تهره قه ی ئومه تی ئیسلامی.

بنده مای سی نیم:

ئهو ده قانیه ی باسی سیفات ده کەن له زاهیردا پەڕۆن و مەعلوم بۆ ئیمە له پەڕۆ
مە عەناکە یهوه، به لām له پەڕۆ (چۆنیتی) یهوه نادیارن.

به به لگهی ده قە شرعیە کان و عەقل

۱- به لگهی ده قە شرعیە کان (النصوص الشرعية)

خوای گەوره له سورەتی (ص) نایەتی (۲۹) دا ئەفەرەمۆی ﴿کتاب أنزلناه إليك مبارك ليدبروا آياته وليتذكر أولو الألباب﴾ واتە: ئەم قورئانە کتییکی پیرۆزە دامانبە زاندووە بۆ لای
تۆ، بۆ ئەوەی نایەتە کانی لێک بدەن و دەو بیری لێکەن و دەو بۆ ئەوەی خاوەن بێو هۆشە کان
پەندو نامۆژگاری وەرگرن و تێگەرن.

وه له سورەتی (الزخرف) نایەتی (۲) دا ئەفەرەمۆی ﴿إنا جعلناه قرآناً عربياً لعلكم تعقلون﴾.
واتە: ئیمە ئەو کتیبە مان کردووە بە قورئانێک بە زمانی عەرەبی بە لکو ژیری و بێو هۆشە کان
کار نالی ئی تێگەن و پەڕەوی بکەن.

گومان لەوەدا نیه ووشە (تدبر) کە لە نایەتی پێشتردا هاتوووە گەر (فهم) و تێگە یشتنی
ئینسان دەرکی ئەکات ئەدە گوێرا، وە دابە زاندنی قورئان بە زمانی عەرەبی بۆ ئەوە یە کە
ئەوانە ی زمانی عەرەبی شارە زان چاک ئی تێگەن وە مانا و مەبەستە کانی مەعلوم بیت لایان،
گەرنا جیاوازی ئەدە بوو لەوەی کە بە زمانی عەرەبی بیت یان نا؟

هەروەها شەرح و پەڕۆ کردن وە کانی پێغەمبەریش (ﷺ) بۆ قورئان گەشگیر بوو لە پەڕۆن
کرێن وە ی هەردوو لایەنی (لفظ) و (معنی).

۲- به لگهی عەقل

شتیکی مەحالی و ئەگەواوە کە خوای گەوره بەرنامە یە ک دابە زۆنیت بۆ هیدایەتی هەموو
خە لکو بەرنامە کەش له خواو پێغەمبەرەوه ئاواستە بکۆت و گزنگترین باسیش باسی ناو
سیفات و دەسە لاتی پەروەردگار بیت و ئەمیش نادیار و نا مەعلوم بیت خە لک؟؟ هەر وە ک
چۆن پیتە (هیجانیە کان) به تەنها هیچ مانایە کیان نییە؟؟ دیارە شتی وا لگە ل حیکمەتی

په‌روه‌ردگار و حیکمته‌ی نارودنی پیغه‌مبه‌ران و -علیه‌م السلام- و به‌رنامه‌کانیاندا ناگردنچ‌و
عه‌قلی سه‌لیمیش نایسه‌لمیتنی.

خوای گه‌وره‌ش له‌سوره‌تی (هود) نایه‌تی (۱) دا ده‌فهرموی ﴿کتاب احکمت آیاته ثم فصلت
من لدن حکیم خبیر﴾ واته: ئەم قورئانه کتیب‌و په‌یامیکه نایه‌ت و یاسا‌کانی به‌ شیوه‌یه‌کی
مه‌حکمه جۆش دراوین، پاشان درۆ‌ده‌یان پی‌ دراوه و پوین کرانه‌ت‌وه له‌لاین زانیکه‌وه که داناو
به‌ئاگاو لی‌زانه...

ئهمانه‌ی پیش‌وو مه‌موری به‌لگه‌کانی ﴿ده‌قه‌ شرعیه‌کان و عه‌قل‌بوون له‌وه‌ی که ئیمه زانیان
سه‌باره‌ت به‌ ماناو مه‌به‌ستی (تصوص الصفات) ده‌قه‌کانی سیفات به‌لام به‌لگه و ناما‌زه‌کانی
ده‌قه‌ شرعیه‌کان و عه‌قل‌ له‌ پوری زانیی (چۆنیه‌تی) نایه‌ته‌کانی سیفات‌وه، ئه‌وه ئیمه لی
نازانین و په‌روه‌ردگار باسی چۆنیتنی بۆ نه‌کردوین، هه‌روه‌ک له‌ (بنه‌مای شه‌شم) له‌بنه‌ما‌کانی
باسی سیفات دا ناما‌زه‌مان پیکرد...

لی‌روه‌ بی‌ به‌لگه‌یی و به‌تالی (مذهب المفوضه) واته: ئه‌وانه‌ی مانا و مه‌به‌ستی (ده‌قه‌کانی
سیفات) ده‌گێ‌رنه‌وه بۆ لای په‌روه‌ردگار و اش گومان ده‌به‌ن که ئه‌وه (مذهب) و پچه‌ی سه‌له‌ف
ییت؟؟ له‌پاستیشدا (مذهب السلف) وانی‌یه و به‌رین له‌ و بۆ‌چونه، به‌لگه‌ مه‌زه‌بی سه‌له‌ف
ئه‌وه‌یه که: ماناو مه‌به‌ستی ده‌قه‌کانی سیفات جیگه‌ر ده‌که‌ن و ده‌یسه‌لمیتن، به‌لام چۆنیتنی
سیفات‌ه‌کان ده‌گێ‌رنه‌وه (تفویض) بۆ عیلمی په‌روه‌ردگار.

ئه‌وه‌تا شیخی ئیسلام ئیبنو‌لته‌یمیه له‌ کتیبه‌ به‌ناو بانگه‌که‌ی (العقل و النقل) دا که
له‌په‌راوتینی کتیبی (منهاج السنه) دا چاپ‌کراوه له‌ ج ۱ لاپه‌ره (۱۱۶) دا ده‌لێ‌ت ﴿وَأما التفویض
فمن المعلوم أن الله أمرنا بتدبر القرآن وحضنا على عقله وفهمه ، فكيف يجوز مع ذلك أن يراد منا
الأعراض عن فهمه ومعرفته وعقله﴾ واته: سه‌باره‌ت به‌ (تفویض) گومان له‌وه‌دا نی‌یه که خوای
گه‌وره‌ فەرمانی به‌ئیمه‌ کردووه له‌قورئان وورد ببینه‌وه و هه‌لیناوین که عه‌قلمان به‌خینه‌ که‌ر بۆ
چاکتر تیگه‌یشتن لی، جا که‌وابی چۆن دروسته‌ داوا بکړی له‌ ئیمه که گوی ئه‌ده‌ین
به‌شاره‌زابوون و تیگه‌شتن نایه‌ته‌کانی سیفات؟؟؟ پاشتر شیخو‌لئیسلام له‌لاپه‌ره (۱۱۸) دا
ده‌فهرموی (و حينئذ فيكون ما وصف الله به نفسه في القرآن أو كثير مما وصف الله به نفسه لا

یعلم الأنبياء معناه، بل یقولون کلاماً لا یعقلون معناه ومعلوم أن هذا قدح في القرآن والأنبياء، إذ كان الله أنزل القرآن وأخبر أنه جعله هدى وبيانا للناس وأمر الرسول أن يبلغ البلاغ المبين وأن يبين للناس ما نزل إليهم وأمر بتدبر القرآن وعقله ومع هذا فأشرف ما فيه وهو ما أخبر به الرب عن صفاته

واته: نه گهر بهو شپوره به بیت نه هلی (تفویض) ده لئین که: مانا و مه بهستی نایه ته گانی سیفات ته نها خوا ده یزانی و نابی ئیمه قسه ی له سه ر بکه یین؟؟ نه و کاته ده بی بو تری: که نه و ده سیفاته خوی گه وره بق خوی داناوه له قورئاندا پیغه مبه ران - سه لای خویان له سه ر بیت - هیچ له ماناکه ی نازان نو نه وه ی ده لئین بیتاگان لی؟؟ نه م قسه یش توممه و تانه یه که له قورئان و له پیغه مبه رانیش؟؟

په نا به خوا... چونکه خوی گه وره قورئانی نازل کردووه و مه بهستی پی ی هیدایه ت دانی مرقف کان و پوونکردنه وه ی پاستیه کانه، هه روه ها فرمانیشی کردووه به پیغه مبه ر (ﷺ) که ههستی به ته بلیفی ته واو پوون کردنه وه و شیتل کردنی قورئان بق مرقفایه تی و داوی له خه ک کردووه که تیغفرین له قورئان، و ماناکانی چاک یزان... جا باشترین و به پرترترین بابیه تی قورئانیش بریتی به له وه ی که خوی گه وره باسی ناوو سیفاته به رزه گانی خوی کردووه و جا گه ر وایی نه هلی (تفویض) ده لئین؟ مه حرومین له به پرترترین و گرنگترین بابیه تی قورئان و نازانین ماناکه ی چی به؟؟ شتی وه هایش نه گونجاوه؟

به راستی قسه گانی شیخو لئیسلام به هیزو دروستن و له راو بق چونکی پیگه یشتوو فراوانه وه ده رچوون و پیویست به زیاتر پوونکردنه وه ناکات... بارانی په همه تی خوا برژی به سه ر شیخو لئیسلامدا و له به هه شتدا ئیمه ش له گه ل نه ودا کوبکاته وه..

بندهای چوارم:

مانا و مه بهستی زاهیری ده قه گانی سیفات که پاسته وخق دینه میشتکی خوینره، نه وه جیگای نیعیباره)) به لام به پی ی سیاقی نایه ته کان ماناکانی ده گورین، وه هه روه ها به پی ی پیکه پنانی پسته و جومله کان له جارک بق جاریکی تر ده گورین، بق نمونه وشه ی (القرية) که له قورئاندا

هاتوو ه جارتیک مه بهست پیئی (کومه لیک خه لکه) و جارتیکی تر مه بهست پیئی (شوئین و جینگای قومیکه).. له سوره تی (الإسراء) نایه تی (۵۸) دا هاتوو که مه بهست به (القریة) شوئین و جینگایانه وه که نه فهرموی ﴿وإن من قرية إلا نحن مهلكوها قبل يوم القيامة أو معذبوها عذاباً شديداً﴾. واته: (هیج شارو شارو چکه یه که نی یه که نی یه بریارمان داییت پیتش هاتنی پۆزی قیامت له ناوی بهرین یان سزایه کی سهختی بدهین له کتیب و نوسیهی تاییه تدا (لوح المحفوظ) دا تۆمار نه کرابیت.

ههروه ها له سوره تی (المنکوت) نایه تی (۲۱) دا سه باره ت به (القریة) که بۆ کومه لێ خه لکه به کار هاتوو ده فهرموی ﴿إنا مهلكوا أهل هذه القرية﴾. واته: (به پاستی نی یه له ناویهی خه لکی ئه م شاره یه).

ههروه ها کاتیک ده لئیت: من ئه م شتەم به هه ر یو دهستی خۆم دروست کردوو، دیاره ئه م دهسته وه که ئه و دهسته نی یه که خوای گه وره له سوره تی (ص) نایه تی (۷۵) دا نه فهرموی ﴿لما خلقت بيدي﴾. واته: ئاده م پێغه مبه ر (په زای خوای لێ بی) به دهستی خۆم دروستم کردوو. چونکه (دهست) له نمونه ی یه که مدا پالداوه به لای مۆلدا و شوئین و جینگای خۆیه تی به لām له نایه ته که دا (دهست) ئاماژه یه به دهستی پی پۆزی خوا (ﷻ)، هیج که سیکی ژیر و فیتره ت پاکیش باوه پی وان یه که دهستی په روه ر دگه ر وه که دهستی ئینسان وایه یان به پێچه وانه وه!

یا کاتیک ده لئیت: (ما عندك الآن). واته: کهس لای تۆ نی یه جگه له زهید، له گه ل (وما زید الآن). واته: زهید لای تۆ نه بی له هیج شوئینیک نی یه. سهیر ده که یه پسته ی دووم مانایه کی جیاتری له پسته ی یه که م هه یه! له گه ل نه وه شدا ووشه کانیا ن هه ر یه کن، که واته جیاوازی له پێک هێنانی پسته دا ماناکان ده گۆن.

که و بو زاهیری ده قه کانی سیفات چ مانایه کی پاسته و خۆ لگه یانده میتسکی ئینسان نه وه جینگای قه بۆل و نیعتیاره ..

ئوانه ی قسه و باسیان له م بابه ته کردووه بوونه ته سی تاqm:

یه کم:

ئوانه قه بولی مانای زاهیری دهقه کانی سیفات دهکن که لایق بیت به خوی گه و ده ،
ئمانهش کومه لی سه له فی صالحن که له سر پئ چیه ی پتیه مبر (ع) و هاوه لانی کوروت و ده
له قبی (اهل السنة و الجماعة) دابراوه به سه ر ئه مانداو یه کده نگن له سه ر ئه م پاو بق چوونه
له سه ر ثابته کانی سیفات هه ر وه که زانای به ناویانگه وه (ابن عبد البر) نقل کراوه که ده لیت
(ئاهلی سوننه هه موویان یه کده نگن له سه ر دان پتیه مانیانای ثابته کانی سیفات که له قورئان و
سوننه دا هاتوون و باوه پئ ته واویان پی هیه و ماناکانی له سه ر (حه قیله ت) و ده رده گرن
که زاهیری ورشه که ده بیه خشی نه ک (مجان) و لادانی بق مانایه کی تر به لام ئه مان (چو نیت ی -
کیفه -) ی سیفات که دیاری ناکه ..

هه روه ها زانا و قازی به ناویانگ (أبو یعلی) له کتیی (أبطال التأویل) دا ده لیت (به هیچ
شیوه یه ک دروست نی به دهقه کانی سیفات که له قورئان و سوننه دا هاتوون په ت بکرتیه وه یا
سه رقال بین به (تأویل) و لادانی ماناکانیان بق مانا و مه به سنی تر، ئه وه ی واجبی ئیمه یه
تیگه یشتنه مانه له زاهیری دهقه کان و بزانی که سیفاتی خوی گه و ده ن و ناشو به یین به سیفاتی
مه خلوقاته کان و ئه وه ی له ئیمای ئه حمده و زانایانه وه هاتووه پاست و درسته ..

هه ر بۆیه ئه م مه زه به بش به پاست و دروست ده زانی له دوو په وه:

۱- له به ر ئه وه ی ئه م مه زه به شوین که وختی ته واوی قورئان و سوننه ت نیشان ده دات له
تیگه یشتنه مان بق سیفات و هاوه پیژده کانی خوا (ع) هه رکه سیش به شاره زایی و
و ئینه صافه وه سه بری ئه م مه زه به بکات ئه و پاستیه ی بق ده رده که وئ.

۲- گومان له وه دا نی به هه ق و راستی یان له وه دایه که سه له فی صالح و وتویانه یان
له پاو بق چونی غه بری ئه واندایه ، گومانیش نی به له وه دا که پاو بق چونی غه بری سه له ف هه ق
نی به .. چونکه گه ر وانه ی ده بی بو ترئ مه زه به ی سه له ف له صه حابه و تایه یین له خویانه وه به
به تال قسه یان کردووه ، شتی واش له هه قی سه له ف دا نه گونجاوه ، چونکه گه ر بو ترئ عالم و
شاره زان نه بوون له هه ق، یان شاره زان بوون به لام شار دویانه ته وه نه یان وتوه ، هه رچۆنی بی ئه م

راو بۆ چوانه بێ بناغه و به‌لگه‌و به‌تالان و جیلی سه‌لف شاره‌زاترین که‌س بوون بۆ ناسینی خوا و شه‌ریعه‌ته‌که‌ی و پاده‌ی پابه‌ند بوونیشیان نه‌وه‌نده ئازایه‌تی و حق بێژی بۆ دروست کردون که‌چی به‌پاست بزائن وه‌ک ئهرکی دینی بیلێن و بانگه‌شه‌شی بۆ بگن، که‌واته‌ ته‌نها مه‌زه‌به‌ی سه‌لفی صالح راست و دروسته‌.

دووه‌م:

ئه‌و تاقه‌ن که‌ مانای زاهه‌ری ده‌قه‌کان و ده‌ده‌گرن به‌شێوه‌یه‌ک که‌ لایه‌ق نه‌بێت به‌گه‌وره‌یی خواوه‌ (ﷺ) نوویش به‌ (تشبیه) کردن و هاوشێوه دانانی سیفاته‌کانی خوا (ﷺ) به‌سیفاتی مه‌خلوقه‌کانی ئه‌مه‌ش مه‌زه‌به‌ییکی به‌تال و هه‌رامه‌ له‌ چه‌ند پوه‌یه‌که‌وه‌:

١- ئه‌م مه‌زه‌به‌ جینایه‌ت و سنور به‌زاندنه‌ به‌رائه‌ر ده‌قه‌ شه‌ریعه‌کان ده‌کری و په‌ک خستنی (تعطیل)ی ته‌واوه‌ له‌مه‌به‌ستی ده‌قه‌کان، چۆن ده‌کری و ده‌گودجی مه‌به‌ست پێی (تشبیه) بێت؟! له‌کاتی‌که‌دا خوا (ﷺ) ده‌فرمووی (لیس کمثله‌ شیء) الشوری واته‌ هیچ شتێک نییه‌ له‌وێنه‌ی ئه‌و زاته‌ موباره‌که‌..

٢- عه‌قڵی مرقفه‌کان ئه‌وه‌ ده‌سه‌لمینی‌که‌ (خالق) (زات و سیفاته‌کانیدا) زۆر جیاوازه‌ له‌ (مه‌خلوق) که‌واته‌ چۆن ده‌قه‌ شه‌ریعه‌کان ده‌گودجی بکړینه‌ به‌لگه‌ بۆ (تشابه) و هاوشێوه‌یه‌تی؟!

٣- ئه‌م تیگه‌ یه‌شتنه‌ی ئه‌ه‌لی (ته‌شبیه) بۆ ده‌قه‌کانی سیفات، زۆر جیاواز و دووره‌ له‌ تیگه‌ یه‌شتنی سه‌لفی صالح. بۆیه‌ مه‌زه‌به‌ییکی به‌تال و هه‌رامه‌. جا ئه‌گه‌ر ئه‌ه‌لی (ته‌شبیه) بێن: ئێمه‌ تێ ناگه‌ین، دابه‌زیی خوای گه‌وره‌ بۆ ئاسمانی دنیا یا ده‌ستی خوا (ﷺ) چیه‌یو چۆنه‌؟ مه‌گه‌ر بێلێن وه‌ک شیوه‌ی مه‌خلوقاته‌ چونکه‌ ده‌بی ئێمه‌ له‌ ووتنه‌ و گوفتاری خوای گه‌وره‌ تێ بگه‌ین و عه‌قلمان بیه‌پێی. وه‌لامی‌شمان بۆ ئه‌م راو مه‌زه‌به‌ له‌ سێ پوه‌وه‌یه‌:

١- ئه‌و زاته‌ی که‌ (الله) یه‌و به‌رنامه‌ی بۆ نارده‌وین ده‌ریاره‌ی خودی خودی ده‌فرمووی (لیس کمثله‌ شیء) وه‌ نه‌هی کردووه‌ له‌ به‌نده‌کانی که‌ نه‌وونه‌ به‌یینه‌وه‌ بۆ خوا (ﷺ) یان هاوشێوه‌ی بۆ به‌یار به‌دن. ئه‌وه‌تا له‌ سوهره‌تی (النحل) ئایه‌تی (٧٤) دا ئه‌فرمووی (فلا تخسروا لله الامثال ان الله يعلم وانتم لاتعلمون) واته‌: که‌وابوو ئێوه‌ ئه‌ی خوا نه‌ناسه‌کان نه‌وونه‌ مه‌یینه‌وه‌ بۆ خوا

به‌راوردی هه‌له‌ مه‌که‌ن، چونکه‌ خوا خۆی هه‌موو شتی‌ک چاک ده‌زانیت به‌لام ئێوه‌ نه‌زان و نه‌فامن.

وه‌ له‌ سوڤه‌تی (البقره) ئایه‌تی (٢٢) دا ئه‌فرموی (فلا تجعلوا لله‌ انداداً وانتم‌ تعلمون). واته‌: (که‌واته‌ شه‌ریک‌ هاوتا بۆ خوا به‌یار مه‌ده‌ن که‌خۆشتان ده‌زانن په‌رستراو ده‌بیست به‌ده‌یه‌تته‌ر بێت)، فرموده‌هه‌ کانی خوا (ﷻ) هه‌مووی راستن و روڤکه‌ره‌وه‌ و تاواکه‌ری به‌کترن و هیچ‌ فرموده‌یه‌ک ده‌ی ئه‌وی تر نه‌یه‌..

٢- ده‌لێن به‌ ئه‌هلی (ته‌شبهه) ئایا باوه‌رت وایه‌ و عه‌قلت ده‌یه‌یێ که‌ زاتی خوا (ﷻ) هاوشیره‌ی هیچ‌ زاتی‌ک نه‌یه‌؟! له‌ وه‌لامدا ده‌لێ: به‌لێ! ئێمه‌ش ده‌لێن: که‌واته‌ با عه‌قلیشت به‌یه‌یێ که‌ خۆی که‌وره‌ کۆمه‌لێک سیفاتی هه‌یه‌ ناشو به‌ی سیفاتی هیچ‌ که‌سی‌ک و قسه‌کردن له‌سه‌ر (سیفات) وه‌ک قسه‌کردنه‌ له‌سه‌ر (زات) و هه‌ر که‌س و شاقمێک جیاوازی بکات له‌ ئێوانیدا ئه‌وه‌ تووشی (تناقض) هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ و دژایه‌تی خۆدی به‌لگه‌کانی بۆ به‌کتریه‌ته‌وه‌.

٣- بوتریت به‌ ئه‌هلی (ته‌شبهه) ئایا له‌ ئێوه‌ مه‌خلوقات دا نابینی هه‌ندیک هه‌یه‌ له‌ ناوه‌کانیدا چون‌ یه‌ک به‌لام له‌ راستی و چۆنییته‌ دا جیاوازی؟ دیاره‌ له‌ وه‌لامدا ده‌لێ: به‌لێ! جا ئه‌گه‌ر بۆ مه‌خلوقات عه‌قلیان ئه‌وه‌ به‌ییت ئه‌دی له‌ ئێوان خالق و مه‌خلوقدا بۆ چ عه‌قلیان نابیه‌یێ که‌ بلێن خۆی که‌وره‌ ده‌ستی هه‌یه‌ و ئینسانیش ده‌ستی هه‌یه‌ و هه‌ر دوکیان له‌ سیفه‌تی (ده‌ست بووندا) چون‌ یه‌ک به‌لام له‌ چۆنییته‌ دا یه‌گومان (ده‌سته‌کان) جیاوازن و چۆنییته‌ ده‌ستی خودا (ﷻ) له‌ قورئان سوخته‌دا بۆ ئێمه‌ باس نه‌کراوه‌ ئیمانمان پێی هه‌یه‌.

جیاوازی‌ش له‌ ئێوان (خالق و مه‌خلوقدا) زۆر که‌وره‌یه‌، به‌لکو موسته‌حه‌له‌ قیاس بکری هه‌ر وه‌ک له‌ بنه‌مای شه‌شهم له‌ بنه‌ماکانی سیفاته‌دا باسمان کرد.

سێههم:

تاقمی سێههم ئه‌وانه‌ن که‌ نه‌فی مانای زاهیر و پاسته‌وخۆی ده‌قه‌کانی سیفات ده‌که‌ن و گوايه‌ ئه‌و مانای زاهیر و پاسته‌وخۆی به‌تاله‌ و سه‌ر ده‌کێشی بۆ (ته‌شبهه) که‌لایه‌ق نه‌یه‌ به‌ په‌روه‌ردگاره‌وه‌، جا به‌هسابی خۆیان بۆ ئه‌وه‌ی له‌م گومانه‌ ده‌رچن په‌نايان به‌رووه‌ بۆ (تعطیل) واته‌ له‌ (کار خستن) یانی له‌ کار خستنی مانا و مه‌به‌ستی زاهیری سیفاته‌کان، جا ئیتر له‌

کار خستنی گشتی بیت بق (ناوه جوانه گانی په روه رډگارو سیفاته کان هه موویان) یا له کار خستنی هه ندیک له ناو سیفاته کان یان یه گڼکیان.. هم تاقه مانا و مه بهستی زاهیری دهه کانیان لا داوه بق مانا و مه بهستی که به عه قلی خویان دیاریان کردوه نه هشیان ناو ناوه (تأویل) واته شرح و لیکدانه وه به نژیک ترین مانا ، به لام له راستیدا (تأویل) نویه به لکو (تحریف) یانی لادانی له مانای پاست و دروست بق مانا و مه بهستی لایه لا، هم مه زه بهش به تاله له چهند پوریه کوه:

۱- همه جینا په تیکه دژ به دهه شرحه کان نه دجام ده برین و به کار ده هینرین بق مانا په کی به تال که نه لایه قه به خوی گهوره وه نه نه وه یشتی مه بهسته.

۲- همه لادانی له رمایسته گانی خواو پیغه مېره که په تی (الله) له مانای زاهیرو پوونی دهه کان (النصوص)، خوی گهوره به رنامه ی خوی به زمانی عه ره بی پوون و پاراو ناردوه تا چاک خه لکی لی حالی بین و مانا و مه بهسته راستیه گانی وه خوی وه رډگن ، نه وه نده هیه له (تکلیف و تمثیل) که لایق ښ به په روه رډگاروه خویان به دورډگن .

۳- لادانی له رموده ی خوا (الله) و پیغه مېره (الله) له مانای زاهیری بق مانا په که پیچه وانه ی بیت ، قسه و بریاریکه به دهم خواوه هه لده به سترئ و نه مش حرامه ، نه وه تا له سوره تی (الأعراف) نایه تی (۲۳) دا ده فرموی ﴿ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴾ واته: پېیان بلی به راستی په روه رډگارم هه چی گوناو خراپه به حرامی کردوه چ نه وانه ی ناشکران چ نه وانه ی په نهان ، هه روه ها هه موو گوناو و ده ست درژیه کی به ناحق حرام کردوه ، شتیک بکن به شریک و هاره ل بق خوا، که هیچ ده سه لاتی پیته داوه، هه روه ها حرامی کردوه له خوتانه وه به ناوی خواوه دور له زانیاری و زانست شت بلین).

هه روه ها له سوره تی (الاسراء) نایه تی (۲۶) دا ده فرموی ﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصِيرَ وَالْأَفْئَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴾. واته: نه ی ښناسان له شتیک مه دی و شوین شتیک مه کوه که زانست و زانیاریت ده رباره ی نیه ، چونکه به راستی ده رډگانی بیستن و بینن و تیگیشتن هر هه مووی بهر پرسیاره له به رامبه ریه وه جا نه و

کەسێی کە فەرمووده کانی خوا (ﷺ) و پێغه مبه‌ر (ﷺ) له مانای زاهیری خۆی لاده‌دا بۆ مانایه‌ک کە پێچه‌وانه‌یه‌ ، به‌پاستی شه‌وه به‌ پێچه‌وانه‌ی نایه‌تی سه‌روه «ولا تقف ما لیس لک به‌ علم» کاری کردوه ، هه‌روه‌ها نایه‌تی پێشتر کە فەرمووی «وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ» پشت گۆی خستوه په‌نا به‌ خوا!

چونکە دیاری کردنی مانایه‌کی تر جگه له مانای زاهیری ، جیا له‌وه‌ی قسه‌ کردنه‌ به‌ده‌م خوا و پێغه‌مبه‌روه‌ه‌ه‌ فەزڵ دانی مانایه‌کی نه‌خ‌وا‌زرا‌و لادرا‌ویشه‌ به‌سه‌ر مانایه‌کی ٲوون و ناشکرادا به‌ به‌لگه‌ی گومان و وه‌هم و خه‌یاڵ!!!

هه‌روه‌ها خ‌وای گه‌وره له سوره‌تی (حر) نایه‌تی (٥٧) ده‌فه‌رموی «ما منعك أن تسجد لما خلقت بيدي» واته : ئه‌ی ئیبلیس -شه‌یتان- شه‌وه چیه‌ به‌رگی له‌ تق ده‌کات کهنوش به‌ریت بۆ شه‌وه‌کەسێی کە به‌ هه‌ردوو ده‌ستی خۆم دروستم کردوه‌.

جا ئه‌گه‌ر بێتوو مانای (بی‌دی) له‌ نایه‌ته‌که‌دا له‌ زاهیری خۆی لادیرێت وه‌ بوت‌رێت :مه‌به‌ست به‌ (بی‌دی) ده‌ستی پاسته‌قینه‌ نیه‌ به‌لکو مه‌به‌ست شتی تره‌! ئیمه‌ ده‌لێین : به‌لگه‌تان چیه‌ بۆ په‌د‌کردنه‌وه‌ی مانای پاسته‌قینه‌ی (بی‌دی)؟! بێگومان هه‌چ به‌لگه‌یه‌ک نیه‌ ، بۆیه‌ مانای (بی‌دی) سه‌لاماندنی (ده‌ستی حه‌قیقی یه‌) بۆ په‌روه‌ردگار.

٤- به‌تال کردنه‌وه‌ی مه‌زه‌به‌ی (شه‌هلی تعطیل) به‌وه‌ی کە پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) له‌گه‌ل هاوه‌له‌کانیان و شوێن که‌وت‌وانیان و سه‌له‌ف هه‌رگیز مانای نایه‌ته‌کانی سیفاتیان له‌ زاهیری خۆی لانه‌داوه‌ بۆ مانایه‌کی تر..

٥- ٲرسیار بکړئ له شه‌هلی (تعطیل): ئایا خ‌وای گه‌وره له هه‌موو کەس باشت‌ر خ‌وای نانا‌سئ و ئاگادار نیه‌ به‌ نا‌وو سیفاته‌کانی تا که‌سێکی تر؟؟ بێگومان ده‌لێن: به‌لئێ، باشت‌ر ده‌لێین: ئایا شه‌وه‌ی خ‌وای گه‌وره ده‌ریاره‌ی خ‌وای فەرمویه‌تی حه‌ق و پاست نیه‌ له‌ وه‌لامدا ده‌لێن: به‌لئێ، دواتر ده‌لێن ، ئایا ووته‌ و قسه‌یه‌ک شک ده‌به‌ن له‌ ووته‌ و قسه‌ی په‌روه‌ردگار ٲوون‌تر و هه‌سیح تر؟ بێگومان ده‌لێن: نه‌خ‌یر باشت‌ر ده‌لێن: ئایا گومان ده‌به‌ن خ‌وای گه‌وره بیه‌وێت خه‌ک چه‌واشه‌ بکات و پاستیان لێ بشارێته‌وه‌ تا ناچار ببن به‌ عه‌ق‌لی خ‌ویان بۆی بگه‌ژن؟؟ له‌ وه‌لامدا ده‌لێن: نه‌خ‌یر

ئەم پرسیارانە سەبارەت بە فەرمودەکانی خوا (ﷺ) لە قورئاندا، سەبارەت بەوەش کە لە سوننەتەکانی پێغەمبەریش هاتوووە ئەم بارەییوە دیسانووە پرسیار لە کەسانی سەر بە مەزەهەبی (تەحلیل) دەکەین و دەڵێین؟ ئایا تۆ لە پێغەمبەری خوا (ﷺ) شارەزاتری دەربارەی ناسینی خوا؟ بێگومان دەڵێ ئەخێر، ئێمەش دەڵێین: ئایا ئەوەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی حەق و راست؟ لەوە ئەمدا دەڵێ: بەڵێ، پاشان دەڵێ: کەس هەیە لە پێغەمبەری خوا بە لیغ و فەسیحت؟ دڵسۆزتر لە پێغەمبەر بۆ ئەبەدەکانی خوا؟ گومانمان نەبێ کە دەڵێ: ئەخێر مادەم وابێ ئێمە دەڵێین پێیان:— جا کە ئێوە ئیقرار بە و راستیانە سەرەو بە کەواتە بۆچی هێندە ئازا و خاوەن بریار نین لەوەی کە بوێرانە بڵێن: خوای گه‌وره و پێغەمبەر (ﷺ) چێیان سەلماندووە لە ناو سیفات لە قورئاندا هاتوووە ئێمەش دەیسەلمێنین لەسەر مانای حەقیقی و زاهیری کە لایەق بێت بە خواوە.

ئایا ئەمە باشتر و بەهێزتر نەبێ بۆ ئێوە کە لە پۆزی قیامەتدا پرسیاران ئێدەکرێ؟ هەر وەک لە سورەتی (القصص) ئایەتی (٦٥) دا ئەفەرموی: ﴿ مَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴾. واتە: ئەوە وەلامی پێغەمبەرانتان چۆن دایەو؟! باشە لادان لە مانای زاهیری دەقەکان بۆ مانایەکی ئەخوازراوی تر هەنگاویکی ترسناک و پڕ مەترسی نەبێ؟!

٦- لەمەلۆه‌شاندنەوی مەزەهەبی ئەهلی (تەحلیل) دا، کۆمەڵێک دەرئەنجام دێنە پێشەو کە هەموویان بێ ئەساس و بەتالان، شتێکی کە دەرئەنجامەکی بەتالان بێت بە لێک و بێناغە کە پێشی هەر بەتالان: لەو دەرئەنجامانەش:

یەکەم:

ئەهلی (تەحلیل) کاتێ (بەخەیاڵی خۆیان!) ناچار بوون کە لە مانای زاهیری دەقە شەریعەکان لابەن لەبەر خاتری ئەوە بوو گواهی گەر زاهیری دەقەکان لێک بەدەینه‌و (تەشبیە) و شوێبەاندنی خوا (ﷺ) بە مخلوقاتەو دەرست دەبێت کاتێ (دەست، بیان هاتن و دابەزینی پەرورەدگار بۆ ئاسمانی یەکەم) بەسەلمێن ئەمەش (بەحسابی ئەوان) لێکفرە و بۆ ئەوەی یەکتا پەرستی خودا بەسەلمێن (بەخەیاڵی خۆیان) لەهاتن ئایەتەکانی سیفاتیان (تەحلیل) کرد و تیان دەبێ لەمانای زاهیر خۆمان لابەین!! ئەوەتا خوای گه‌وره‌ش دەفەرموی (ئیس کەم‌لە یەن‌ی)

جا له پر شه وې ښاغلی مېرمنه به کيان به تال بو بویه درنه نجامه کیشی هر به تال ده بیت و
 شه و تا یه کیک له شیفه پایه به رزه گانی نیمای بوخاری به ناوی (نعیم بن حماد الخزاعی)
 شه رموی (من شبه الله بخلق فقد كفر من جحد ما وصف الله به نفسه فقد كفر و ليس ما وصف
 الله به نفسه ولا رسوله تشبيهاً). واته: هر که سیک خوی گوره بهوینیت و بشوینیت به دروست
 کراوه گانیه وه شه کافر بووه، وه هر که سی نینکار و بی پروا بیت به و ده سفانیه که خوی
 گوره خویی پی و ده سف کردون شه و ده هر کافر ده بیت نه و ده که خوی گوره و ده سف
 خویی پی کردووه یا پیغه مېره که یاسی کردووه له سیفاته گان هېچان چواندن و (تشبیه)
 نین. گومانیش له و ده دایه که به تال ترین (باطل) شه و په که زامیری فېرموده ی خوا پیغه مېره
 (ک) به (تشبیه)، یا کوفر، یا نامازه بق کوفر حیساب بکړی!

نور و ده:

کمر به قسه ی شه ولی (تعطیل) بیت که باسی (ناو جوانه گان و سیفاته گانی په روره دگان)
 به جی به یترې بق (عقل) قسه ی نیدا بکات به و ده ی جی به لمینې و چیش په د بکاته وه بیکات.
 ده بی نه و کاته بوتری نه و قورنانه ی که خوی گوره و ده صفی کردو به (تبیاناً لکل شی) و (هدی
 للناس) و (شفاء لما لی الصدور) و (نوراً امیناً) و (فرقاناً بین الحق و الباطل) له گه ل شم و ده سف
 جوان و فراوانانه دا باسی شه ی نه کردووه که عه قیده ی نینسانی موسولمان چو ن بیت
 دهریاره ی (ناو و سیفته گانی) په روره دگان که گرنگترین بابته ی نیمانه؟! نایا قسه ی و قه بوله و
 کس ده توانی و ابلیت؟!؟

۲- نه که به قسه و مېرمنه ی (أصل التعطیل) بیت ده بی بلین: پیغه مېره ی خوا (ک) و
 خلیفه راشیدینه گان و هاو لان و سه لاف و پیغه وایانی شم نوممه ته هموویان یا نه یانوانیوه
 تی بگن له (ناو و سیفاته گانی په روره دگان) و پونکرده و ده شه و واجب له سه ر نینسان
 له حقی خوی گوره دا وه شه ی که دروست نی به یا جائیزه .. یا پشت گوئ خمر و بی
 مویالات بوون سه بارت به که یاندنی مانا و مېهستی (ناو و سیفاته گان) ... که گومان برین بق
 هر یه که له دوو حالت نه که هر بېرینزی و نه فامی ده که یه نی به لکو سر له بی باوه پریشه وه

ددرده کات !!! به لگوته نها يک حەرفيش له پيښه مېرو (ﷺ) جيلی سه له فوړه نه هاتووه بڼ نيمه که پشنگيری (اهل التعطيل) بکات و ناچارين (تأويل) بکين.

۴- يه کيکي تر لدرته دجامه کانی پای نه هلی (تعطيل) نهويه که همروده کانی خوا (ﷺ) وه پيښه مېرو (ﷺ) سرچاو و (مەرجه) زين بڼ خهک له بېړيو او وړياندا سه بارت به ناسيني (ناوړ سيفاته کانی) پوره دگار، که يه که مين پایه ي ئيعانه وکاځه و پوخته ي شهريعه ته ناسمانه کان له رڼک و جوان ناسيني (ناوړ سيفاته کانی) پوره دگاردا کرده بېته وه به لکو سرچاو و (مەرجه) به لای نه وانه ته نها (عقله) ..

بڼيه گەر ئيعانيان به دهقه شهريه کان هه بوو له م يابه ته دا به لاق نه ده چوو به عه قليا ندا ! ناچار په نايان دهر د بڼ (تأويل) کرنی ، هه رچه نده له راستيدا (تحريف) ولادانه و به لاق به ناوی (تأويل) وه !!

۵- ددرته دجاميکي تری ترسناک له پای نه هلی (تعطيل) نهويه که نه هلی سيفاتيک ده که ن خوای گه وړه و پيښه مېرو (ﷺ) سه لماندويانه بڼ خوای گه وړه ، بڼ نمونه له سورهي (الفجر) ثابته تي (۲۲) دا ده همرموئ ﴿ و جاء ريك ﴾ واته : پوره دگار ت ديت.

هه وړه ها پيښه مېريش (ﷺ) نه همرموئ (ينزل ربنا الى السماء الدنيا) واته پوره دگارمان داده به زئ بڼ ناسمانی دوتيا ، جا به لای نه وانه وه (هاتنی پوره دگارو دابه زیني) نی يه و نابيت !!! بڼيه مانای زاهيري ثابته و همروده که (جاء .... وينزل) له مانای (هه قیلي يه وه) ده گڼين بڼ مانای (مجان) ، ديارترین نيشانه کانی (مجان) یش لای نه وان نهويه که دروسته (نه هلی) ماناکه ي بکيت ! جا ږته کورنه وه و نه هلی کرنی سيفه تيک که خوای گه وړه به ږون و هه قیلي بڼ خزی سه لماندويه تي له به تال ترین (باطل) ه وه ناشکوځي (تأويل) بکري چونکه سبابی رسته و ثابته که هه لينا گري.

چنگای باس و ناماژه پيکورنه که هه ندي له (اهل التعطيل) له سنوري باس کرنی سيفاته کانی خودا (ﷺ) نه وستان به لکو تتيان په پاندووه بڼ باسی (ناوړ پيړزه کاتيش) هه نديکي تريشيان توشي (تناقض) واته : په گزاچوړه وه ي مزنه ب و بڼه ماکانی خويان بوون به وه ي هه نديک له سيفاته کان ده سه لمينن و هه نديکي تر (تأويل) ده که ن ؟!

وهك كومه لى (الأشعرية والماتريدية) كه هندی سیفهت دهسه لمینن له بهر نه وهی كه (عقل) دهیسه لمینن و جیگیری دهكات ، وه هندیك سیفاتی تر نه فی دهكهن به بیانوی نه وهی كه گوايه عقل نه فی دهكات یا ناتوانی به لگهی بق بهینیتته وه...

نیتمهش له وه لامدا ده لئین: نه فی گرفتار بق نه و سیفاتانیه كه نه تان سه لماندوه به به لگهی نه وهی كه عقل نایسه لمینن ، ده توانی سه لمینن بهو پنگا عقلیهی كه نیوه هندی سیفاتان پی سه لماندوه هه وهك چۆن به لگهی قورئان و سونه تیشی له سه هاتوه و سه لماندویه تی.

بق ضوونه: نه وان سیفاتی (الأرادة ، ویستن) یان سه لماندوه به لام سیفهتی (الرحمة) بیان نه فی کردوه.. سیفاتی (الأرادة) یان به به لگهی عقل و قورئان سه لماندوه..

به لگهی قورئان:

له سورتهی (البقرة) نایه تی (٢٥٣) دا نه رموی ﴿لكن الله يفعل ما يريد﴾. واته: به لام خوی گوره چی بویت نه وه نه بجام ده دات.

به لگهی عقل:

جیاوانی مخلوقات و تاییه تمه ندیتی هه ندیکیان له (زات و وصف) دا له هه ندیکی تر به لگهی ئبراده و ویستی خویه ﴿عقل﴾ به لام!

سیفاتی (الرحمة) واته (بهزهیی) نه بیان کردوه له خوی گوره به به لگهی نه وهی كه گوايه! (بهحمهت و بهزهیی) نهرم و نیانی خاوه نه کهی ده خوازیت و زۆر نه رمیش له گه له مه مخلوقاتا ، نه مهش دروست نییه و مه حاله له هقی خوادا بگودجی!

هه بقیهش نهو به لگانهی له قورئان و سونه تدا هاتوون كه سیفاتی (بهحمهت و بهزهیی) پهروه ریکار دهسه لمینن نه مان له بهر مهزه به کهی خویان هاتوون (تاویل) یان کردوه و ده لئین: بهحمهت مه بهست پیی ﴿الفعل أو أرادة الفعل﴾. واته: کردوهی به بهزه بیانه بۆیه تهفسیری

ناوی پیروز (الرحیم) ده کهن به ﴿المنعم أو مرید الأنعام﴾ واته: خاوهن نیعمت و یا ده یه ویت خلقی و نیعمت برزیتی به سهر عهده کانیدا!
 نیمهش له وه لایماندا ده لاین:

سیفهتی (الرحمة) به به لگه قورتان و سونهت سه لمینراوه و ژماره و جیزی به لگه کانی زرد زیانترن له به لگه کانی سیفهتی (الأمانة) که چی نیوه په حمت و شهادت له په ک جیاده که نه وه !!

نه وه تا سیفاتی (الرحمة یا الرحیم) له زرد نایه تا هاتووه بق نمونه له سوره تی (الفاتحة) نایه تی (۲) دا ده فهرموی ﴿الرحمن الرحیم﴾ وه ک ناوی پیروز (الرحیم) هاتووه .

وه له سوره تی (الکھف) نایه تی (۵۸) دا ده فهرموی (و ریک الغفور ذو الرحمة) واته: په روه دگاری تر لیخو شپوره و خاوهنی سیفهتی په حمت و میهره بانیه .. لیتره دا وه ک سیفهتی (الرحمة) هاتووه به لام له سوره تی (المنکبوت) نایه تی (۲۱) دا ده فهرموی ﴿و یرحم من یشاء﴾ واته: سۆز و میهره بانی خلقی ده نویتتی بق نه وانهی که ده یه ویت و باوه پدارن .. لیتره دا به شتوهی کردار و فیعل (و یرحم) ثم سیفتهی باس کردوه به لگهی عه قلیش بق سه لماندن سیفتهی (په حمت) زرد پوون و دیاره ، نه وه مو ناز و نیعمتهی که به سهر بهنده کانیه وه ده بینری له گه ل نه وه مو ناخوخی و به لایانهی که په روه رنگار لای داوه له سهریان و پاراستونی لی.

که واته (نه فی) سیفتهی (په حمت) به گومانی نه وهی (نه رمی و شلی) ده خوازیت وه لاهه کی جگه له وهی سهر وه ، ده لاین: گهر و ابیت نیوه ده لاین ده بسی سیفتهی (الأرادة) ش نه فی بکری چونکه (الأرادة) یانی: (میل المرید الی ما یرجوه حصول منفعة أو دفع مضرة) واته: خاوهن ویست به سیفتهی (ویستن) ده یه ویت سود و قازانجی بق خلقی پابکیشی یا زهره و زیانیک له خلقی لایبات نه مهش (حاجة) و پیویستی ده گه یه نی، خوای گه وردهش له وه به هیتر و پاکتره پیویستی به هیچ مه خلوقاتیک مه بیت: - جا نه گهر نه هلی (التعطیل) وه لایمان بده نه وه و بلاین نه و پیناسه ی سهر وه بق (الأرادة) که (میل المرید الی ما یرجو به حصول منفعة أو دفع مضرة) .. بق مه خلوقات و زاتی خواندا ﴿﴾ نابی باسی لیتره بکری نیمهش ده لاین: دهی نه و

سیفیه‌تی (الرحمة) یەش کە ئێوه دەلێن (نەرمی و شەلی) دەخوازێت ئێوه بۆ مەخلوقاتە و بۆ پەرورەدگار وەها نزیە ..

بە مەشێوەیە بۆمان دەركەوت کە مەزەبێ ئێهلی (التعطیل) بەتالە و هیچ بناغەیه‌کی شەریعی نیە! هەر لێرەوه بۆشمان دەرده‌کەوی کە مەزەب و پێگای الأشاعرة^(١) و الماتریدی^(٢) سەبارەت بە (ناوە جوانەکانی خوا و سیفاته‌کانی) قسە و گومانەکانی (المعتزلة^(٣) و الجهمیة^(٤)) هەتاوه‌شێتیته‌وه له دوو پرۆوه:

٢- الأشاعرة: - کۆمه‌لیکی شوێن کەوتوی (أبو الحسن الأشعری) یان له عەقیدەدا و له (١٥) بابەندا جیاوازیان له مەزەبێ (أهل السنة والجماعة) دا هەبە بە تایبەت بابەتی (الأسماء والصفات) مەزەبەکیان تیگە‌ڵ و پێکەاترەوه له وه‌ی (قورئان و سونەت) له‌گەڵ (فەلسەفە) بۆیە له کاتی (تعارفی) جیایی و دزاییه‌تی له‌نیوان بەلگەکانی (هەقل و نەقل) کە قورئان و سونەت، بەلگە (هەقل) پێش دەخەن بەسەر نەقلدا بۆیە دەبینین ئایەتەکانی سیفاتی خوا (عَلَّمَ) (تَأْوِيل) دەکەن بۆ مانایەکی له‌گەڵ هەقلدا بگۆجێ ٩٩ هەرچەندە (أبو الحسن الأشعری) له کۆتایی ژيانیدا پەرشیمان بۆتەوه له مەزەبە و چۆتە سەر مەزەبێ (أهل السنة والجماعة).

٤- الماتریدی: - کۆمه‌لیکن شوێن کەوتوی (أبو منصور الماتریدی) یان، بە لایان‌وه سەرچاوه‌ی یەکەمی دین و هەقیدە وەرگرتن عەقل پاشان نەقل بە‌لام ئێوه ده‌قه شەرعیانه‌ی باسی قیامەت و گەڕان‌وه بۆ لای پەرورەدگار دەکەن لەسەر مانای زامەریه‌کە وەری دەگێن، وە له بابەتی (ناوە جوانەکان و سیفاته‌دا) لەسەر مەزەبێ ئێهلی (تأویل) و (تفویض)ن، وە تنه‌ا (٨) سیفات دەسه‌لمێژن بۆ خواي گەرە کە ئێوه‌هوت سیفاته‌ن کۆمه‌لی (الأشاعریة) سه‌لاماندوایانە وه‌ک (الحياء، العلم، القدرة، الإرادة، السمع، البصر، الكلام) له‌گەڵ زیاد کردنی سیفاتی (التکوین) واتە (بوون و پێکەێنان) کە (الماتریدی) زیانیان کردووه .. هەرۆه‌دا ده‌لێن: ئێمان زیاد و کەم ناکات! وە ده‌لێن (هەمەل و کردەوه جیایی له ئێماندا) ..

٥- المعتزلة: کۆمه‌لیکن به‌ ناوی (واصل بن عطاء) ناوێراون کاتێک پرسیار کرا له ئێمانی حەسەنی بەصره‌یی دەرێاره‌ی ئێوه‌ کەسە‌ی گۆناهی کەبێرە ده‌کات په‌کسەر (واصل) ووتی ئێوانه‌ نه‌کافیرن وە نه‌ئێمانداین به‌لکو له‌ ئێوان هەر دووکیانان، بۆیە ئێمانی حەسەن پرسی فەرموو (ئێ واصل) بۆ (اعتزال) بگە له‌ ئێمه‌ واتە (جیا‌به‌ر‌وه‌ و) له‌م مزگوتی بەصره‌ی بۆی دەرۆه .. دەرێاره‌ی (ناوە پێت‌زەکان و سیفات) پایان وایه‌ نه‌ی هەموو سیفاته‌کان ده‌کەن و تنه‌ا (ناوە‌کان) جێگیر وده‌سه‌لمێژن، گوايه‌ به‌ خەپالی خۆیان گەر سیفاته‌کان به‌سه‌لمێژن ئێوه‌ توشی (تجسیم) واتە: جیسیم و قەبارە بۆ خوا بپارێدان دەین جا بۆ ئێوه‌ی خۆیان له‌ شوێنه‌داشی خوا به‌ مەخلوقات و (تجسیم) بپارێژن بپاری نه‌ی کردنی سیفاته‌کانیان دلاوه‌ !!

٦- الجهمیة: کۆمه‌لیک بڕون به‌ ناوی (جهم بن صفوان) خەلکی (سمرقند) بوو له‌سەر چه‌ و پێتازی (جعد بن درهم) بووه ، کە والی عێراق له‌ جه‌نی قوربانه‌ا سەری بپێ چونکە ده‌ی روت: (ان الله لم یخلف ابراهيم خلیلا ولم یکن موسی تکلیماً)

۱- ږنگای فلسفه و عقلی پروت بق سه‌لاندنی (ناوه جوانه‌کان و سیفات) ږنگایه‌کی (مبتدع) دامینزاوه و پټنه‌مبیری خوا (ﷺ) و هاوه‌لانی و جیلی سه‌له‌لی صالح له‌م ږنگایه‌وه به‌رگریان له‌ عقیده و ناوړ سیفات‌ه‌کان نه‌کړدوه و بیدعه به‌ بیدعه وه‌لام نادرینه‌وه به‌لکو به‌ قورنآن سونه‌ت ږد ده‌کړینه‌وه.

۲- تاقمی (المعتزلة و الجهمیة) ده‌توانن وه‌لام و ږه‌خه‌یان ه‌بیت له (تاقمی الأشاعرة و المعتزلیة) به‌وه‌ی که‌ ه‌ردوو تاقمی به‌که‌م و دوهم سه‌رچاوه‌ی بیرو ټیگه‌یشتنیان ته‌نھا (عقل و فلسفه‌فیه) بږیه‌ کانی تاقمی به‌که‌م (المعتزلة و الجهمیة) ده‌لټن په‌ تاقمی دوهم (الأشاعرة و المعتزلیة) نیوه‌ ه‌له‌ن، ته‌نھا به‌لگه‌یان بق به‌ر په‌رچ دانوه‌یان (عقل و فلسفه‌فیه) به‌همان شیوه‌ ! نه‌وچا چ گرتنتی و (ضمانة) ټک ه‌یه‌ کامیان پاست ده‌کات ؟! چونکه‌ ده‌کړی ه‌ردوولا به‌یه‌کتر بلټن نیوه‌ چټن (عقلتان) ه‌یه‌ نی‌م‌ش ه‌روده‌ها ، چا گه‌ر عقلی نی‌مه‌ ه‌له‌ بیت نی‌وه‌ش به‌ ه‌مان! شیوه‌ چونکه‌ تاکه‌ سه‌رچاوه‌ی ه‌ردوولا (فلسفه‌ و عقله‌)!

نه‌م‌ش به‌لگه‌یه‌کی به‌ه‌یز و ده‌مکوت کهره (حجة دامغة) به‌ بق نه‌وه‌ی ه‌ر دوو تاقم بیده‌نگ بکات و ته‌نھا ږنگا و ټیگه‌شستنیک مابیت په‌نای بق به‌رین گه‌رانه‌ویه بق ه‌زه‌بی سه‌له‌لی صالح که‌ (ده‌قه‌ شهرعیه‌کان له‌ قورنآن و سونه‌ت) ده‌که‌نه‌ سه‌رچاوه‌ی به‌که‌م و نه‌و (ناوه‌ پیرؤز و سیفاتانه‌) ده‌سه‌لمټن که‌ خوای گه‌وره له‌ وه‌سفی خویدا له‌ قورنآندا باسی کړدوون یا له‌سه‌ر زمانی پټنه‌مبیر (ﷺ) پروون کراونه‌ت‌وه به‌ شیوه‌یه‌ک که‌ دوربیت له‌ (تشیل و تکلیف) واته‌ نیاری نه‌کړنی هاو شیوه‌ و چټنټی له‌گه‌ل به‌رپاردانی (تنزیه) پاکي و لایه‌قی ه‌ر ناو و سیفاتیک به‌ خواوه‌ (ﷺ) که‌ دور بیت له‌ (تعطیل و تعریف) ه‌ر وه‌ک پټشتر پروونمان کړدوه که‌ پاو بق چورنی نه‌ه‌لی (تعطیل) له‌ کوپوه‌ سه‌رچاوه‌ی گرتوه‌..

واته: خوای گه‌وره نه‌ ټیبرایمی به‌ نویستی خوی دلناوه‌ وه‌ نه‌فسه‌پشی له‌گه‌ل موسادا کړدوه‌!! وه‌ ده‌لټن: ناوه‌کانی خوای گه‌وره‌ جپاوه‌زن له‌ خوا و شټیک‌ترین! ناوه‌کانیش له‌ فسه‌کانه‌وه‌ ده‌رچوون و لسه‌کانیش جپاوازن له‌ خوای گه‌وره‌ ، بږیه‌ خوا (ﷺ) نه‌ ناو ته‌ سیفات نه‌کړل (الأفعال) ی بږنی‌په‌ر ته‌نھا بیرونی ه‌یه‌ و ه‌چیرتر!! په‌نا به‌خوا له‌ گومای نه‌م تاقمه‌.

ټو وه‌لام دانه‌وی گوماننکی ترڅو

نوانه‌ی نه‌لی (تاویل)ن، گومان و په‌څخه‌یه‌کیان ټارپاستی نه‌لی (سونه‌ت و
جتماعه‌ت) کردوه سبارته به (سیفاته‌کاني په‌روه‌دگان)، شویش شم‌یه: که‌ گوايه نه‌لی
(سونه‌ت)خویان (تاویل)یان کردوه و له زامیری هندی له ماناکاني سیفات خویان لاداره! جا
ده‌لین: که‌واته ټو په‌څخه له نیمه‌ ده‌گرن؟!

نیمه‌ش به‌ پشتیوانی خوا وه‌لامی شم گومان و په‌څخه‌یه‌ ده‌دینه‌وه به‌ شیوه‌یه‌کی کورت و
بریز وه‌لامه کورته‌که‌مان له دوو خال‌دیه:

۱- نیمه‌ شوه ناسه‌لمینن که‌ شرح و پاڼه‌ی سه‌لف ټو هندی له سیفاته‌کان لادان بیت له
مانای زامیری خویان، چونکه زامیری هر ووشه و قسه‌یه‌که‌ شوه‌یه که‌ چ مانا و مه‌به‌ستیکي
ل‌ده‌فام‌ریت‌وه، شم مانا و مه‌به‌سته‌ش به‌پی‌ی (سیاق‌ی) قسه و ووشه‌کان و دانه‌پال
(نیزافه‌)یان ټو هر شوین و که‌سټک ده‌گړین، هر ووه‌ها جمله و ووشه‌کان ماناکانیان
ده‌گړین به‌پی‌ی جوری پټیک‌پټانی جمله‌کان (ترکیب الکلام)، دیاره قسه‌ش له کومه‌له ووشه
و جمله‌یه‌که‌ پټک هاتوه چ کانتیک بدرینه پال په‌کتر و کوبک‌ریت‌وه شو کاته‌ باشت و چاکتر مانا
ده‌به‌خشن.

۲- نه‌گه‌ر سه‌ل‌ماندیشمان ووتمان سه‌له‌ف صالح له پاڼه و تفسیره‌کانیاندا ټو هندی سیفات
و هندی جار لایان داوه له‌مانای زامیری ده‌قه‌کان، ده‌لین بیگومان له‌حاله‌تی وه‌ادا به‌لکه‌یان
له‌قورئان و سونه‌ت ه‌بووه‌و به‌کوک‌رینه‌وه و پټکه‌وه‌ناني به‌لکه‌کان بیت یا جیاجیا و هر
به‌لگي له‌شویني خویدا بیت، نه‌ک شوبه و گومان، بک‌ریت به‌لگي جیگیر و (قطعي) وه نه‌ف
ده‌قه شمرعیه سه‌لم‌نراوه‌کان ټو سیفاتی په‌روه‌دگاریان پی بک‌ریت‌وه؟؟

به‌دریش ده‌لین شو ده‌قه شمرعیانه‌ی که‌کراونه‌ته گومان و په‌څخه له‌سر سه‌له‌ف صالح
گوايه (تاویل)یان تیدا‌ک‌ریدون و له‌مانای زامیری خویان لایان داون. باه‌ه‌ندیک‌ش نمونه
به‌پټینه‌وه:

نیمای غزال (په‌جمه‌تی خوی لیبیت) له هندی زانای سهریه مه‌زه‌یه‌ی نیمای نه‌جمه‌دی
کوبی حنبل (په‌جمه‌تی خوی لیبیت) ده‌گړیت‌وه که: نیمای نه‌جمه‌ه‌زگیر (تاویل‌ی)

نه‌کردوه مه‌گه‌ر له سێ شوێندا نه‌بیّت . یه‌که‌م : (الحجر الاسود یمین الله فی الارض) دوهم : (قلوب العباد بین اصبغین من اصابغی الرحمن) سێیه‌م : (وانی اجد نفس الرحمن من قبل الیمن) ئهم سێ ده‌قه شیخی ئیسلام ئیبن‌ولته‌یمیه له لاپه‌ره (٢٩٨) ج ٥ له کتیی (مجموع الفتاوی) نقلی کردوه ده‌لی : ئهم پێوایه ته‌ درۆ و هه‌لبه‌ستراوه له ئیمامی ئه‌حمه‌ده‌وه .

نموونه‌ی یه‌که‌م :

(الحجر الاسود یمین الله فی الارض) ، واته‌ : به‌رده‌ په‌شه‌که‌ی مالی خوا ده‌ستی راستی په‌روه‌ردگاره له زه‌ویدا ..

له وه‌لامدا ده‌لیتین :-- ئهمه‌ هه‌دیسکی (باطل) ه له پێغه‌مبهری خواوه (ﷺ) گێڕدراوه‌ته‌وه هه‌یج سه‌رچاوه‌یه‌کی راستی نه‌یه ، ئیمامی (ابن الجوزی) له کتیی (العلل المتناهیة) دا ده‌لی (حدیث لا یصح) هه‌روه‌ها زانی به‌ناویانگ (ابن العربی) ئه‌لی (حدیث باطل لایلتفت إلیه) واته‌ هه‌دیسکی باته‌ و ناوهری ئی نادرته‌وه . هه‌روه‌ها شیخی ئیسلام ئیبن‌ولته‌یمیه‌ش ده‌لیت (روی عن النبی ﷺ) باسناد لایتیت) واته‌ : ئهم قسه‌یه‌ پێوایه‌ت گه‌راوه له پێغه‌مبهره‌وه به‌ سه‌نه‌دیکه که ئیسه‌پات نابیت) که‌واته هه‌یج پێوست به‌ لیکۆلینه‌وه له ماناکه‌ی ناکات ماده‌م قسه‌یه‌کی به‌تال و بێ سه‌نه‌دی سه‌حیح بیّت .

به‌لام شیخو ئیسلام ئیبن‌ولته‌یمیه ده‌فه‌رموی : ئه‌وه‌ی که به‌سه‌نه‌دی (مه‌شه‌هور) له‌م بابه‌ته‌دا هاتوه‌ قسه‌یه‌کی (عه‌بدولای کوبی عه‌باسه‌) (په‌حه‌متی خوای ئی بیّت) که ده‌فه‌رموی (الحجر الاسود یمین الله فی الارض) ، فمن صافحه و قبله ، فکانما صافح الله و قبل یمینه) واته‌ : به‌رده‌ په‌شه‌که‌ی مالی خوا (ﷺ) ده‌ستی راستی په‌روه‌ردگاره له‌سه‌ر زه‌ویدا و هه‌رکس ته‌وقه‌ی له‌گه‌ل بکات یاده‌ستی پێدا بیّتیت و ماچی بکات ، وه‌ک ئه‌وه وایه ته‌وقه‌ی له‌گه‌ل په‌روه‌ردگارا کردبێ و ده‌ستی راستی په‌روه‌ردگاری ماچ کردبێ) جا هه‌ر کس وورد بیته‌وه له له‌فز و وشه‌گانی ئهم قسه‌یه‌ بۆی په‌وه‌ن ده‌بیته‌وه که هه‌یج ئهم و مرۆ (اشکال) بکی ئیدا نه‌یه ، چونکه ده‌لی (یمین الله علی الأرض) ده‌ستی خوا (ﷺ) له‌سه‌ر زه‌ویدا ، واته‌ دیاری کردوه (مقید) به‌ (سه‌ر زه‌وی) نه‌ک به‌ گشتی و (مطلق) بلێ (یمین الله) ؟ جا له زمانی عه‌ره‌بیدا (حکم اللفظ

المقید یخالف المحکم المطلق) واته هوکم و به کارهیتانی له فزی (مقید) جیاوازه له هوکمی (مطلق) و گشتی ..

پاشتر نیامی عه بدولای کوپی عه باس شه فرموی له ووته یه که یدا (فمن صافحه و قبله فکانما صافح الله و قبل یمینه) واته : هه که سیگ ته وقه یا دهست بدات له بهرده په شه که و ماچی بکات (وه که نه وه وایه ته وقه ی له گه ل په روه ردگار کردبیت ..

که واته ووته که ی نیامی عه بدولای پوون وناشکرایه که نه و که سه ی ته وقه له گه ل بهرده که دا ده کات مانای وانی به ته وقه ی له گه ل خوا دا (خدا) کردبی به پاستی ؟ به لکو شو به اندویه تی (کائما) په و که سه ی ته وقه له گه ل په روه ردگار دا ده کات ، که واته سه رها و کوتایی ووته و قسه که ی (نیامی عه بدولای کوپی عه بباس) پوونی ده کاته وه که (الحجر الأسود لیس من صفات الله) یانی بهرده په شه که سیفاتی خوا (خدا) نی به هه روه که لای هه موو که سیکی ژیر شه سه لمینزایه . مجموع الفتوی ج ۶ لای په (۲۹۸)

نمونه ی دوهم :

فرموده ی (قلوب العباد بین أصبعین من أصابع الرحمن) واته : دلی به نده کانی خوا له نیتان دوو په نجه له په نجه کانی په روه ردگار دان ..

له وه لامدا ده لیتین :- به لای شه فرموده یه کی (صحيح) ه که نیامی موسلیم پوایه تی کردووه له بابی دوهم له کتیبی (القدر) له صحیحی موسلیمدا له عه بدولای کوپی عمری کوپی عاسوه له پیغه مبهری خواوه گپراویه تیه وه که ده لای (إن قلوب بني آدم كلها بين أصبعين من أصابع الرحمن كقلب واحد يصفه حيث يشاء) واته : بیکومان دلی مرقه کان هه موویان له نیتان دوو په نجه ی په روه ردگار دان ، چۆن دلی یه ک نینسان هه ر چۆن بیه ویت ده یگوریت هه روه ها دلی هه مووشیان په و شپوه یه ..

له فرموده یه کی تردا پیغه مبهر (الله) شه فرموی (اللهم مصرف القلوب صرف قلوبنا علی طاعتك) واته : په روه ردگارا ، شه ی سوپهینه ری دله کان ده پارتینه وه که دله کانتان له سه ر عیباده ت و ستایشی خۆت بسوپرتنی و پابهیتنی .. هه ر بویه شه هلی (سونه ت و جه ماعت) له نه وه کانی سه له فی صالح به مانای زاهیری فرموده که کاریان کردووه و ده لیتن به لای خوا ی

گه‌وره ده‌ست و په‌نجه‌ی حقیقی هه‌یه و ده‌یسه‌لمێتن هه‌روه‌ك چۆن پێغه‌مبه‌ره‌كه‌ی (ﷺ) له زاهیری فرموده‌كاندا سه‌لماندویه‌تی ، وه‌هیچ مه‌رج و پێویست نی‌یه‌ كه ده‌وتریت (دلی به‌نده‌كان له‌ نێوان دوو په‌نجه‌ی په‌روه‌ردگاران) مه‌به‌ست پێ‌ی ده‌ست لێ‌دانی حقیقی بێت له‌ په‌روه‌ردگاره‌وه‌ بۆ دلی به‌نده‌كان ، نا‌ناچار بێن (تاویل) ی بگه‌ین و له‌مانای زاهیری لابه‌دین به‌ گومانێ ئه‌وه‌ی كه گوايه (إِنَّ الْحَدِيثَ مَوْهَمٌ لِلْخُلُوفِ) یانی (ئه‌و دوو فرموده‌یه‌ی سه‌روه‌وه‌ وه‌هم و گومان دروست ده‌كات بۆ تێكه‌ل‌بوونی خوا (ﷻ) به‌ لاشه‌ و جه‌سته‌ی مرقفه‌كانه‌وه‌). بۆ نه‌ونه‌ ئه‌و (هه‌ور و ته‌مه‌ی) كه خوای گه‌وره‌ موسه‌خه‌ری كردووه‌ له‌ نێوان ئاسمان و زه‌ویدایه‌ له‌ هه‌مان كاتدا تێكه‌ل‌ به‌ ئاسمان و زه‌وی نه‌بوه‌! یان ده‌وتری مانگی (چوارده‌ شه‌ی) له‌ نێوان مه‌كه‌كه‌ و مه‌دینه‌ دایه‌ له‌ گه‌ل‌ ئه‌وه‌شدا نێوان مانگ و مه‌كه‌كه‌ و مه‌دینه‌ زۆر دۆره‌ و نێوان هه‌ردوو شاره‌كه‌ش هه‌ر دۆره‌.

كه‌واته‌ ئاسایی به‌ گه‌ر بوترێ دلی به‌نده‌گانی خوا له‌ نێوان دوو په‌نجه‌ له‌ په‌نجه‌گانی په‌روه‌ردگاردایه‌ به‌ مانای حقیقی و پاستی . به‌لام مه‌رج و لازمی‌ش نی‌یه‌ دله‌كان كه له‌ نێوان په‌نجه‌گانی په‌روه‌ردگاران مه‌به‌ست پێ‌ی ده‌ست لێ‌دانی پاسته‌و‌خ و تێكه‌ل‌بوون بێت به‌ جه‌سته‌ی مرقفه‌كان..

نمونه‌ی سێ‌یه‌م:

فرموده‌ی (إِنِّي أَجِدُ نَفْسَ الرَّحْمَنِ مِنْ قَبْلِ الْيَمَنِ) وات: پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷻ) ئه‌فرموی:-- بێگومان من خۆشی و شادی ده‌رگای خه‌زێ كه‌ خوای گه‌وره‌ بێكانه‌وه‌ له‌ ئیعمانداران له‌ پووی وولاتی یه‌مه‌نه‌وه‌ ده‌یبینم له‌وێه‌ دێت بۆ شوێنه‌گانی تر..

وه‌لامی‌شمان بۆ ئه‌م فرموده‌یه‌:-- به‌لێ ئیمامی ئه‌حمه‌د (په‌حه‌مه‌تی خوای لێ‌بێت) له‌ كتێبه‌ به‌ نرخه‌كه‌ی (المسند) دا له‌ ئه‌بو هه‌ره‌یره‌ وه‌ (په‌زای خوای لێ‌بێت) ئه‌ویش له‌ پێغه‌مبه‌ری خواوه (ﷻ) ده‌گه‌ڕێتته‌وه‌ كه فرمویه‌تی (إِلَّا إِنْ الْإِيمَانَ يَمَانٌ، وَالْحِكْمَةَ يَمَانِيَّةٌ، وَأَجِدُ نَفْسَ رَبِّكَ مِنْ قَبْلِ الْيَمَنِ). قال في جمع الزوائد رجاله رجال الصحيح ، وقد روى البخاري نحوه في كتاب (التاريخ الكبير).. مانای فرموده‌ كه ئه‌مه‌یه‌ ((به‌لێ به‌پاستی ئیمان شتیکی به‌ سه‌ر و پێ‌و‌ز و ئاسانه‌ ، حیکمه‌ت و دانایش له‌ خه‌لگی وولاتی یه‌مه‌نه‌وه‌ سه‌ره‌لده‌دات)) بۆیه‌ ئه‌ه‌لی سونه‌ت

ئهم فهرمودیه له‌سه‌ر مانای زاهیر وهرده‌گرن و (نفس) ناوی (مصدری نفس ینفس تنفساً) وه‌ك شاره‌زانیانی زمانی عهره‌بی ده‌لێن له‌سه‌ر چاره‌كانی (النهایه) و (القاموس) و (مقایس اللغة) باسیان كردوه ئه‌وه‌تا له‌كتیبی (مقایس اللغة) دا ده‌لێ ((النفس: كل شيء يفرج به عن مكروب فيكون معنى الحديث أن تنفيس الله تعالى عن المؤمنین يكون من أهل الیمن)). واته: (النفس) هه‌موو ئه‌و شتانه‌یه كه ئینسان به‌ه‌زی ئه‌وانه‌وه ده‌رگای خێر و خۆشی لێ‌كێژێته‌وه و ناره‌حه‌تییه‌كانی له‌سه‌ر لا چیت، بۆیه مانای پهری فهرمودیه كه ئه‌وه‌یه كه ده‌رگای خێر و خۆشی كه په‌روه‌ردگار ده‌یكاته‌وه له‌سه‌ر ئیمانداران له‌ پێگای خه‌لكی یه‌مه‌نه‌وه ده‌ییت... ئه‌وه‌تا شیخو لئیسلام ئیبنولته‌ یحیه ئه‌فهرموی: ((وهؤلاء هم الذين قاتلوا أهل الردة وفتحوا الأمصار، فبهم نفس الرحمان عن المؤمنین الكریات)). واته: هه‌ر خه‌لكی یه‌مه‌ن بوون جه‌نگیان دژی پاشگه‌ز بوه‌كان كرد و وولاتیان له‌تخ كرد... وه هه‌ر به‌خه‌لكی یه‌مه‌ن بوو خۆای گوره ناخۆشی و به‌لای له‌سه‌ر ئیمانداران لا برد... له‌كتیبی مجموع الفتاوی جوړنی ٦ لاپه‌ره (٣٩٨) وه‌رگیراوه.

نموونه‌ی چواره‌م:

خۆای گه‌وره له‌ سوره‌تی (البقرة) ئایه‌تی (٣٩) دا ئه‌فهرموی ﴿ثم استوی الى السماء﴾ واته: پاشان وستی ئاسمان دروست بکات و له‌سه‌ری جیگیر و پاوه‌ستاو بیت (یه‌و شتیوه‌یه‌ی كه خوا ﴿عَلَّمَهُ﴾ خۆی ده‌زانیت.

ئهم‌لی (سونه‌ت و جه‌ماعه‌ت) بۆ ته‌فسیری (استوی الى السماء) دوو پاو ته‌فسیریان هه‌یه: یه‌كه‌م:

(استوی) به‌ مانای (إرتفع الى السماء) واته به‌رزى و بلندى به‌سه‌ر ئاسمانه‌كاندا، له‌ ناو زانایانی سه‌له‌فیشدا ئیعامی (ابن جریر الطبری) له‌ ته‌فسیره‌که‌یدا له‌سه‌ر ئهم ئایه‌ته ئه‌فهرموی ﴿و أول المعانی يقول الله جل ثناؤه (ثم استوی الى السماء فسواهن﴾ سوره‌تی (البقرة) ئایه‌تی (٢٩) بمعنی (علا علیهن و إرتفع) واته: باشت‌ترین و پێشت‌ترین مانای (ثم استوی الى السماء) بریتییه له‌ مانای (به‌رزى و بلندى به‌سه‌ر ئاسمانه‌كانه‌وه) پاشتر ئه‌فهرموی (فدبرهن بقدرته وخلقهن سبع سماوات) واته: په‌روه‌ردگار به‌ ده‌سه‌لات و قودره‌تی خۆی پێکی خستوون‌گه‌ حه‌وت ئاسمان دروستی کردوون) هه‌ر بۆیه ئیعامی (البغوی) له‌ ته‌فسیره‌که‌یدا رای (ابن عباس)

و تدریجی زانایانی سه‌له‌فی هیناوه که پابه‌ندن به زاهیری له‌ فزی (استوی) به مانای به‌ریزی و بلندی و گنجانده‌ی (چونیتی) نه‌و به‌ریزی و بلندی‌یه بق لای خوای بالا ده‌ست...
دووه‌م:

مه‌به‌ستی به‌ (الاستواء) که له‌ نایه‌ته‌که داهاتووه مانای (القصد التام) واته ویست و مه‌به‌ستی نه‌واو ده‌گه‌یه‌نی نه‌مه‌ش پای نیعمای (ابن کثیر) ه‌ له‌ تفسیری سوره‌تی (فصلت) دا. نه‌وه‌تا (ابن کثیر) ده‌لی (ثم استوی الى السماء) ای (قصد الى السماء) والاستواء هنا ضمن معنى القصد و الأقبال لأنه عدی بـ (إلى). واته: له‌ به‌ر نه‌وه‌ی پاش ووشه‌ی (استوی) (الی) هاتووه که واته مانای قه‌سد و پوولیکردن ده‌گه‌یه‌نی وه نیعمای (البیوی) ده‌لی (استوی الى السماء ای عمد الى خلق السماء) واته بریاری ئاسمان دروست کردنی دا: هه‌ر یۆیه ده‌لێین ئه‌م پاو مه‌زه‌ه‌بانه ده‌قه شه‌ریه‌کان له‌ مانای زاهیری خۆی لا ناده‌ن ، چونکه ووشه‌ی (استوی) که (فیعله) حه‌رفێک به‌ نوایدا هاتووه که مانای مه‌به‌ست و کۆتایی (الغایة و الانتهاء) ده‌گه‌یه‌نی ئه‌ویش حه‌رفی (الی) یه‌ که مانای فیعله‌ که گودجاوه له‌ گه‌ل نزیککی حه‌رفی (الی) پێتیه‌وه... بق نمونه‌ خوای گه‌وره له‌ سوره‌تی (الإنسان) نایه‌تی (۶) دا ئه‌فه‌رموی ﴿عیناً یشرّب بها عباد الله﴾. واته: کانی‌یه‌که، به‌نده‌کانی خوا لی‌ی ده‌خۆنه‌وه. جا لی‌زه‌دا فیعلی (یشرب) هاتووه و به‌ نوایدا حه‌رفی (ب) هاتووه که (بها) یه‌ و مانای (لی‌خواردنه‌وه تا تیز بوون ده‌گه‌یه‌نی) واته (یشرب بها یانی یروی بها) چونکه سیاقی جومله‌ که ئه‌مه ده‌خوای.

نموونه‌ی پێنجه‌م و شه‌شم:

خوای گه‌وره له‌ سوره‌تی (الحديد) نایه‌تی (۴) دا ئه‌فه‌رموی ﴿وهو معکم اینما کنتم﴾. واته: له‌ هه‌ر شوێنێکدا بن زاتی خودا (ﷻ) له‌ گه‌لتاندا یه‌ وه‌له‌ سوره‌تی (المجادله) نایه‌تی (۷) دا ئه‌فه‌رموی ﴿ولا أدنی من ذلك ولا اکثر الا هو معکم اینما کنا﴾. واته: له‌ر ژمارانه که متر یا زیاتریش نی‌یه‌ که زاتی خودا (ﷻ) له‌ گه‌لتاندا نه‌بیت له‌ هه‌ر کۆی‌یه‌کدا یه‌.

جا لی‌زه‌دا ده‌لێین: هه‌ر چی له‌م دوو نایه‌ته‌دا هاتووه هه‌مووی حقه‌ و پێویسته له‌ سه‌ر مانای زاهیری وه‌ری بگرین ، به‌لام مانای حه‌قیقی و زاهیری کامیه‌؟ نایا نه‌وه‌یه که بوترێ

حقیقه و زاهیری ئەم دوو نایه ته ئەو هیه که خوای گه وره له گه ل' بنده کانی دایه به تیکه ل' بوون
له گه ل' جهسته و لاشه یانداو شوونی حه وانده یاندا؟

یان ئەو هیه که بئین: زاهیر و حقیقه تی مانای هه ر دوو نایه ته که ئەو هیه که نه
خوای گه وره له گه ل' عه بده کانی دایه به عیلم و قودرته و بیست و بینین و ده سه لاتی خۆی
ده وری داو و هیچ شتیکی ل' وون نابیت، ئەمهش مانا کانی (رئوبیه)ی خوای ته عالا ده گه یه نئ
که له سه ر عهرشی خۆیه تی و له سه وری هه موو مه خلوقات وهیه؟

جا گومان نییه که پاو بۆ چوونی یه که م له گه ل' سیاقی نایه ته کاندای ناگودجی و ئەو (معیه)
(له گه لدا بوونه) نیضا فه کراوه بۆ لای خوا (ﷻ) که ده فه ره موئی ﴿وهو معکم﴾ یا ﴿وهو معهم﴾
اینها کاناوا ﴿هه ره ها خوا (ﷻ) زۆر له وه گه وره تر و بلند تره، که هیچ شتیکی له
مه خلوقات کانی بته وائیت ده وری بدات!!

خائیکی تری گرنگ ئەو هیه که (معیه) له زمانی عه ره ییدا که قورئان به م زمانه هاتو ته
خواره وه ئەمه یه که: -- (معیه) و له گه لدا بوون هه رگیز مانای (اختلاط) و تیکه ل' بوون پێگه وه له
(مکان) شوینی کدا ناگه یه نئ به لکو (معیه) مانای (مطلق المصاحبه) له گه لدا بوونی گه شتری
ده گه یه نئ و پاشان به پێی شوین و سیاقی نایه ته کان ته فسیره ده کرین هه ر بۆیه ته فسیره
(معیه الله لخلق بما یقتضی الحول و الاختلاط باطل من وجوه): -- واته له گه لدا بوونی خوای
گه وره بۆ بنده کانی که مانای ئاوێته بوون و تیکه لی به لاشه ی بنده کانی وه بگه یه نئ به تال و
بئ مانا و به لگه یه له چه نده پوهیه که وه:

۱- ئەم پاو بۆ چونه پێچه وانه ی ته وای کۆی ده نگی نه هلی سه له فه (إجماع السلف) و هیچ
زانایه کیان وه ها ته فسیریکی بۆی نه یوه به لکو به ک ده نگی له سه ر ئینکاری کردنی .

۲- ئەم پاو بۆ چونه پێچه وانه ی به رزی و بلندی خوای گه وره یه که به قورئان و سونه ت و
عه قل و ئیجماعی سه له ف سه لمیتره وه، جا هه ر پاو بۆ چوونی کیش که پێچه وانه ی ئەو ه بیت که به
قورئان و عه قل و ئیجماع سه لمیتره بیت، بئگومان به تال و بئ جییه، که واته ته فسیره (معیه)
الله به (الاختلاط و الحول) به تال و بئ به لگه یه .

۳- هر که سیک که نه فام و نه زان نه بی به زمانې عمره بی و نه زان نه بی به عزمه متو دده لاتی په وړه وړدگار هرگز په نا بڼه نوات که تفسیری (معیه الله) بکات په (الأختلاط و الحلول) چونکه هم تفسیره به هم و داخوانی به تالی لی دده ویتنه وده که زیاده پوهی په له گه وړه کردنی مه خلوقات وپوړک کردنه ووی خوا و قودرت و ددهسه لاته کانی په نا به خوا .

به لی مانای زاهیری هردو نایه ته که به شیوه ی تفسیری سه لاف بوو که (لا یكون ظاهر الحق الا حقا ولا يمكن أن يكون الباطل ظاهر القرآن أبداً).

هر یو په شیخو لنیسلام نیامی نیبول ته میمه له کتیبی (الفتاوی الحمویه) ج ۵ لاپه (۱۰۳) دا دده رموی : هم له گه لدا بورنه (معیه) مانا کانی جیوازن به پی سیاق و شویتی نایه ته کان ، نه ورتا کاتی له سوره تی (الحدید) نایه تی (۴) دا دده رموی ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ فِيهَا تَا دِه گاته وهو معكم أينما كنتم﴾ زاهیری نایه ته که نه وده خوانی که حوکم و داخوانی نایه ته که نه میه که ﴿وهو معكم﴾ یانی (مطلع علیکم، شهید علیکم، و مهیم عالم بکم وهذا معنی قول السلف إنه معهم بعلمه) واته ﴿وهو معكم﴾ یانی ناگای لی تانه و شایه ته به سه رتانه وده و به ددهسه لات و قودرت و زانایه به کرده وده کانتان نه مش مه زه بی سه لافه که : خوای گه وړه له گه ل عبه ده کانی دایه به عیلم و زانینی خوی نه که به شیوه ی ناویتی بوون و نیکه لاو بوون به جهسته و لاشه یان؟؟

یان کاتیک پیغه مبر (ک) به نه بو به کری سدیق نه فهر رموی که ده چنه نه شک و ته که وده ﴿لا تحزن إن الله معنا﴾ سوره تی (التوبه) نایه تی (۴۰) واته : نه ی نه بو به کر غه مبار و بی تاقه ت مبه خوای گه وړه له گه ل نیمه دایه ، جا هم (معیه) لیره دا به مانای (الأطلاع و النصر و التأیید) واته : ناگاداری خوای گه وړه پشت گیری و سه ر خستنی بڼ پیغه مبر ی خوا و نه بو به کری سدیق .. سه لامی خوا له سه ریان بیت .

دواتر نیامی نیبول ته میمه نه فهر رموی (له فزی) (معیه) له قورثان و سوننه ت دا له چه نده ها شوین دا به کارها تووه و له هر شوینی تګدا مانا و مبهستی کی میه که جیواوزه له شوینه که ی تر، جا مانا و مبهسته کان یا په کن یا پرژه په کی هاو به ش (قدر مشترك) میه له نیوانی اندا که

سیفه تیگی لایه ق به په رو درگار ده سه لمیټی له گه ل ټو په پی قودرت و ده سه لاتدا و دهر نه چونیش له مانای زاهیری ده سه شرعیه کان..

جا نه گه دیسانه وه بچینه وه خزمه ت سوره تی (المجادلة) و نایه تی (٧) که سه ده تاو کۆتایی نایه ته که باس له عیلمی خوای گه وړه ده کات به کار و کرده و ی بهنده گانی ، دوو له مانای ناوټه و تیگه لاو بوونی په رو درگار به جهسته و لاشه ی بهنده گانیه وه .. ده فره مو ی ﴿اَلَمْ تَرَ اَنْ اِلَه یَعْلَمُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ مَا یَکُوْنُ مِنْ شَیْءٍ اِلَّا هُوَ خَمْسَةَ اِلَٰهٍ وَهُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا اُنْذِیْ مِنْ ذٰلِكَ وَلَا اَکْثَرُ هُوَ مَعَهُمْ اَیْنَ مَا کَانُوْا ثُمَّ یُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا یَوْمَ الْقِیَٰمَةِ اِنَّ اِلَهَ بِکُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمٌ﴾. واته: (تایا سه درجت نه داوه که به راستی خوا به هه رچی له ناسمانه کان و زه ویدا هه یه زاناو ناگایه ، سټی که س نه یه چپه بکه ن به یه که وه خوا چواره میان نه بیټ ، پټنج که س نه یه ټو زاته شه شه میان نه بیټ ، له و ژمارانه که متر یان زیاتریش نه یه که ټو لایان نه بیټ و ناگادار نه بیټ به سهرته و چرپه یان ، له هه شوټنیک و له هه کوټدا بن ، پاشان له پوژی قیامه تدا ناگاداریان ده کاته وه به هه مو ټو کار و کرده وانه ی که نه دجا میانداه ، چونکه خوا به هه مو شتیک زانایه) که واته زاهیری نایه ته که ټو ده خوازئ که (وهو معهم) یانی خوای گه وړه به عیلم و زانستی خۆی له گه لیاندایه و هیه شتیک ی ټوون نایټ له کرده وه گانیان نه که به مانای ټو وه ی که خوای گه وړه تیگه ل ټو ناوټه ی بهنده گانیه تی یا له سه ر زه ویدا له گه لیاندایه بیټ !!

هه روه ها نایه ته که ی سوره تی (الحديد) نایه تی (١) یش هه مان حه قیقه ت دوویات ده کاته وه و له پټشدا باسی بوونی خوای گه وړه ده کات له سه ر عهرشی خۆی و پاشان به گشتی زانست و زانیاری خوا ده ریاره ی مه خلوقاته گانی و دواتریش سه له ماندنی بیټینی خوای بالاده ست بق سه رجه م کرده و ی بهنده گانی. ده فره مو ی ﴿هُوَ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِیْ سِتَّةِ اَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰی عَلٰی الْعَرْشِ یَعْلَمُ مَا بَیْجِ الْاَرْضِ وَمَا یَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا یَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا یَعْرَجُ فِیْهَا وَهُوَ مَعَكُمْ اَیْنَ مَا کُنْتُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِیْرٌ﴾ واته: هه ر ټو زاته خۆی ناسمانه کان و زه و ی له شه ش روژدا دروست کړیوه ، له وه دوا له سه ر ته ختی فه رمانه وایی خۆی پایه دار کرد (چوټیټی وه ستان له سه ر عهرش خوای گه وړه خۆی ده زانټیت) هه ر خۆی ده زانټیت چی ده چټت به ناخی زه ویدا و چیشی ټی ټیته ده روه ، چی له ناسمان ټیته خواره وه و چی پیدای سه ر ده که و ی، جا

له هه شوینتیکه بێ، ئه و زاته له گه لاتاندایه و پیتان ده زانیت ، دانیان که خوا به هه موو ئه و کار و کرده وانه ئه ئه نجامی دهن بپنایه .

جا گه خوای گه وره تیکه ل بێت به جهستی بهنده کانیوه له زه ویداو له سه ره تاو ئایه ته که شدا فرموی خوای گه وره له سه ره عرشی خۆی پاوه ستاوه ، ئه وه ئه م نووقسه به پیچه وانه ئه یه کتر ده بێت .. بۆیه حه قیقه ت و پاستیه که ئه فرموده که ئه خوای گه وره یه که خوای بالاده ست له ئاسمانه و له سه ره عرشی خۆی پاوه ستاوه - به و شیوه ئه که خۆی ده زانیت - وه به عیلم و قودره ت و بیستن و بینینی خۆی له گه ل بهنده کانیایه له سه ره زه ویدا و له م قسه یه زیاتر به تال و بێ به لگه یه و جا که خوا یه ک (ع) حال و وه زمی بهنده کانی به ووردو درشتی بزانت و گوی ئه له هه موو قسه و داواکانیان بێت و (یُؤْتِي الْمَلِكُ مِنْ يَشَاءُ وَيَنْزِعُ الْمَلِكُ مِنْ يَشَاءُ وَيُعْزِزُ مَنْ يَشَاءُ وَيُذِلُّ مَنْ يَشَاءُ) که ئه مانه هه موویان که مالی ده سه لات و توانای پهروه ردار پیشان دهن باخوای گه وره ش له سه ره عرشی خۆی بێت له حه قیقه تا به لام به پاسترو به حه ق خوا (ع) له گه ل بهنده کانیایه به بێ هیچ تیکه لی و ناوینه بوونیک پنیانه وه .

ئه وه تا شیخو ئیسلام ئیمامی ئیبنولته ییمه له (العقیده الواسطیه) لاپه ره (١٤٢) له ج ٢ که باس له (المعیه) له گه لدا بوونی پهروه ردار ده کات ئه فرموی (وکل هذا الکلام الذی ذکره الله سبحانه من انه فوق العرش وانه معنا علی حقیقه لا یحتاج الی تعریف و لكن یصان عن الظنون الکاذبه) واته : هه موو ئه و فرمودانه ئه که خوای گه وره باسی خۆی تیدا ده کات که له سه ره عرشی خۆیه تیو له گه ل ئیعه دایه به حه قیقه ت ، هیچ پتویست به وه ناکات له مانا کانی خۆیان لایان به دین و ته حریفیان بکه ین به لکو ئه وه ئه که پتویسته له سه رمان ئه مه یه که پالو بیکه ردی خوای گه وره و ئه وه ده قه شه رعیا نه بهاری زین له گومانی سرق و خه یالاتی خۆمان له کاتی ته فسیر کردنیاندا ، هه ر بۆیه ته فسیری (المعیه) : له گه لدا بوون (به شیوه یه کی زاهیری و به مانای حه قیقی که لایق بێت به پهروه ردار وه ، هیچ کات پیچه وانه و درێ ئه وه نییه که خوای گه وره به رزو بلند و له سه ره عرشی خۆیه تی له سی پوه وه :

١- قورئانی پیرۆز که فرموده ئه خوای پهروه ردار وه هه گیز ده قه کانی قورئان پیچه وانه ئه یه که تر نین ئه وه تا خوای گه وره له قورئاندا هه ر دوکیانی پیکه وه باس کردوه بۆ وه سفی خۆی

نه فرموي (وهو معكم) له نايه ټيګي ترپيدا نه فرموي (ثم استوى على العرش) كه واته له ګډل بڼه ګانيدا بڼون به ماناي زاهيري و واقعي و هسروها له سر عرشى خټي بڼونيش ، هردوكيان ګوګراونه توه له ګوګراندا و ګا هر نايه و باسيك كه به زاهيري ماناګانې ګومانې دزايه تيګرڼ و پيچې وانه يه ګټري لي بغويږنږته وه ، بڼ ګومان ګانې وورد د بڼه توه له ماناګان و ده ګان ګوډه ګټه وه بڼت د هس لمي كه پيچې وانه وږي په ګټرڼ وډ كه له سوره تي (النساء) نايه تي (۸۲) دا نه فرموي ﴿اَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ واته : (توه بڼ توه نه سهرجي ګوګران ناده و ليكي ناده توه و لي ډد نابڼه و ؟ څو نه ګر له لايڼ كه سيكي تروه بڼايه ګه له خوا بيګومان جياوازي و دزايه تي ګي ټوګريان تيدا ده دږزيه وه) .. ګا نه ګر پاش لي وورد بڼونه وډش له نايه تكان هر بڼت بڼون نه بڼويه ! نه وګات ده بڼ ه لويستي (الراسخون في العلم) (توه وانه ي قول بڼونه توه له عيلم و زانياريدا) ت ه بڼت كه ګوګران نه فرموي له باره يانه وه (أَمَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا) سوره تي (ال عمران) نايه تي (۷) واته : (تو كه سانه ي له زانستدا قول بڼونه توه ده لڼي : ټيمه باوه پي دامه زواومان به هه موږ) نو نايه تانه) هه يه كه له لايڼ په روه د ګارمانه وه دابزيه وه

بڼيه ده بڼي ګر بابته و نايه تيګ هه بڼو ماناګي له ټيمه وه ديار نه بڼو بيګيږنه وه بڼ لاي په روه د ګار و ده بڼي بزاني ټيګه پښتنو زانيني ټيمه ناته واه و نايه تكانې ګوګران هېچ ګات پيچې وانه ي په ګټرڼ .. هه روه ګ چڼ ووته ګي شېخولني سلام ټيڼولته يميه پيښتر هڼا مانه وه كه فرموي (كما جمع الله بينهما) واته هه روه ګ چڼ خواي ګه وږه هه روكيانې بيكه وه ګوګرږږته وه) ياني بڼوني څوي له سر عرش و له ه مانا ګا ګډل بڼه ګانيدايه

هه روه ها ټيماص ټيڼولقهم له ګټيبي (مختصر الصواعق) له داناني (ابن العوصلي) لاپه ر (۶۱۰) نه فرموي (فأخبر سبحانه وتعالى انه خلق السموات والأرض وانه استوى على عرشه وانه مع خلقه يبصر أعمالهم من فوق عرشه لمعلوه لا يناقض معيته، ومعيته لا تبطل علوه بل كلاهما حق) واته : خواي ګه وږه ټاسمانه ګان و زهوي ټروسټ كړدوه ، و له سر عرشى څوي جڼيګيږه و، هه روه ها له ګډل عبه ده ګانې څويښي دايه و له سر عرشى څويښه وږه كړدوه ګانيدان ده بڼيني ، كه واته به زڼي و بلندي خوا (ﷻ) دڼي يه به بڼوني خوا له ګډل عبه ده ګانيدا هه روه ها

بوونی خوا (خو) له گه‌ل عه‌به‌کانیدا هیچ پێچه‌وانه‌و دژنی‌یه به‌وه‌ی که‌خوای گه‌وره له‌سه‌ر عه‌رشێ خۆی بێت به‌لکو هه‌ر دوو ماناکه‌ی هه‌ر حه‌قن).

۲- حه‌قیقه‌تی (له‌گه‌ڵا‌بوون - المعية) هیچ کات مه‌رج نی‌یه که‌ ئه‌وه بخوایێ له‌یه‌ك شوێندا کۆبینه‌وه ، بۆ نمونه ده‌وتری (مازلنا نسیر والقمر معنا) واته ئێمه به‌رده‌وام بێگا ده‌بین و ده‌پۆین و مانگیش له‌گه‌ڵماندا‌یه (ثم قسمه‌ش ئه‌وه ناگه‌یه‌نی که‌ مانگ له‌ ئاسمانه‌وه دابه‌زیوه بۆ سه‌ر زه‌وی و له‌گه‌ڵ خه‌لكدا ده‌روات ، جا گه‌ر ئه‌مه بگۆجی له‌ حه‌قی مه‌خلوقاندا وابێت ئه‌ی بۆچی له‌حه‌قی خوای گه‌وره دا نه‌گۆجی؟!)

بۆ پشت‌گه‌ڕێ ئه‌م قسه‌یه شیخ‌ول‌ئیسلا‌م ئیبن‌ولته‌یمیه له (الفتاوى الحمويه) لایه‌ره (۱۰۳) دا ئه‌هه‌رموی (كلمة (مع) في اللغة اذا اطلقت فليس ظاهرها في اللغة الا المقارنة المطلقة من غير وجوب معاسة ومحاذاة عن يمين او شمال فانه يقال مازلنا نسیر والقمر معنا او النجم معنا ويقال هذا المتاع معي لمجامعته لك وإن كان فوق رأسك ، فالله مع خلقه حقيقة وهو فوق عرشه حقيقة) واته : ووشه‌ی (مع) له‌گه‌ڵ بوون ، له‌زمانی عه‌ره‌به‌یدا گه‌ر به‌گشتی به‌کارهات ئه‌وه مانای (المقارنة المطلقة) به‌راته‌به‌ر بوونی په‌کتر به‌گشتی ده‌گه‌یه‌نێت به‌ی ئه‌وه‌ی که‌ بوتری لێکیان داوه‌یا هاوشانی به‌کترین له‌ پاسته‌وه یا چه‌پ ، ئه‌وه‌دا ده‌وتری : به‌رده‌وام ده‌چین و مانگ یان ئه‌ستێره له‌گه‌ڵماندا‌یه یان ده‌وتری ئه‌م که‌ل و په‌له له‌گه‌ڵماندا‌یه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی تۆ هه‌لنگه‌رتوه‌ با له‌سه‌ر سه‌ریشته‌ بێت، که‌واته‌ خوای گه‌وره‌ش به‌حه‌قیقه‌ت له‌گه‌ڵ عه‌به‌ه‌کانیدا‌یه و له‌سه‌ر عه‌رشێ خۆشیه‌تی هه‌ر به‌ حه‌قیقه‌ت و پاستی).

۳- جا گه‌ر له‌ حاله‌تێکدا بکری و بوتری : هه‌رگیز ناگۆجی له‌ حه‌قی مه‌خلوقاندا له‌یه‌ك کاتدا (المعية و العلوی) یانی له‌گه‌ڵا‌ بوون و به‌رزی و بلندبوون کۆبینه‌وه، ئێمه ده‌تین: له‌ حه‌قی خوای گه‌وره‌دا شتی وه‌ها زۆر ئاسان و سادیه‌ و ده‌گۆجی و خوای گه‌وره بۆ خۆی هه‌ردوکیان (المعية و العلوی) کۆکردۆته‌وه‌ هه‌رگیز قیاسی مه‌خلوق به‌خالق نا‌کری، وه‌ك له‌ سووره‌تی (الشوری) ئایه‌تی (۷) ئه‌هه‌رموی ﴿لَیْسَ كَمِثْلِهِ شَیْءٌ وَهُوَ السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ﴾

رونکردنه‌وه‌یه‌کی زیاتر سه‌باره‌ت به - معیه الله تعالی لخلقه -

له‌گه‌ل بوونی خوای گه‌وره بۆ به‌نده‌کانی

ئه‌وانه‌ی توژیینه‌وه و قسه و یاسیان کردووه له‌م باره‌یه‌وه بوونه‌ته سی کۆمه‌ل:

کۆمه‌لی یه‌که‌م: ده‌لێن بیگومان (معیه الله تعالی لخلقه) له‌ گه‌ل بوونی په‌روه‌رگار بۆ به‌نده‌کانی، له‌ حاله‌تی له‌گه‌ل بوونی گشتی‌دا (المعیه العامة) مانای ده‌ربدان و ئاگاداری ته‌واوی خوای ته‌عالا ده‌گه‌یه‌نی له‌ حال و وه‌زعی ته‌واوی به‌نده‌کانی، وه‌ له‌ حاله‌تی له‌گه‌ل بوونی تایبه‌تیدا (المعیه الخاصه) مانای سه‌رخستن و پشتگیری ته‌واوی خوای ته‌عالا ده‌گه‌یه‌نی بۆ به‌نده‌ هه‌ڵمه‌کانی له‌گه‌ل سه‌له‌ماندنی به‌رز و بلندێ زاتی خوا (ﷻ) و جیگیر بوونی له‌سه‌ر عهرشی خۆی، ئه‌مه‌ش رای زانا‌یانی سه‌له‌فه و مه‌زه‌به‌که‌یان هه‌ق و راسته‌.

کۆمه‌لی دووه‌م: ده‌لێن مانای (معیه الله لخلقه) له‌گه‌ل بوونی خوای ته‌عالا بۆ به‌نده‌کانی ئه‌وه ده‌خوایێ که‌ له‌سه‌ر زه‌وی له‌ گه‌لیاندا به‌ وێکێ و ئاوێته‌یان ده‌بیته‌ وه‌روه‌ها نه‌فی به‌رز و بلندێ بۆ خوا (ﷻ) ده‌که‌ن و بوونی خوای گه‌وره له‌سه‌ر عهرش ناسه‌لمێنیت، ئه‌مانه‌ش کۆمه‌لی (الحلولیه)ی واته‌ ئه‌وانه‌ی باوه‌ڕیان وایه‌ که‌ زاتی په‌روه‌رگار تێکه‌ل و ئاوێته‌ی زاتی سه‌رحه‌م مه‌خلوقاته‌کانی بووه‌ لێیان جودا نابێته‌وه، ئه‌مانه‌ش له‌سه‌ر مه‌زه‌به‌ی (الجهمیة) که‌ له‌پێشه‌وه‌ باسمان کردن، بیگومان پاوه‌ مه‌زه‌به‌ی ئه‌مانه‌ زۆر به‌ تال و بی جێیه‌ و زانا‌یانی سه‌له‌فه به‌ کۆی ده‌نگ به‌ریه‌رجیان داونه‌ته‌وه‌.

کۆمه‌لی سێیه‌م: ده‌لێن بیگومان (معیه الله تعالی لخلقه) ئه‌وه ده‌خوایێ که‌ خوای گه‌وره له‌سه‌ر زه‌وی له‌گه‌ل به‌نده‌کاندا به‌ له‌گه‌ل سه‌له‌ماندنی به‌رز و بلندێ بۆ په‌روه‌رگار له‌سه‌ر عهرشی خۆی ئه‌مه‌ش رای شیخوولئیسلاام ئیبنوولته‌یمیه‌یه‌ له‌ کتێبی (مجموع الفتاوی ج ٥ لاپه‌ره ٢٢٩).

جا نه‌وهی جیگای تێبینی یه ! کۆمه‌لی دوهم به‌هیساب و خه‌یالی خۆیان گوايه نیش به‌ (زاهیری ده‌قه‌کانی قورئان و سونه‌ت ده‌که‌ن سه‌باره‌ت په‌ له‌گه‌ڵ بوون (معیه) و به‌رزی خوای ته‌عالا ، چونکه‌ وا خه‌یال ده‌که‌ن که‌ قورئان ده‌فه‌رموی ﴿وهو معکم﴾ ده‌لێن نه‌وه‌تا زاتی خوای گه‌وره‌ خۆی له‌گه‌ڵ زاتی ئێنسانه‌کاندا به‌ که‌ واته‌ له‌ ده‌سه‌لات و گه‌وره‌یی خودایه که‌ ناوێته‌ و تێکه‌لی زاتی هه‌موو مه‌خلوقاته‌کان بووه‌ به‌ هۆی ئه‌و ناوێته‌ بوونه‌وه‌ ئاگای له‌ هه‌موو مه‌خلوقات هه‌یه‌ !! دیاره‌ نه‌مه‌ش مه‌زه‌به‌بێکی سه‌ر لێشێواوی و گومارییه‌ و هه‌رگیز ده‌قه‌کانی (معیه) له‌گه‌ڵا بوون مانای (العلو) تێکه‌لی و ناوێته‌ بوون ناگه‌یه‌نی و هه‌رگیز مانای زاهیری فه‌رموده‌ی خوا و پێغه‌مبه‌ر ناگۆجی به‌تال و بی به‌لگه‌بیت.

لێره‌دا به‌پێویستی ده‌زانی تیشک به‌خه‌سه‌ سه‌ر سه‌ی خال و وه‌ک هه‌لوێسته‌یه‌ک زیاتر روڤکردنه‌وه‌یان له‌سه‌ر بکه‌م.

خالی یه‌که‌م: بێگومان ته‌فسیری سه‌له‌فی صالح له‌سه‌ر (معیه الله تعالی) له‌گه‌ڵا بوونی خوای گه‌وره‌ بۆ به‌نده‌کانی کورت هه‌له‌نایه‌ت به‌وه‌ی ته‌نها به‌ عیلم و زانیاری خۆی ئاگاداری ووته‌ و کار و کرده‌وه‌یانه‌ به‌لکو (معیه) له‌ گه‌ڵا بوون هه‌موو ماناکانی (ربوبیه‌ الله تعالی) په‌روه‌ردگاریتی خوای گه‌وره‌ ده‌گه‌یه‌نی له‌وه‌ی که‌ ده‌وری عه‌به‌ده‌کانی خۆی داوه‌ به‌ بیستخ و قوده‌رت و ده‌سه‌لاتی خواپی وه‌یج شتیکی لی وون نابیت.

خالی دوهم: وه‌ک له‌ پێشه‌وه‌ ئاماژه‌مان پێ کرد ، به‌رزی وێلندی خوای گه‌وره‌ به‌ قورئان و سونه‌ت و عه‌قل و فیه‌ره‌تی پاک و ئیجماع سه‌له‌مینراوه‌.

به‌لگه‌ی قورئان: له‌ قورئاندا به‌رز وێلندی خوای گه‌وره‌ به‌ چه‌ند جوو‌ر چه‌ند له‌فزی جیا له‌یه‌ک باس کراوه‌ و سه‌له‌مینراوه‌ ، جارێک به‌ له‌فزی (العلو و الفوقیه) به‌رزی و له‌سه‌روه‌ه‌ بوون ، وه‌ به‌ (الاستواء علی العرش) دامه‌زراوی له‌سه‌ر عه‌رش ، وه‌ به‌ (کونه‌ فی السماء) بوونی له‌ ئاسماندا باس کراوه‌ ، به‌لگه‌ی یه‌که‌م له‌ سوهره‌تی (البقره) ئایه‌تی (٢٥٥) دا نه‌فه‌رموی ﴿وهو العلی العظیم﴾ واته‌ :هه‌ر ئه‌و خواجه‌کی به‌رز وێلند و گه‌وره‌یه‌ (به‌لگه‌ی دوهم: بۆ (فوقیه) له‌سه‌ر بوون له‌ سوهره‌تی (الأنعام) ئایه‌تی (١٨) نه‌فه‌رموی ﴿وهو القاهر فوق عباده﴾ واته‌

(هار نه و خوايه زال ويا لاده سته به سر هه موو بنده کانيدا) به لگي سي يه م بق (الاستواء) له سوره تي (طه) نايه تي (٥) ﴿الرحمن على العرش استوى﴾ واته (خوای مېهره بان به سر ته ختي فرمانده وايه تي خويوه وه ستاوه و له سر هه رش دامه زراوه (به و جوړه ي که خوي ده يزانيت)، به لگي له ناسمان بوونيش له سوره تي (الملك) نايه تي (١٦) دا نه فرموي ﴿أمنت من في السماء أن يخسف بكم الأرض﴾ واته (ناي له و زاته ناترسن که له سه رووي ناسمانه وه به به ناخي زه ويذا پتانبا ته خواره وه (١٩) .

جاري کي تر به رزي ويلنډي به له فزي (صعود الأشياء و عروجها و رفعها اليه) هاتووه .. به لگي يه که م بق (صعود) به رز بوونه وي قسه بولای په روږدگار. له سوره تي (فاطر) نايه تي (١٠) دا نه فرموي ﴿إليه يصعد الكلم الطيب﴾ واته: گو فتاري چاک و جوان و به جي بق لای شو زاته - په روږدگار - به رز ده بيتوه ..

به لگي دوهم بق (العروج) به رز بوونه وه له سوره تي (المعارج) نايه تي (٤) دا نه فرموي ﴿تخرج الملائكة والروح إليه﴾ واته : فرشته کان وجوېره ټيل به رز ده بنه وه بولای په روږدگار ، به لگي سي يه م (الرفع إليه) واته به رز بوونه وه بق لای په روږدگار له سوره تي (آل عمران) نايه تي (٥٥) دا نه فرموي ﴿إذ قال الله يا عيسى إني متوفيك ورافعك إلي﴾ واته : کاتيک خوای گوره فرموي ئي عيسا من (به شيوه يه کي ناسايي تو دهر ټيم پاشان تو پايه دار و به رز ويلنډ ده که موه لای خوم .

هندي جاريش به رزي ويلنډي خوای گوره به وه ده سلمی که بريار و فرمانه کان له سره وه بق خواره وه ، له ناسمانه وه بق زه وي ، له لايه ن په روږدگار وه به له فزي (دابزين) له ناسمانه وه بق زه وي له قورئاندا به کار هاتووه ، نه وه تا له سوره تي (النحل) نايه تي (١٠٢) دا فرموي ﴿قل نزل روح القدس من ربي﴾ واته : ئي محمد (ﷺ) پتيان بلای (روح القدس - جوېره ټيل) ثم قورئانه ي له لايه ن په روږدگار تانه وه به حق و راستي دابه زاندوه ، وه له سوره تي (السجده) نايه تي (٥) دا نه فرموي ﴿يدبر الأمر من السماء الى الأرض﴾ واته : خوای گوره له ژور ناسمانه وه کاروياري زه وي ريکده خات.

به‌لگه‌ی سوونه‌ت

سوونه‌ته‌گانی پی‌فهم‌بری خوا(ﷺ) به هم‌وو چۆره‌گانی فهرموده و گ‌ردار و ن‌یقراره‌وه چه‌نده‌ها به‌لگه‌ی (ص‌ح‌ی‌ح) ی ت‌ی‌د‌ایه که گ‌شته‌نه‌ته ن‌استی (ت‌وات‌ر) ب‌ق نمونه ، پی‌فهم‌بری خوا(ﷺ) شه‌فرم‌وو له کاتی س‌وجده‌گاندا ب‌ل‌ت‌ی‌ن (س‌ب‌ح‌ان ر‌ی‌ی ال‌اع‌لی و ب‌ح‌مده) واته پاک‌ی و ب‌ی‌گ‌ر‌دی و س‌و‌پ‌اس ب‌ق خوای به‌رز و ب‌ل‌ندی (م‌ن) ، وه شه‌فرم‌وو (إِنَّ اللَّهَ لَمَّا قَضَىٰ الظُّلُمَ كَتَبَ عِنْدَهُ فَوْقَ عَرْشِهِ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي) واته: خوای گه‌وره کات‌ی بوونه‌وری دروست کرد له‌سه‌ر ع‌رش لای خو‌ی نووسی که ره‌م و می‌هره‌بانی م‌ن پ‌یش ب‌ق و ت‌و‌ل‌م که و ت‌و‌ره ه‌ره‌ها شه‌فرم‌وو (أَلَا تَأْمَنُونَ إِنَّا آمِنُ مِنْ فِي السَّمَاءِ) واته نایا ن‌ت‌وه م‌ن به ئ‌م‌ین نازانن له کات‌ی‌گ‌ا نه‌وی له ن‌اسمان‌دایه - که خوای گه‌وره و فر‌ی‌شته‌کانه م‌نیان به ئ‌م‌ین دان‌اوه).

وه له پی‌فهم‌بری خواوه(ﷺ) به (ص‌ح‌ی‌ح) ی هات‌ووه که له کاتی ووت‌ار دانی جو‌مه‌دا ه‌ردوو ده‌ستی به‌رز کرد‌ۆ‌ته‌وه فهرمو‌یه‌تی (اللَّهُمَّ اغْنِنَا) واته خ‌وایه بارانی ره‌حم‌ت ب‌ر‌ژ‌نه به‌سه‌رمان‌دا و فریامان ب‌گ‌وه.

ه‌ره‌ها له کاتی ووت‌اردان‌یدا ر‌ۆ‌ی ع‌ه‌ره‌فه ده‌ستی پ‌ی‌ر‌ۆ‌ی به‌رز کرد‌وه ب‌ق ن‌اسمان و فهرمو‌ی (اللَّهُمَّ أَشْهَدُ) واته خ‌وایه ت‌ق به شایه‌ت به ، ئ‌م فهرمو‌وده‌یه له وه‌لام‌ی ق‌سه‌ی هاوه‌ل‌ان‌یدا بوو کات‌ی ووت‌یان (ن‌ش‌ه‌د اَنْكَ قَدْ بَلَغْتَ وَادِيتَ وَنَصَحْتَ) واته شایه‌تی نه‌ده‌ین که ت‌ق نه‌ی پی‌فهم‌بر(ﷺ) دینی خ‌وات به چاک‌ی که یاندو شه‌وی خ‌یز و نه‌ص‌ی‌ح‌ت ب‌یت نه‌ن‌جام‌ داوه ب‌ق‌مان ، ه‌ره‌ها پی‌فهم‌بری خوا(ﷺ) پ‌ر‌س‌یاری کرد له ش‌اف‌ره‌ت‌ی‌کی که ن‌یزه‌ک خوای گه‌وره له کو‌ی‌یه ؟ (أَیْنَ اللَّهِ) له وه‌لام‌دا ووت‌ی (فِي السَّمَاءِ) له ن‌اسمان‌دایه ، ب‌ۆ‌یه خ‌یزا پی‌فهم‌بر(ﷺ) ن‌ی‌ق‌رار و نه‌ر‌ی‌ی ب‌ق کرد و فهرمو‌ی به خ‌اوه‌نی ن‌اف‌ره‌ته‌که (اَعْتَقَهَا فَأَنْهَا مُمْسِكَةٌ) واته: ن‌ازاند‌ی ب‌که له ع‌ه‌د‌بایه‌تی چ‌ون‌که ئ‌ی‌مان‌داره.

به لگه ی عه قلن

هه موو عه قلنك نهوه ده سه لمینیت كه خوای گه وړه خاوهنی سیفه تی (الکمال) ه وډوړه له هه موو كه م وکړی یهك ، جا (العلو) به رزی وبلندی سیفه تی (که مال) ه و (السلط) نزمی سیفه تی نه قس و که می یه ، بۆیه پتویسته سیفه تی (العلو) به رزی به سه لمی بۆ خوای گه وړه و پتچاوه نه که ی نه فی بکرت.

به لگه ی (طوره) سروشتی پاک

فیتروته و سروشت پاک ی به لگه یه کی تره له سه ر سیفه تی (العلو) به رزی بۆ خوای تاك وته نها چونكه له کاتی ترس یا هاوار کردنی ئینساندا ده بینین به ره و لای راست یا چه پ سه یر ناکات به لگو یه که سه ر دل وده ست وده م و چاوی پوو له ئاسمان و سه ره وه ده کات. هه روه ها پرسیار له نوێڅ خوێنان به که کاتی له سوچه ده دا ده لێن (سبحان ربی الاعلی) پاک و بیگه ردی بۆ خوای من که به رزو بلنده ، له م کاته دا دلایان روو له کوێ ده کات؟ بیگومان له ئاسمان.

به لگه ی ئیجماع و یه که ده نگ ی زانایان

هه موو زانایانی سه له ف له سه حابه و تابعین و پیشه وایان یه که ده نگن له سه ر نه وه ی که خوای گه وړه له سه ر ئاسمانه کانه و له ویش له سه ر عهرشی خۆیه تی ، نه وه تا ئیمامی شه وزاعی نه فه رموی (کنا والتابعون متوافرون نقول ان الله تعالى ذکره فوق عرشه ونؤمن بما جاء به السنة من الصفات) واته ئیمه وه موو زانایانی تابعین یه که ده نگ بووین له سه ر نه وه ی که خوای گه وړه باسی کردووه که خۆی له سه ر عهرشه و ئیمانمان به وه ش هیه که پیغه مبه ر (ﷺ) بۆی باس کړووین ، هه ر بۆیه زانایانی تریش (إجماع) و یه که ده نگیان له م باره یه وه نه قتل کړووه بۆمان و ناگوډجی خیلاف و جیاوازیان هه بیت.

خالی سییه م: نامیلکه یه که له لایه ن منه وه ده رچوووه بۆ قوتابیان و تیبیدا له باره ی (معیه الله تعالی) له که ل بوونی خوای گه وړه بۆ به نه ده گانی وتومه (عقیدتنا أن الله تعالی معیه حقیقه ذاتیه

تلیق به، و تقضی إحاطته بكل شيء علماً و قدرة و سمعاً و بصراً و سلطاناً و تدبیراً و أنه سبحانه منزّه ان یكون مختلطاً بالخلق أو حالاً فی أمكتهم و أنه مستور علی عرشه کما یلیق بجلاله (واته: عه قیده و بیرو باوه پی ئیمه نه مه یه که: خوای گه وره به شیوه یه کی حه قیقی و زاتی له گه ل مه مخلوقه کانیدایه بهر جۆره ی که لایق بیت به خۆیه وه، نه ل له گه ل بوونه (معیه حقیقیه و ذاتیه) زاتی و حه قیقیه ش نه وه ده خوانزی که خوای گه وره چوار ده وری هه موو مه مخلوقات داه به زانست و ده سه لات و نه خشه و یسین و بیینی خۆی بۆیان، له سه ره شی خۆی دامه زراوه، بهو شیوه ی که لایق بیت پتییه وه، وه خوای میهره بان پاک و بیگه رد و گه وره تره له وه ی تیکه ل و ناویته ی مه مخلوقات ببیت و بیته شوین و جیگانان.

مه به ستیشم له برگه ی (معیه ناتیه) له گه لدا بوونی زاتی دووپات کرینه وه ی سه لماندن ی له گه لدا بوونی خوای گه وره یه، نه که مه به ستم نه وه بی که خوای گه وره له گه ل به نده کانیدایه له سه ره زویدا چونکه من پاشتر و وتومه (و انه سبحانه منزّه من ان یكون مُختلطاً بالخلق أو حالاً فی أمکتهم) نیتر چون به پیچه وانه وه شتیکی تر ده لیم؟! له مه ش زیاتر من له هه مان نامیلکه دا به راشکاوی و وتومه (و نری ان من زعم ان الله بذاته فی کلّ مکان فهو کافر أو ضالّ إن اعتقده و کاذب إن نسب الی غیره من سلف الأمة أو أئمتها) وات پاو بۆچوونی ئیمه نه وه یه هه ره کس بیرو باوه پی وای بی که خوای گه وره به زاتی پیروزی خۆی له هه موو شوینی کدا هیه نه وه کافره یا گو مراه، وه درۆز نیشه گه ره نه مه قسه یه بداته پال سه ل فیه صالح یان پتیسه وایانی سه له ف.

پیم وانییه هیچ که سنیکی عاقل که خواناس بیت و باوه پی به قودره ت و ده سه لات ی پیره و ردگار هه بیت باوه پی و ابیت که خوای گه وره به زاتی پیروزی خۆی له سه ره زویدا له گه ل مه مخلوقات دایه وه من به رده وام پیتشر و تیتاش له هه موو کۆ و کۆبونه وه یه کی خۆدا دژابه تی نه م پاو بۆچوونم کر بووه، نه پار تیه وه له خوای میهره بان منیش و سه ره جمه براییانی ۶۰ سلمانم جیگیر دامه زراو بکات له دنیا و له پاشه روژدا. بۆیه به پتو یستی ده زانم و وشه ی (ذاتییه) له و رسته یی پیتشو ده ریبه تمل وای به رم که ویم (عقیدتنا حقیقه ذاتیه تلیق به) چونکه پاش بلایو بوونه وه ی نه م رسته یه دیار بوو و وشه ی (ذاتییه) گو مان و کتیسه یه کی له بیرو بۆچوونی خه لکدا

نروست کړد بو ، بڼیه پاشتر ووتارنکم له گوفاری (الدعوة) بلأکردهوه له ۴ محرم ۱۴۰۴ کڅی و له ژماره (۹۱۱) ووتومه (قررت ما قرره شیخ الإسلام ابن تیمیة -رحمه الله- من أن معية الله تعالى لطفه حق على حقيقتها ، وأن ذلك لا يتفخى الطول والاختلاط بالخلق فضلاً عن أن يستلزمه).

واته شوهی من سلماندرومه باوهرم پییه تی شوه یه شیخولنیسلام نیامی ئیبنولتهیمیه سلماندریه تی که له گڼ بوونی - معیه الله - خوی گوره بق بڼده کانی حق وراسته له سر مانای حه قیقی و شمهش شوه ناگه یه نیت په روه درگار ناویتو و نیکه لاویه مه خلوقات بیی و هرگیز هم قسه یه شو مانا خراپه ناخوایی . بڼیه هر پرسته و ووشه یه - گومانیک بیه خشی - با بق خه لکینکی که میش بیت - که لایه ق نه بیت به خوی بالاده ستوه واجبیه خومانی لی بیارینین تاوده کو خه ک گومانی خراپ له سر په روه درگار (ظن السوء) ی بق نروست نه بیت .

نمونې حوتهم وه شتم:

خوی گوره له سوره تی (ق) له نایه تی (۱۶) د فهرموی ﴿وحن أقرب إليه من حبل الوريد﴾ واته نیمه نزیکترین له ناده میزاد له شاره گی دلی خوی ، و له سوره تی الواقعه نایه تی (۸۵) د فهرموی ﴿وحن أقرب إليه منكم﴾ واته خوی گوره شوه فهرموی نیمه له نیوه نزیکترین له مرقه کان ، به لام زانایانی سه لف ته فسرې (أقرب) نزیکتر یان هر (قرب) نزیکي به گشتی به نزیکي فریشته کان (الملائكة) له مرقه کانه وه ته فسر کړدوه ، هم ته فسرده ش مانای (صرف) و لادان ناگه یه نیت له زاهرې نایه ته کان بق که سیک که وورد بیتوه له نایه ته کان و بابه تی نایه ته کان کڅیکاته وه .

سه بارت به نایه تی په کم مه بست پیی نزیکي فریشته کانه له مرقه کان چونکه پاشتر نه فهرموی ﴿وحن أقرب إليه من حبل الوريد إذ يتلقى المتلقيان عن اليمين وعن الشمال قعيد، ما يلفظ من قول إلا لديه رقيب عتيد﴾ سوره تی ق نایه ته کانی ۱۶-۱۷-۱۸ . واته نیمه له شاره گی دلی لی نزیکترین کاتیک دو فریشته چاودیره کی ناده میزاد که له لای راست وچه په وه دانیشتون، هه موو گوفتار وکړدارتکی ترمار ده کهن. هر قسه یه کی له دم دهر چیت خیرا

تعمیرات اساسی در کماوات (از میناس) به لگه له سار نزیکی سو فریشت

۱۰. نایه تی دودمه میښ «وځن اقرب الیه منکم» هم نژیکی یه واهسته کړاوه به حالتی گیان کښان ونړیکه برونه له مړین ، دپاره نهووش که نړیکه له ښښان فریشته ی گیان کښان وکړمه له که یه تی چونکه خوی گوره له سوره تی (الانعام) نایه تی (۶۱) دا نه فرموی ﴿ حتی اذا جاء أحدکم الموت توفته رسلنا وهم لا یفرطون﴾ واته : هه تا شو کاته ی مهرگ بیت و په خه یه که سیکنان ده گړت شو کاته ښیر (فریشته) ره وانه کړاوه کانغان گیانی ده کښن و له کاتیکدا شو ان له کار و کرده و ی خویان که مته رخه می ناکه ن ، هره وها له سوره تی (الطور) نایه تی (۱۵) دا نه فرموی ﴿ ام اتم لا تبصرون﴾ واته (یان ښوه نابین) ، هم نایه تانه به لگ یه له سر نژیکی فریشته کانه له جیگا و شویتی ښښانه کاند به لام ښمه نایان بینن نه مه ش دیسانه وړه دوپاتی نه و ده کاته و که مه به ست پری ته نا (فریشته کانه) چونکه هر گیز ناکړی و ناگوښی زاتی په وړدگار له مکان و شویتی ښښانه کاند بیت.

لیره‌دا پرسیارته‌ک دروست ده‌بیت نه‌ویش ؟ بۆچی خوای گه‌روه ئیضافه‌ی (قرب) وئزیکه ده‌داته پال خۆی ؟ به‌لێ نه‌و ته‌عبیر و داپه‌شته مه‌سه‌ست پسرێ مه‌لایه‌ک بیت ؟ له‌ وه‌لامدا ده‌لایین : به‌لێ خوای گه‌روه ئیضافه‌ی (قرب) وئزیکه فریشته‌کان ده‌داته پال خۆی چونکه ئزیکه فریشته‌کان له‌ **هه‌وێنه‌کاندا** به‌ نه‌مر و فرمانی خۆیه‌تی و نه‌مان سه‌رباز و نه‌یردراوی خوای گه‌وه‌ن له‌ نیش و کاره‌کاندا.

هەر له قورتاندا له سورەتی (القیامە) نایەتی (۱۸) داماتوووە مەبەست پێی مەلائیکیە
﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَلِمْ إِلَيْهَا وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْغُلَامِ﴾ واتە جا کاتێک ئێمە دەخوێننەوە تۆش شوێنمان بکەوێت
خوێندنەوەیدا مەبەستیش بە (قُرْآن) خوێندنەوەی جوهرەئێلە بەسەر پیغهەمبەری خوا (ﷺ)
لەگەڵ ئەوەشدا خواى گەرە خوێندنەکەى (قُرْآن) پال دادەتە لای خۆى، چونکە جوهرەئێل -
سەلامى خواى لەسەر بێت - بە ئەمر و فرمانى خوا ئەم کارە ئەنجام دەدات ، بۆیە گەر ئىضافە
وباللى بداته لای خۆى دروستە ومانگەى بەهێزترە .... وە لە سورەتی (هود) نایەتی (۷۴) دا

ئه‌فه‌رموئ ﴿ فلما ذهب عن إبراهيم الروع وجاءته البشرى يجادلنا في قوم لوط ﴾ واته (جاكاتیک ترسه‌که له دلی نی‌براهیم پی‌غه‌مبهر سه‌لامی خوای لی بی‌ت ده‌چوو هیتعن سه‌وه‌وه و موزده‌که‌شی بق هاتوو ، ئینجا ده‌ستی کرد به پاس کردن ومو‌جاده‌له ده‌ریاره‌ی قه‌ومی (لوط) جا نی‌براهیم سه‌لامی خوای لی بی‌ت - که خوای گه‌وره ئه‌فه‌رموئ (یجادلنا) دیاره‌ پاس ومو‌جاده‌له‌ی له‌گه‌ل فریشته‌کاندا کردوو نه‌ک خوای گه‌وره ! چونکه فریشته‌کان به فرمانی خوا ده‌گه‌پژن و له خۆیان‌وه هیچ نا‌که‌ن.

نمونه‌ی تۆیهم و ده‌یه‌م:

خوای گه‌وره له سورته‌ی (القصص) ئایه‌تی (١٤) دا ده‌ریاره‌ی که‌شتیه‌که‌ی نوح سه‌لامی خوای لی‌بی‌ت- ئه‌فه‌رموئ ﴿تجری بأعیننا﴾ وه له سورته‌ی (طه) ئایه‌تی (٣٩) دا ئه‌فه‌رموئ ﴿ولتصنع علی عینی﴾ ئایه‌تی یه‌که‌م ئه‌فه‌رموئ (له ژێر چاودێری ئیمدا له‌ناو شه‌و زیانه سامناکه‌دا که‌شیه‌که ده‌هات و ده‌چوو) له ئایه‌تی دووه‌مدا ئه‌فه‌رموئ سه‌باره‌ت به‌ په‌روه‌رده‌کردنی موسا سه‌لامی خوای لی‌بی‌ت- (تا له ژێر چاودێری مندا گه‌وره‌ بی‌یت). به‌لێ باوه‌رمان به‌مانای زاهیری و حه‌قیقی هه‌ر دوو ئایه‌ته‌که هه‌یه به‌لام داخو مانای حه‌قیقی و زاهیری چۆنه‌ ؟

ئایا ده‌کری بگوترئ ، مانای حه‌قیقی و زاهیری ئه‌مه‌یه که که‌شیه‌که راسته‌وخۆ له ژێر چاوی خوای گه‌وره‌دا ده‌پوات (تجری فی عین الله)؟! یا راسته‌ بگوترئ : موسا سه‌لامی خوای لی‌بی‌ت له‌سه‌رچاوی خوای گه‌وره په‌روه‌رده‌ کراوه (یرسی فوق عین الله)؟! نه‌خیز به‌لکو مانا وه‌به‌ستی حه‌قیقی و زاهیری ئایه‌ته‌که ئه‌مه‌یه که بگوترئ ، که‌شیه‌که له ژێر چاودێری و ریه‌یه‌تی په‌روه‌ردگارا ده‌چیت (تجری وعین الله ترعاها وتکولها) هه‌روه‌ها په‌روه‌رده‌کردنی موسا سه‌لامی خوای لی‌بی‌ت- له ژێر چاودێری و سه‌ره‌رشتی په‌روه‌ردگارا سه‌وه (تربیة موسی تکون علی عین الله تعالی یرعاه ویکلؤه بها).

ئهم ته‌فسیره‌ش زمانێ عه‌ره‌بی پشتگیری ده‌کات و قورئانیش به‌م زمانه‌ دابه‌زیوه ئه‌وه‌تا له سورته‌ی یوسف ئایه‌تی (٢) دا ئه‌فه‌رموئ ﴿ إنا أنزلناه قرآناً عربياً لعلکم تعقلون ﴾ واته به

ئهفه رموی ﴿ فلما ذهب عن إبراهيم الروع وجاءته البشرى يجادلنا في قوم لوط ﴾ واته (جاكاتیک ترسه که له دلی ئیبراهیم پیتقه مبهه سهلامی خوای ئی بیت سه ده رچوو فیمن یووه وه موژده که شی بق هاتبوو ، ئینجا دهستی کرد به باس کردن ومو جاده له ده یاره ی قوم ی (لوط) جا ئیبراهیم سهلامی خوای ئی بیت سه که خوای گه وه ئهفه رموی (یجادلنا) دیاره باس ومو جاده له ی له گه ل فریشته کاندایا کردوو نه که خوای گه وه ! چونکه فریشته کان به فرمانی خوا ده گه پین وه خۆیان وه هیچ ناکن.

نمونه ی تۆیه م وده یه م:

خوای گه وه له سوهرتی (الفرع) ئایه تی (١٤) دا ده یاره ی که شتی که ی نوح سهلامی خوای ئی بیت سهفه رموی ﴿تجری بأعیننا﴾ وه له سوهرتی (طه) ئایه تی (٣٩) دا ئهفه رموی ﴿واتصنع علی عینی﴾ ئایه تی به که م ئهفه رموی (له ژنر چاودیری ئیمه دا له ناو شه و زیانه سامناکه دا که شتی که ده هات و ده چوو) له ئایه تی دووه م دا ئهفه رموی سه باره ت به پهروه ده کردنی موسا سهلامی خوای ئی بیت سه (تا له ژنر چاودیری مندا گه وه بییت). به ئی باوه پمان به مانای زاهیری وحقیقی هر دوو ئایه ته که هه یه به لام داخدا مانای حقیقی وزاهیری چۆنه ؟

ئایا ده کرئ بگوترئ ، مانای حقیقی وزاهیری ئه مه یه که که شتی که راسته وخه له ژنر چاوی خوای گه وه دا ده پوات (تجری فی عین الله) !!! یا راسته بگوترئ : موسا سهلامی خوای ئی بیت له سه رچاوی خوای گه وه پهروه ده کراوه (یریسی فوق عین الله) !!! نه خیز به لکو مانا ومه بهستی حقیقی وزاهیری ئایه ته که ئه مه یه که بگوترئ ، که شتی که له ژنر چاودیری وریایه تی پهروه ده گاردا ده چیت (تجری وعین الله ترعاها وتکؤلها) ههروه ها پهروه ده کردنی موسا سهلامی خوای ئی بیت سه له ژنر چاودیری و سه په رشتی پهروه ده گاردا بووه (تریبه موسی تکون علی عین الله تعالی یرعاه ویکؤلہ بها).

ئهم ته فسیره شه زمانی عه ره بی پشتگیری ده کات و قورئانیش به م زمانه دابه زیوه شه و تا له سوهرتی یوسف ئایه تی (٧) دا ئهفه رموی ﴿ إنا أنزلناه قرآناً عربياً لعلکم تعقلون ﴾ واته به

راستی نئمه ئەم ئایە تانەمان دابەزاندوووە لە شیوەی قورئانیکی پاراودا بە زمانی عەرەبی بۆ ئەوەی نێو ئەو تێبەگە و ژیریان بخەنە کار ، بەهەمان شیوە لە سورەتی (الشعراء) ئایەتی (۱۹۵) دا فەرمووەتی ﴿ لَتَكُونَ مِنَ الْمُنْذَرِينَ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴾ واتە بۆ ئەوەی خەڵکی بێدار بکەیت و ناگاداریان بدەیت بە زمانی عەرەبی روون و ئاشکرا (جا هیچ کەسێکیش کە لە زمانی عەرەبی شارەزا بیت هەرگیز وا حالی نابێت کە بگوترێ (فلان یسیر یعینی) ماناکەی وا تێبەگە (یسیر داخل عینە) واتە بەناو چاویدا دەرواوت ویت !!! یان کاتی بگوترێ (فلان تفرج علی عینی) ماناکەی ئەو بیت (أَن تَفْرَجَ كَأَن يَهُوَ رَاكِبٌ عَلَى عَيْنِهِ) واتە دەرووونی لە خۆتێدن بە شیوەیک بوو هەمیشە سواری چاوی مامۆستاکی بوو ؟؟؟ دیارە هەر کەس وا بێ دەبێتە شوێنی پێکەنین و گالە جاپی خەڵک !!

نموەنی یانزەیه م:

خوای گه وره له فرموده یه کی (قودسی) دا که پێغه مبه ر(ﷺ) بۆمانی ده گزێته وه و فرموده یه کی (صحیح) ه و نهمامی بوخاری له (کتاب الرقائق) ی (صحیح البخاری) دا قۆماری کردوو که ئە فەرموێ (وما يزال عبيد يتقرب الي بالنوافل حتى احبه فأنا احبته كنت سمعه الذي يسمع به وبصره الذي يبصر به ، ويده التي يبطش بها ، ورجله التي يمشي بها ولئن سألني لأعطيته ولئن أستمعني لأعذنه) واتە خوای گه وره ئە فەرموێ بەردهوام بەندهی من بە جێبه جێکردنی سونەکان لە من نزیک دەبێت و تا دەبێتە خۆشەوێستی من، که گەشتە ئەو ئاستە ی من خۆشم بویت ئەو کاتە دەبە ئەو گۆیە ی پێی دەبیسیتیت وە دەبە ئەو چاوه ی پێی دەبیتیت وە دەبە ئەو دەستە ی زەبری پێی دەوشتیتیت ، وە دەبە ئەو قاچە ی هاتو چۆی پێی دەکات، جا بەم حالە تەو لە هەر کاتیگدا هەر داوایەکم لێ بکات وە لایم دەدەم وەو پێی دەبەخشم وە هەرکات پەنام پێی بەریت پەنای دەدەم . بە ئێ ئەهلی سونە و جەماعەت و سە لە فی صالح مانای زاهیری ئەم فرمودەیان وەرگرتوووە لە سەرمانای حەقیقی تەفسیریان کردوووە بە لام مانای زاهیری فرمودە کە کامە ی ؟

نایا نه مه یه که بگوتری خوی گه وره بق خوی ده بیته چاو وگویی ودهست و قاچی عه بده
صالحه کان؟

یان نه مه یه که بلتین ، مانای زامیر و حه قیقی نه وه یه که خوی گه وره ری پیشانده ره و
به رچاو روونی ده به خشیتته بیستن و بینین و دهست و قاچی عه بدی صالحه وه به شیوه یه که
مه مو ههست و سۆز و کردار و گوفتاریکی له بهر خاتری خوا به و بق خوا ده بیته و ته نها له بهر
ره زامه ندی نه و کاره کان نه جهم ده دات؟

بینگومان پاو بۆچوونی یه که م به تال و بی به لگه یه و له حه قی خوی گه وره دا ناگودجی و
زامیری فهرموده که ش نه وه ناگه یه نی به لکو راو بۆچوونی نه وه ده سه لمینی له دوو رووه وه ،
یه که م: مه ره له فهرموده که دا هاتووه (وما یزال عبدي یتقرب الی بالتواقل حتی احبه) پاشتر
نه فهرموی (ولئن سألنی لأعطينه ، ولئن استعاذنی لأعیننه) جا گه به را و بۆچوونی یه که م بیته ،
ده بیته له یه که کاتدا ئینسان عه بد بیته و خواش بیته ولته (عبد) بیته وه م (معبود) !! داوا که ره
و داوا لیکراو بیته (سائلاً و مسؤلاً) داوا ی په نا و پشنگیری بکات و خۆیشی په ناده رویته !!!
واته گه ر قاچ و دهست و قاچی عه بده کان بینه خوا به هقی تیگه ل بوونی په روو درگار به م
نه دمانه ی لاشی مرقفه وه نه و کاته چ پیویست ده کات نه م مرقفانه بیاریته وه له خوی گه وره
و داوا ی په نا دانی لی بکه ن !!!

(مستعِذاً و مستعِذاً به) نه مه ش نه گودجاوه و سیاتی فهرموده که بهر به رچی ده داته وه
به وه له پشوه نه فهرموی (ما یزال عبدي) پاشتر نه فهرموی (ولئن سألنی لأعطينه)
فهرموده که (عه بدایه تی) ئینسانه کان ده سه لمینی وه م ده سه لات و زانیاری و سۆز و میهره بانی
خوی گه وره بۆیان له کاتی جی به جی کردنی سونه ته کاندایه .

که واته چۆن ده گودجی خوی گه وره بق خوی پارچه یه کی مه خلوقات بیته و له مه مان
کاتیشدا وه لاسی نزاو و هاواریان بداته وه ؟ چۆن ده بی عه بده کان داوا و نزاو هاوار له
پارچه یه کی جهسته ی خویان بکه ن !!!

دروم: گوئی ودهست وچاو وفاقى عه‌ده‌كان ، به‌ش وپارچه و وه‌صفى مه‌خلاقىكن كه رۆڤك مه‌بووه نه‌بوون وپاشتر هاتونه‌ته بوون جا هه‌رگيز هه‌چ عاقلێك تېگه‌شتنى بۆ نه‌وه ناچیت كه خالقیكى به‌ ده‌سه‌لات و به‌ده‌پهنه‌ر بۆ مه‌خلوقات بۆ خۆى بپێته چاو ده‌ست و قاجى مه‌خولقیك ؟! به‌ راستى ئه‌مه‌ راو بۆ چوونیكى هێنده قیزه‌ونه زمان ناتوانی بپلیت ، چ جایی نه‌وه‌ی بگوتری مانای حه‌قیقی و زاھیری فهرموده‌كه‌یه ؟! پاك و ینێگه‌ردی بۆ تۆ نه‌ی په‌روه‌ردگارمان هه‌رگیز ناتوانین سوپاس و شوكرانه‌بێژی تۆ ته‌واو بكه‌ین.

نونه‌ی دوانزه‌یه‌م:

پێغه‌مبه‌رى خوا (ﷺ) له‌ فهرموده‌یه‌كى (قودسیدا) كه‌ خوای گه‌وره بۆمان ده‌گێرتنه‌وه نه‌فه‌رموئ (من تقرب مني شبراً تقربت منه ذارعاً ومن تقرب مني ترعاً تقربت منه باعاً ومن اتاني يمشي آتيته هرولة) رواء مسلم في كتاب الذكر والدعاء ورواء البخاري في كتاب التوحيد. مانای فهرموده‌كه‌ خوای گه‌وره نه‌فه‌رموئ هه‌ر كه‌س بستیك له‌ من نزیک بپێته‌وه به‌ عیباده‌ت وخواناسی من به‌ نه‌دانه‌ی بائیک یا مه‌ترێك له‌ نه‌و كه‌سه‌ نزیک ده‌بمه‌وه وه‌ هه‌ر كه‌س بائیک یا مه‌ترێك له‌ من نزیک بپێته‌وه من چه‌ند مه‌تر له‌و نزیک ده‌بمه‌وه وه‌ هه‌ر كه‌س به‌ پیاوه‌ به‌ره‌و لای من بپێت من به‌ راكردن به‌ره‌و رووی ده‌جم.

ئهم فهرموده‌یه‌ وه‌ك ده‌قه شه‌رعییه‌كانی تر به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر كرداره‌ ویستی‌یه‌كانی (الانفعال الاختيارية) ی په‌روه‌ردگار كه‌ خوای گه‌وره (فعال لما يريد) هه‌ر چی‌یه‌كى بویت ده‌یكات ، هه‌روه‌ك له‌ سوره‌تی (البقره) ئایه‌تی (١٨٦) به‌ وێنهی ئهم فهرموده‌یه‌ هاتوه‌ كه‌ نه‌فه‌رموئ (واذا سألك عبادي عني فإني قريب) أجيب دعوة الداعي إذا دعان) واته‌ نه‌ی محمد (ﷺ) ئه‌گه‌ر به‌نده‌كانم په‌رسایرت ئی بگه‌ن ده‌یارمه‌ نه‌وه‌ من (نزیکم لئییانه‌وه) به‌هانا وهاواری دؤعا گۆیا نه‌وه ده‌جم هه‌ر كاتێك لێم بپاړێته‌وه و نزا بگه‌ن.

وه‌ له‌ سوره‌تی (الفجر) له‌ ئایه‌تی (٢٢) دا نه‌فه‌رموئ ﴿ وجاء ريك والملك صفاً صفاً ﴾ واته‌ (په‌روه‌ردگار_ دیت) و فریشته‌كانیش پۆل پۆل (پنێشتر ته‌فسیری ئهم ئایه‌ته‌مان كردوه‌) هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) نه‌فه‌رموئ (ينزل ربنا الى السماء الدنيا حين ثلث الليل الآخر) واته‌

پهروه رنځگار مان (داده به زئ) بق ئاسمانی دونیا کاتی یهك بهش له سئ بهشی شه و ده میتنی نه مانه و چهنده ها ده قی شهرعی تر که (قیام الافعال الاختیاریه بالله تعالی) دهسه لمیتن ونهم فرموده یهش له م نهوئی دوانزیه مه دا وهك شه دهقه شهرعیانه ن.

دیاره شه هلی سونت وجه ماعه تیش مانای زاهیری شه م دهقانه وهرده گرن و به شتیوه یهك لایه ق بیت به پهروه رنځگار ته فیسری دهك كن كه دوور بیت له (تكلیف وتمثیل) چونیستی دیاری كړن وهاوشیوه بق دانان.

شیخو لئیسلا م ئیپنولتیمیه - ره جمه تی خوی لیتیت - له کتیبی (مجموع الفتاوی) ج ۵ لاپه ره (۱۶۶) له راهی فرموده ی (ینزل ریضال السماء الدنيا ..... هتد) نه فهرموی (واما دنوه نفسه وتقريه من بعض عبادہ فهذا یثبتہ من یثبت قیام الافعال الاختیاریه بنفسه ومجئته يوم القيامة ونزوله واستواءه على العرش وهذا مذهب أئمة السلف، وأئمة الإسلام المشهورین ،وأهل الحديث والنقل عنهم بذلك متواتر) واته: نزیک بوونه وه ونزیک ی پهروه رنځگار له هندی له بهنده گانی شه زانایانه دهسه لمیتن كه (الافعال الاختیاریه) بق خوی گوره دهسه لمیتن و باوره ریان وایه خوی گوره له رژی قیامه تدا دیت بق لای بهنده گانی وشه وانه له ئاسمانه وه داده به زئ بق ئاسمانی یهك م و له سه ره شعی خوی بالا دهست وجیگیره ، نه مانهش راو بق چوونی پیشه وایانی سه له فی صالحی ئیمه ن له گه له هموو زانایانی فرموده ناس (أهل الحديث) و كه له زانایانی تری ئیسلا م ، شه راو بق چوون مانهش جیل له دوا ی جیل به متواتری به ئیمه گه شتووه .

كه واته چ بهر یست و ریگړیک هیه له وهی كه بلتین خوی گوره له بهنده گانی نزیک ده بیتتووه به شتیوه یهك خوی بیه ویت وله گه ل به زئی و بلندی خویدا بگودجی ؟ و چه له مپه ریک هیه له وهی كه بلتین خوی گوره دیت بق لای بهنده گانی چوون بیه ویت دوور له دیار كړدنی چونیستی وهاوشیوه یی (تكلیف وتمثیل) له لاین ئیمه وه ؟ وه نایا نه مه به لگی كه مالی دهسه لاتی شه زاته موباره كه نی یه كه هرچی ویست به چا كترین شتیوه شه نجامی ده دات كه لایق بیت به گوره یی و دهسه لاتی بی سنووری خویوه ؟

هەر بۆیه هه‌ندێك له زانایان رایان وایه كه مه‌به‌ست له پسته‌ی (آئینه هروڵه) له فه‌رموده قودسییه‌كه‌ی پێشخودا ، (خێرا به ده‌مه‌وه چوونی خوای گه‌وره یه بۆ به‌نده صالحه‌كانی و قه‌بول كردنی عیباده‌ته‌كان ئی) چونكه ئه‌م به‌نده صالحه به دل و لاشه روو له خوا بووه بۆیه پاداشت و وه‌لامی خوایش بهو شیوه ده‌بیته .

چونكه هه‌ندێ جار به‌نده‌ی صالح به رۆیشتن به پیاده به‌ره‌و لای په‌روه‌رنگار ده‌چیت و هك رۆشتنی بۆ مزگه‌وته‌كان و بۆ حه‌ج كردن و جیهاد له پێناوی خوا ، هه‌ندێ جاریش به (ركوع و سجود) و هك چۆن پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ئه‌فه‌رموی (اقرب ما يكون العبد من ربه وهو ساجد) هه‌ندێ جاری تریش نزیک بونه‌وه‌ی عه‌به‌ده صالحه‌كان به نزا و پارانته‌وه ده‌بیته له كاتیگدا كه ئینسان (راکشاهه به پشتایان به‌لادا كه‌وتوه) و هك له سووره‌تی (آل عمران) ئایه‌تی (۱۹۱) دا ئه‌فه‌رموی ﴿ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ ﴾ واته ئه‌وانه‌ی یادی خوا ده‌كه‌ن له كاتیگدا كه به‌پێوه‌ن یان دانیشتوون یان راکشاون .

هه‌روه‌ها پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) به عیمرانی کوپی هه‌سین ئه‌فه‌رموی (صَلِّ قَائِمًا فَإِن لَّمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا فَإِن لَّمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَىٰ جُنُبٍ) واته به پێوه نوێژ بکه گه‌ر بۆت نه‌کرا به دانیشته‌وه گه‌ر بۆت نه‌کرا به راکشانه‌وه .

كه واته لێ‌رده مه‌به‌ست به نزیک بوونه‌وه‌ی خوای گه‌وره له به‌نده صالحه‌کانی و به خێرا راکردن (آئینه هروڵه) و هاتن به ده‌میانته‌وه بریتییه له وه‌لامدانه‌وه‌ی خێرایان و به شیوه‌یه‌کی چاکتر و باشت‌تر له کرده‌وه‌ی به‌نده‌كان ئه‌مه‌ش له‌وه‌ده‌قه شه‌رعیه‌یه‌ی سه‌روه له سیاقی هه‌موویان به شیوه‌ی مانای زاهیری له‌فره‌كان وه‌رده‌گیرێ .

نمونه‌ی سیانزده‌یه‌م :

خوای میه‌ره‌بان له سووره‌تی (یس) ئایه‌ت (۷۱) دا ئه‌فه‌رموی ﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا إِنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِيَانَا أَنْعَامًا ﴾ واته باشه ئه‌و خه‌لکه سه‌ردجیان نه‌داوه كه به‌ر استی به‌ده‌ستی خۆمان مالاتمان بۆ دروست کردوون .

لیژره دا ده بی پیرسین ئایا زاهیری مانای نایه ته که ئه مه یه که خوای گه وره به دهستی خۆی مه ی و مالات دروست ده کات هر وه ک چون ئاده می (سه لامی خوای لی بیت) دروست کرد به دهستی خۆی؟

یا خود زاهیری ماناکه ی ئه مه یه که خوای گه وره چون بوونه وهری دروست کردوه هه روه ها مه ی و مالاتیشی دروست کردوه ، ئه م دروست کردنه ش کاتی ده برتته پال دهست (إضافة العمل الی الید) مه به ست پی ئی خاوه نی دهسته که یه که په روه رنکاره نه ک مه به ستی (دهستی) په روه رنکار بیت ، ئه مه ش له زویانی هه ره بیدا شتیکی دیارو ناشکرایه .

هه ر بۆیه راو بۆچونی یه که م مانای زاهیری نایه ته که ناگریتته وه له دوو روه وه :

۱- له فزی نایه ته که له گه ل سیاق و داخواری زمانی هه ره بیدا یه کناگریتته وه که قورئان به زمانی هه ره بی نابهرزوه نه وه تا خوای گه وره له سوره تی (الشوری) نایه تی (۲۰) دا نه فه رموی ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ واته هه ر به لا و نه هه مه تبه کتان به سه ردا هات بیت نه وه ده ره دجامی ئه و کارو کرده وانه یه که به دهست و ئاره زووی خۆتان ده تانکرد) وه له سوره تی (الروم) نایه تی (۴۱) دا نه فه رموی ﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ واته ئاوان و خرابه ده ره که رتوه وه مه و سه رزه ووی و ده ریاکانیشی گرتته وه ، به هۆی ئه و ئاوان و گونا هانه وه که خه لکی ده ستیان داوه تی سه ره دجام ده بی ئااری هه ندیک له کرده و کانیان بچێژن بۆ ئه وه ی بگه پلانه وه بۆ پێبازی پاکی و خواناسی .

له م دوو نایه تی پێشوو (بما کسبت أیدیکم) وه (بما کسبت أیدی الناس) مه به ست ئه و کار و کرده وانه یه که ئینسان پی ئی هه لده ستیت به گشتی ئیتر به دهست ئه دجامیان بدات یان به زمان وچاو و قاچ و باقی ئه ندانه کانی له شی .

ئه مه جیاوازه له وه ی که ئینسان بلای فلان کرده وه م به دهستی خۆم ئه دجام داوه ئه وه به لگه یه له سه ر ئه دجام دانی ئه و کرده ویه به ته نها (دهستی خۆی نه ک باقی تری ئه ندانه کانی له شی وه که له سوره تی (البقره) نایه تی (۷۹) دا هاتوه ﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكُتَابَ بِأَيْدِيهِمْ﴾

يقولون هذا من عند الله ﴿ واته وا وه يلا بق نو كه سانه كتیپ ده‌نوسن به ده‌ستی خو‌یان و پاشان ده‌لین نا نه مه له لایه‌ن خواوه‌یه) نه‌م ئایه‌ته به‌لگه‌یه له‌سه‌ر نه‌وه‌ی راسته‌وخ‌ز به‌ده‌ستی خو‌یان كتیپیان نویسه‌وه ..

۲- نه‌گه‌ر مه‌به‌ست له‌مانای ئایه‌ته‌كان نه‌وه بیته كه خوای گه‌وره به ده‌ستی مو‌باره‌یه‌کی مه‌پ ومالته‌كانی دروست کردوه ده‌بوو له‌فزی ئایه‌ته‌كه بی‌فرمویه ﴿ خلقنا لهم بأیدینا انعاماً ﴾ !! هه‌روه‌ك چۆن خوای بالا ده‌ست سه‌باره‌ت به دروست کردنی ئاده‌م - پی‌غه‌م‌به‌ر (ﷺ) له سورته‌ی (ص) ئایه‌تی (۷۵) دا نه‌فرموی ﴿ ما منعك ان تسجد لما خلقت بيحی ﴾ واته نه‌ی ئبلیس - شه‌یتان - نه‌وه چی نه‌یه‌شت کړنوش به‌ریت بق نو كه سه‌ی كه به‌هه‌روه‌و ده‌ستی خۆم دروستم کردوه ؟

۳- جا قورئایش هۆشیاری ده‌دات به خو‌ینه‌ر و زۆر به‌ر پوونی مانا ومه‌به‌سته‌كان دیاری ده‌كات وه‌ك له سورته‌ی (ال‌نحل) ئایه‌تی (۸۹) دا نه‌فرموی ﴿ ونزلنا عليك الكتاب تبياناً لكل شیء ﴾ واته قورئانمان بق تۆ دابه‌زان‌دوه نه‌ی محمد (ﷺ) ، روونگه‌ره‌وه‌ی هه‌موو شتی‌كه ، هه‌روه‌ها به پ‌سی‌ی ریزمانی عه‌ره‌بی کاتیک هه‌ر کرداری‌ك پ‌ال‌بد‌ریت - إضافه - بق لای خودی خاوه‌نه‌که‌ی و پیتی (ب) به‌واته سه‌ر ده‌ستی (بی‌دی) نه‌وه مانای راسته‌وخ‌زی نه‌و کاره ده‌گه‌یه‌نی به ده‌ستی خاوه‌نه‌که‌ی .

لێ‌روه به‌زمان ده‌رده‌که‌وی كه پ‌او بق‌چوونی دووه‌م راست و دروسته ومانای زاهیری ئایه‌ته‌كه ﴿ خلقنا لهم مما عملت أیدینا انعاماً ﴾ مه‌به‌ست پ‌سی‌ی قودره‌تی په‌روه‌دگاره وخوای گه‌وره خۆیه‌تی نه‌ك ده‌ستی مو‌باره‌کی .
نونه‌ی چواره‌یه‌م :

خوای گه‌وره له سورته‌ی (ال‌فتح) ئایه‌تی (۱۰) دا نه‌فرموی ﴿ ان الذين يباعونك انما يبايعون الله يد الله فوق أیديهم ﴾ واته بێ‌گومان شه‌وا‌هی په‌یمان ده‌دن به تۆ نه‌ی محمد (ﷺ) له راستیدا هه‌ر په‌یمان به‌خوا ده‌دن ، ده‌ستی پ‌ی‌رۆز و به‌توانای خوا له‌سه‌ر ده‌ستیان‌ه‌وه‌یه (به پشت‌گیری و یارمه‌تی) . نه‌م ئایه‌ته له دوو رسته پێ‌ك هاتوه :

یه که م:

(إِنَّ الَّذِينَ يَبَايِعُونَ اللَّهَ زَانِجَانِي سَهْلَفِي صَالِح شَهْلِي سَوْنَت وَجَه مَاعَت
 ئایه ته که له سه رمانای زاهیر و حه قیقه تی له فزه کان ته فسیر ده کن به وهی که شه ئایه ته زۆر
 به راشکاوی به یه تی هاوه لآن بۆ پیغه مبه ر(ﷺ) ده سه لعینی و هه روه که له هه مان سوهره تی
 (الفتح) ئایه تی (۱۸) دا بو پاتی ده کاته وه و شه ره موی ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايَعُونَكَ
 تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ واته به راستی خوای میهره بان رازی بووه له و ئیماندارانه ی کاتیک به یه تی
 و په یمانیا ن له گه ل تۆدا ئه ی محمد(ﷺ) به ست له ژۆر دره خته که دا ، بۆ هه یج که سیکی ش ناگو دجی
 له (إِنَّمَا يَبَايِعُونَ اللَّهَ) وا حالئ بیته که په یمان و په یه تی به خودی خوای گه وره ده دریت نه که به
 پیغه مبه ری خرا ! چونکه نه مانای زاهیری ئایه ته کان وا ده گیه ئی نه له سه ر نه رزی واقعی ش وا
 بووه !! کاتیک ش خوای گه وره په یمان و به یه تی هاوه لآن به پیغه مبه ری خوا پال ده داته لای
 زاتی موپاره کی خۆی له به ر نه وه په که محمد(ﷺ) په یام هی نه ری خوای گه وره به فرمانی خوا
 داوای په یمان وهرگرتن ده کات ، وپیغه مبه ر بۆ خۆیشی په یمانی به هاوه لآن داوه که جیهاد
 بکن له پیناوی خوا دا.

هه ر بۆیه گوئی رایه لی پیغه مبه ر(ﷺ) گوئی رایه لی به بۆ په روه ردگار نه وه تا له سوهره تی
 (النساء) ئایه تی (۸۰) دا ته ره موی ﴿وَمَنْ يَطْعِ الرُّسُولَ فَقَدْ اطَاعَ اللَّهَ﴾ واته هه ر که س گوئی
 رایه لی بۆ پیغه مبه ر هه بیته نه وه گوئی رایه لی و مل که چه بۆ په روه ردگار ، هه ر بۆیه پال دانی -
 إضافة- په یمان دان به پیغه مبه ر بۆ لای په روه ردگار !

(۱) له به ر شه رف و گه وره یی پیغه مبه ری خوا به .

(۲) دووباره ریز و حورمه تی په یمانه که ش .

(۳) سه لماندنی پشتگیری خوای گه ره ش بۆ په یمان ده ران جاریکی تر.

دووه م:

برگه و پرسته ی دووه می ئایه ته که (بِإِذِ اللَّهِ فَوقِ أَيْدِيهِمْ) شه مش له سه ر مانای حه قیقی
 و زاهیری زانایانی سه لاف ته فسیریان کردووه به وهی که ده ستی خوای گه ره له سه ر ده ستی

په‌یمان ده‌رانه ، چونکه ده‌ستی خوای گه‌وره په‌کێکه له سیفاته‌کائی خوای بێ خویشی له‌سه‌رووی به‌نده‌کائیوه‌یه له‌سه‌ره‌شی خۆی ، بۆیه ده‌ستی خوا له‌سه‌ره‌ستی عه‌بدیه‌کائیوه‌یه شه‌ش مانای راست و زا‌هیری له‌فه‌که‌یه وه‌رگیز نا‌گودجێ که‌سێک و ا حالی بیت که مه‌به‌ست به (ید الله فوق ایدیهم) ده‌ستی پی‌غه‌مبهری خوایه (ﷺ) چونکه خوای گه‌وره ده‌ستی (یُضَافَة) کردووه و پالی داوه‌ته لای خۆی و شه‌هرمۆی (ید الله) پاشتریش شه‌هرمۆی (فوق ایدیهم) که ده‌ستی پی‌غه‌مبهری خواش په‌کێکه له‌وه‌ستانه که پێکه‌وه به‌یعتیان داوه ، بۆیه ده‌ستی پی‌غه‌مبهری خوا (له‌گه‌ل) ده‌ستی هاوه‌لاندایه بێ به‌یعت دان نه‌که ده‌ستی (له‌سه‌ر) ده‌ستی شه‌وان بیت.

شه‌وانی پافزه‌یه‌م:

له‌ فه‌رموده‌یه‌کی قوسیدا ها‌تووه که پی‌غه‌مبهری خوا (ﷺ) بۆمان ده‌گێژێته‌وه له‌ خوای گه‌وره‌وه که شه‌هرمۆی (یا ابن آدم مَرَضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي) واته ئه‌ی نه‌وه‌ی ئاده‌م -سه‌لامی خوای لایبیت- نه‌خۆش که‌وت و تۆ نه‌هاتی بۆلام.

به‌لێ ئه‌م فه‌رموده‌یه (صحیح)ه وئیمامی موسلیم له‌ باسی (سه‌ردانی نه‌خۆشدا) هیناویه‌تی ، شه‌هرمۆی (إن الله تعالى يقول يوم القيامة يا ابن آدم مَرَضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي) ، قال یا رب ، کیف أَعُوذُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ؟ قال أما عَلِمْتَ أَنْ عِبْدِي فَلَانَا مَرَضٌ فَلَمْ تَعُدَّهُ ! أما عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدُّهُ لَوَجِدْتَنِي عِنْدَهُ ۚ) واته: خوای گه‌وره له‌ رۆژی قیامه‌دا شه‌هرمۆی ئه‌ی نه‌وه‌ی ئاده‌م نه‌خۆش که‌وت تۆ سه‌ردانیت نه‌کردم ئه‌نسان له‌ وه‌لامدا به‌لێ ئه‌ی په‌ره‌ردگار چۆن سه‌ردانیت بکه‌م له‌ کاتی‌که‌دا تۆ په‌ره‌ردگار و به‌دیه‌نهری هه‌موو جیهانیت ؟ خوای گه‌وره‌ش له‌وه‌لامدا شه‌هرمۆی : ئایا نه‌تزانێ که فلانه عه‌بدی من نه‌خۆش بوو تۆش نه‌چوویت بۆ لای ! ئایا نه‌تده‌زانێ گه‌ر سه‌ردانیت بکرایه‌ منت له‌لای ده‌بینی ؟!

لێ‌هه‌دا زانا‌یانی سه‌له‌ف به‌ مانای زا‌هیری فه‌رموده‌که‌ کارده‌که‌ن و لایان نه‌داوه به‌ (هه‌وا و ئاره‌زوو!) بۆ مانایه‌کی نه‌خاوازی‌ تر ، شه‌هه‌تا خوای گه‌وره به‌ روونی باسی نه‌خۆشی شه‌و به‌نده‌یه ده‌کات ، بۆیه گه‌ر شه‌و نه‌خۆشی‌یه‌ی پال ده‌دریت و (إضافة) ده‌که‌ریت بۆ لای

په‌روه‌ردگار ته‌فسیری بکین به نه‌خۆشی عه‌به‌که ،هیچ لادانیك له‌مانا‌که‌یدا روو نادات ، چونکه خوای گه‌ره خۆی وای فهرمووه و مه‌به‌ست پی‌ی عه‌به‌که‌یه ، ئه‌وه‌تا خوای میهره‌بان له سوره‌تی (البقره) ئایه‌تی (٢٤٥) دا کاتی باسی مال به‌خشین ده‌کات که عه‌به‌که‌کان بیبه‌خشن به یه‌کتر ، ده‌بینن (إضافة) ی ده‌کات بۆلای خۆی بۆ ئه‌وه‌ی زیاتر عه‌به‌که‌کان هه‌لبێ و سوورت و توندتر به‌ده‌م ئه‌و داوا خوایی‌یه‌وه بچن ، وه‌ک ئه‌فه‌رموی ﴿ من ذا الذي يقرض الله ﴾ واته‌ کتیه ئه‌و که‌سه‌ی قهرز ده‌دات به‌ خوای گه‌ره .

دیاره خوای گه‌ره‌ش پێویستی به‌ مال و سامانی عه‌به‌که‌کان نیه و مه‌به‌ست له‌و قه‌رزدا نه‌که‌می و هاوکاری عه‌به‌که‌کانه له‌ نێوان یه‌کتدا له‌ به‌ر خاتری خوای په‌روه‌ردگار که‌واته‌ بۆ نه‌خۆشی‌یه‌که‌ش که باسکرا هه‌روه‌ها یه .. هه‌ر بۆیه ده‌قی ئه‌م فهرمووده‌یه گه‌ره‌ترین و به‌هێز ترین به‌لگه‌ی ده‌م‌کوت که‌ره بۆ ئه‌هلی (تأویل) ئه‌وانه‌ی که ده‌قه شه‌رعییه‌کانی سه‌باره‌ت به‌ (سیفاته‌کانی په‌روه‌ردگار) له‌مانای زاهیری خۆی لا ده‌دن و (تحریف)ی ده‌که‌ن به‌ بێ به‌لگه‌یه‌ک له‌ قورئان و سوننه‌ت.

هه‌ر بۆیه به‌م (١٥) نمونه‌یه‌ی باس‌مان کرد کۆتایی به‌م باسه‌ دێنین و؛ پێمان وایه به‌رچاو پوونی باشیان دروس کردبێت و ئه‌توانی له‌ پوانگه‌ی ئه‌و نمونه‌وه باقی باس و نمونه‌کانی تر که مابن ، له‌سه‌ر رۆشنایی ئه‌مانه‌وه تیگه‌یشتنی پاست و دروستمان بۆیان هه‌بێت و ئه‌م بنهما (قاعده) ناوداره‌ی ئه‌هلی سونه‌ت و جه‌ماعه‌ت بکینه سه‌ر مه‌شق له‌م بابه‌ته‌دا که ده‌لێت (إجراء لیات الصفات وأحاديثها علی ظاهرها من غیر تحریف ولا تعطیل ولا تکیف ولا تمثیل) پێشتریش له‌ (بنه‌ماکانی تیگه‌یشتن له‌ سیفاته‌دا) به‌ نرێژی باس‌مان له‌م بنهما ناوداره‌ کردوه .

دوا ووتنه

پاش نه‌وهی به به‌لگه‌کانی قورشان و سونه‌ت و عه‌قل راستی و دروستی مه‌زه‌بی نه‌هلی سونه‌ت و چه‌ماعه‌تمان بق سه‌لمینرا ، له‌وانه‌یه که‌سیک پرسپاریان لی بکات نایا هوکمی نه‌هلی (تأویل) لای نئوه چیه ؟ به‌لاتانه‌وه کافر یا فاسق ده‌ین به هوی نه‌و (تأویل) کردنه‌وه یانه‌وه ؟ له وه‌لامدا ده‌لئین: حوکم دان به کافر کردن یا فاسق دانان - ئیشی ئیمه‌ نی‌یه ، به‌لکو ده‌گه‌ریتنه‌وه بق لای خوای گه‌وره و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی (ﷺ) چونکه هوکمی (کوفر و فسق) له‌و هوکمانه‌یه که ده‌بی قورشان و سونه‌ت برپاری بدن ، هه‌ر بویه پیویسته له‌سه‌رمان تقد وورد و به‌ ناگا بین و بترسین له‌وه‌ی هوکمی کوفر یا فاسقی بده‌ین به‌سه‌ر که‌سیکا مه‌گه‌ر قورشان و سونه‌ت برپاریان دا بی‌ت .

دیاره نه‌ه‌لش له ئینسانی موسلماندا چاکیتی و دادپه‌روه‌ری و دین ساغی‌یه ، تا نه‌و کاته‌ی شتیکی پیچه‌وانه له‌م نه‌صله‌ به‌دی ده‌کریت به‌ پی‌ی ده‌للی ش‌ه‌ری ، نه‌وکات دروست نی‌یه (تسافل) و گوئی نه‌تان به‌رامبه‌ری بکری و پیویسته به‌ پی‌ی گونا‌ه‌که‌ی خوی و ده‌للی ش‌ه‌ری کوفر یا فاسقی بدریت به‌ سه‌ریدا به‌لام پیویسته هه‌موومان بزاتین که حوکم دان به‌سه‌ر هه‌ر که‌سیکا به (کافر بوون یا فاسقی) دوو خه‌ته‌ری گه‌وره و ترسناک پوهمان لی ده‌کات گه‌ر حوکمه‌که وانه‌بی‌ت و بی به‌لگه وله خۆره بوو بی‌ت:

۱- درۆ کردن بده‌م خوای گه‌وره‌وه له‌و حوکمدا ، وه درۆ هه‌لبه‌ستن و توانج و ناحقه‌ی دژ به‌و که‌سه که حوکمه‌که ده‌دریت به‌سه‌ریدا.

۲- خۆ خسته‌نه‌ ناو گونا‌ه و به‌لکو هه‌مان حوکم (کوفر یا فسق) ده‌گه‌ریتنه‌وه بق نه‌و که‌سه‌ی که (کوفر یا فسق) ده‌دات به‌ سه‌ر هه‌ر که‌سیکا گه‌ر نه‌و که‌سه وانه‌بوو.یان نه‌و حوکمه نه‌یده‌گرتنه‌وه ، به‌ به‌لگه‌ی هه‌دیسیکی (صحیح) که ئیمامی موسلیم روویه‌تی کردوه نه‌فه‌رموی (إذا كفر الرجل أخاه فقد باء بها أحدهما) واته هه‌ر که‌س برا دینه‌یه‌که‌ی خوی کافر بکات و

بریارى كوفرى بۆ بدات ، ئەو گەر براكەى وابوو باشه گەرنا حوكمه كه دهگه پێتته وه بهسەر خۆیدا و بۆ خۆى كافر ده بێت !) پهنا دهگهزین به خۆای گهروه .

له پێواپه تیكى ئردا هاتوو (إن كان كما قال وإلا رجعت عليه) واته گەر وا بوو كه شو ده لێ باشه گه رنا دهگه پێتته وه بهسەر خۆیدا .

ههروهها نه یوزه پى غه فارى له پێغه مبهروه به زمان دهگه پێتته وه كه غه رمویه تى (ومن دعا رجلاً بالكفر أو قال عذو الله وليس كذلك الا حار عليه) واته ههه كه سێك بانگه واز بكات بۆ پێاوتێك گواپه كوفر شه بجام ده دات یان كافره یا خود بلێت فلان كهس نوژمنى خواپه ، به لاقم له راستیدا واته بێت ئەو خۆى وههاپه .

بۆیه پێویست دهكات لهسەر ههه موسلمانێك پێش نهوهى بریارى (كوفر یا فاسقى) بدات بهسەر ههه كه سێگدا دوو خال ههیه بیزانێت :

یهكهم : به لگهى قورئان و سونهت لهسەر نهوهى كه قاتنه قسه یا كرده وه ههه كهس نه بجامى بدات خاوه نه كهى (كوفر یا فسق) بهسەر دا ده درێ .

دوهم : ئەو حوكمه (كافرى یا فاسقى) كه ده درێت بهسەر كه سێكى دیارى كراویدا ده بێ له گهه له حاله تى ئەو كه سه دا بگوندێ واته مه رجه كانی كافر بوون یا فاسق بوونى تێدا هاتبنه دى له گهه ئەم مه رجان ههشا ههچ مانع و رێگه نێك نه ما بێت بۆ كافر بوونى ئەو كه سه یا فاسق بوونى واته : (تحقق شروط التكفير أو التفسيق وتنتفي الموانع) دیاره له گهه گهه تێنێن مه رجه كانی كافر بوون یا فاسق بوونیش ئەوهیه كه :

عالم و شارهزا بێت به وهى ئەم كرده وهیهى ئەو سههه له كافر بوون یا فاسقى به وه دهرده جێت و نه وه تا خۆای گهروه له سورته تى (النساء) ئایه تى (١١٥) دا نه فرموى ﴿ ومن يشاقق الرسول من بعد ما تبين له الهدى ويتبع غير سبيل المؤمنين نوله ما تولى ونصله جهنم وساءت مصيرا ﴾

واته شه وهش نوژمنایه تى پێغه مبههه (ﷺ) بكات ولێ جیا بێتته وه له دواى ئەوهى پێگه ی راست و دروستى بۆ بوون بۆته وه و پێاوتێك بگه رته بهه كه جیا بێت له پێگه و پێاوتێك

نیمانداران، نهوه رووی وهرده چهرختین بۆ شو پرووگه و بهرنامه یی ههلی بزاردوه و پووی تیکردوه، له قیامه تیشدا دهیخهینه نار نۆزه خهوه و بیسوتینین که نهویش سه رنه نجامیکی زۆر ناخۆش و سامناکه.

ههروه ها له سوره تی (التوبه) ئایه تی (۱۱۵) دا نه فهرموئ ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ﴾، إِنَ اللّٰه بکل شیء علیم﴿ واته هه رگیز خوا که سانیك گوما ناکات دواي نه وهی که هیدایه تی داو، هه تا بۆیان روون نه کاته وه که ده بیئت له چی خۆیان بپاریزن به راستی خوا به هه موو شتیك زانایه.

هه ر بۆیه زانایانی شه ر زان ده لێن (لا یکر جاحد الفرائض إذا كان حدیث عهد بالإسلام حتی یبین له) واته نهو که سه ی باوه پوی به فهرزه کان نه بیئت کافر نابیت نه گه ر هاتوو تازه موسلمان بوو بیئت تا نهو کاته ی بۆی پوون ده کریتسه وه، نه مه به کێك بوو له مرجه هه ره گرنگه کان.

دینه وه سه ر (موانع الکفر أو الفسق) واته نهو رێگرانه ی له به رده م به کافر دانانی که سیک یا فاسق بوونی ده وه ستن به پێ ئیراده و ویستی ئازادی خاوه نه که ی وه:

۱- که سیک زۆری ئی بکری به قسه یا کرداریك که پێی کافر یا فاسق بیئت نهو کاته ماده م دلی پ له نیمان بیئت وله ژیر زهخت و زۆردا نهو کرده وه یه نه دجام بدات نهوه کافر نابیت وه خوای گهوره له سوره تی (النحل) ئایه تی (۱۰۶) دا نه فهرموئ ﴿وَمَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقُلُوبُ مُطْمَئِنِّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مِنْ شَرِّ الْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ واته نه وه ی پاشگه زیتسه وه له خواناسی دواي باوه پهیسانی جگه له وانه ی که ناچار ده کرین ووشه ی کوفر به سه ر زاریندا بیئت له کاتیکا دلایان پپه له نیمان به لام نهو که سه ی دلی به کوفر و بێ نینی خۆش کرد بیئت نه وانه خهشم و قینی خویان له سه ره و سه زای گهوره و سهخت و دژواریان بۆ هیه.

۲- له حاله تیکدا فیکر وه ژشی لای خۆی نه مینیت و نه زانیت چی ده لیت نیت له کاتی زۆر خۆشی دا بیئت یا له کاتی زۆر ناخۆشی و ترس و بیمدا، کاریکی نه دجام دابیئت یا قسه یه کی کرد بیئت،

به لکه شمان فرموده یه کی (صحیح) نيمامي موسليمه که پيغمبري خوا (ﷺ) نه فرموي (الله) اشد فرحه بتوبه عبده حين يتوب اليه من احدكم كان على راحلته بأرض فلاة فأنفلتت منه، وعليها طعامه وشرابه فأيس منها إذا هو بها قائمة عنده فأخذ بخطامها ثم قال من شدة الفرح اللهم أنت عبدي وأنا ريك أخطأ من شدة الفرح) واته خواي گه وره تهوبه و گه پانه وهی عهده کانی بؤلای خزی زؤر پنخوشرته لهو عهدهی کانی له سه هرا و چؤله وانیدا ووشتره که ی لی وون ده بیت وهموو خوارن و ناو و پندووستی به کانی له سر پشٹی بیت و بریدیٹی، له وهما حاله نیکدا که نهو نینسان به تهوای هیوا بها و بیت و برواته زؤر سیبری دره ختیگوه و نهما ره حمی خوا نه بیت هیج هیوا و نومیدیگی به زیان نه مابیت لهم حاله ته بیئ نومیدی و بیئ هیواییه دا له ناگاو سر بهرز بکاته وه و بیینی خوشتره که ی به خوارن و ناوه که وه له برده میدا پیدا بوویه وه نه میش ههستی و په شوکی بگریت و له زؤر خؤشی دره پریندا بلئی نهی خوايه قر عبده ویه ندهی منیت و منیش په روه ردگاری تر! دیاره له حاله تی خؤشیدا نهم هه لیه ده کات.!

که واته له حاله تی زؤر خؤشی یان زؤر ترس و ناره ته تی که فکر وهؤشی نینسان له کار ده که ویت و نازانی چ ده لی! گهر قسه و کرده وه یه کی کوفرانه یا فاسقانه ی نه دجامدا نه وه لی ناگریت.

هر بؤیه شیخوئیسلام شینولته ییمیه -ره حمه تی خواي لیبت- له کتیبی (مجموع الفتاوی) ج ۱۲ لاپره ۱۸۰ دا، نه لیت (له مهسه له ی به کافر دانانی جه لکیدا راست وردوست نه مه یه که: هر کس له نومه تی محمد (ﷺ) نیجتههاد و کوشش بکات و خؤی ماندوو بکات و به راستی به شوین هه قدا بگریت به لام لهو به شوین گه پانه دا تووشی (خطأ) وه له بیت نه وه نابی به کافر بزانی به لگو پیروسته چاوپؤشی له هه لکه ی بگریت به لام هه رکات بؤی پرون بوویه وه که پئیانی پیغمبري خوا (ﷺ) کامه یویه مله پوی و گوی پئی ندان لهو پیسازه لایدا و چوویه سر په چه و ریپانی خوانه ناسان نه وه کافر ده بیت، وه هه کس شوین هه وا ناره زووی خزی بکویت و خهم سارد بیت له به شوین هه قدا گه پان و به بی عیلم وزانیاری قسه بکات نه وه (عاص مذهب) له خوا یاخی بووه و تاوانباره و له وانه یه هوکمی (فاسقی) بدریت به

سه‌ریدا ، جاری واش هیه هر نه‌م که‌سه خاوه‌نی چاکه و(حسنات) و چاکه‌گانی به‌سهر
تاوانه‌کانیدا زاله و سه‌رده‌گویی...

دیسانه‌وه شیخوئیسلام -رحمته‌ی خوای لیبت- له ج ۳ لاپه‌ره (۲۲۹) دا له هه‌مان
سه‌رچاوه‌ده نه‌فرموی : من خوم و نه‌و که‌سانش له مه‌جلیسی مددا دانشتوون ده‌زانن که‌من
له هه‌موو که‌س زیاتر نه‌می و به‌رگرم کرپوه له‌وه‌ی که‌ زاراوه‌گانی (کوفر یا فسق یا معصیه)
بدرین به‌ سهر که‌سانیکی نیاری کراودا ، مه‌گهر له‌ حاله‌تیکدا که‌ نه‌و که‌سانه‌ ناگادار کرابنه‌وه
به‌ به‌لگی شهرعی و روونکردنه‌وه‌ی ته‌واییان بق درا بیّت ، له‌م حاله‌تدا به‌ پستی گوناوه‌که‌یان
زاراوه‌ی (کافری یا فاسقی یا له‌ خوایاخی)یان به‌سهریدا ده‌دری هه‌روه‌ها من گوتمه و بلاویشم
کردنه‌وه‌ که‌ (خوای گه‌وره له‌ هه‌له‌ وناقه‌واوینه‌گانی نه‌م ئوممه‌ته خورش ده‌بیّت ، نیتر نه‌م
هه‌له‌یه (خطأ) هه‌موو مه‌سه‌له‌گانی (الغبرية والقولية) واته نه‌و ثابته و فرمودانه‌ی گوتراون
سه‌بارته به‌ حوکمه شهرعیه‌کان وه مه‌سه‌له‌ کرداریه‌کان (المسائل العمليه) واته نه‌و ره‌فتار و
کردارانه‌ی به‌نده‌کان نه‌جای ده‌دهن و له‌شهرعی خاودا بریار و حوکمیان بق تراوه - جیگای
باسه‌ سه‌له‌فی هه‌له‌یش قسه‌و باس وپای جیاییان له‌سهر نه‌م مه‌سه‌لانه هه‌بووه ! به‌لام هه‌رگیز
نه‌بیستراوه له‌ هیچ کامیان براهی تۆمه‌تبار کرد بیّت به‌ (کوفر یان فیسق یا معصیه‌ت).

وه به‌رده‌وام من نه‌وه‌م روون کردنه‌وه که‌ نه‌وه‌ی له‌ سه‌له‌فی صالح و پیتشه‌ایانه‌وه
هاتنوه که‌ به‌ شیوه‌یه‌کی گشتی و به‌ بی‌ نیاری کردن ووتوپانه هه‌ر که‌س فلانه شت و فلانه شت
نه‌جای بدات نه‌وه کافر ده‌بیّت نه‌مه قسه‌یه‌کی راسته به‌لام پتویسته ئیمه جیوازی به‌هین له
نیوان (الأطلاق والتعین) واته قسه وحوکمی گشتی و حوکمی تابه‌ت به‌سهر خه‌لکی تابه‌تیدا
،، چونکه (تکلیف) هه‌ره‌شه لی کردن و ترساندن نه‌مه‌ش کارو فرمانی پتفه‌مه‌رانه و به‌درو
خستنه‌وه‌ی فرموده‌گانی پتفه‌مه‌ر (ﷺ) بۆیه ده‌بی به‌ په‌له و له‌خوه‌وه خه‌لک کافر نه‌که‌ین
چونکه له‌وانه‌یه نه‌و که‌سه تازه موسلمان بوو بیّت یا له‌ سه‌هرایه‌کدا ژیا بیّت به‌رنامه‌ی ئیسلامی
پی نه‌گه‌شتبیت بۆیه نه‌م که‌سه کاتی ئینکاری هه‌ر حوکمیکی شهرعی بکات کافر نابیت چونکه
شاره‌زایی نیه‌ی و (إقامة الحجة) له‌سهر نه‌کراوه یان له‌وانه‌یه شاره‌زایی له‌ ئیسلام به‌لام نه‌و

دهقه شرعیهی نه بیستبیت یا بیستویهتی به لام (صحیح) نیه به لایوه یا خود دهقیکی شرعی تره به دهستهویه پیچهوانهئێ ئه مهی ئیستا بۆیه ناچار بووه (تأویل) بکات با خۆی به ههله و (مخطی) یش بزانیته.

وه من بهردهم ئه فرموده (صحیح) هم له یاده کهله صحیحی (بوخاری و موسلیمدا) هاتوه له سه زمانی پیاوێک کهله کاتی سه ره مهرگ و گیان ده رجوونیدا وه سیهت ده کات و ده لیت (إِذَا أَنَا مِتُّ فَأَحْرِقُونِي ثُمَّ اسْقُونِي ثُمَّ نَرُونِي فِي الْيَمِّ، فَوَاللَّهِ لَأَنْقُصَنَّ قَدْرَ اللَّهِ عَلَيَّ لِيُعَذِّبَنِي عَذَابًا مَا عَذَبَهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ، فَفَعَلُوا بِهِ ذَلِكَ، فَقَالَ اللَّهُ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا فَعَلْتَ قَالَ خَشِيتُكَ فَغَفَرَ لَهُ) واته کاتی که من مردم لاشه کهم بسوتیتن و پاشان بیگه نه خۆله میشت و فریم بده نه ناو چالێک چونکه به خۆای گوره قه سه م گه رخا ده سه لاتی هه بیته به سه رمدا زیندووم بکاته وه سزایه کهم ده دات له جیهاندا کس سزای وای نه چه شتبیته، پاشان خرمان و ده ور به ریشی هه ستان وایان ئی کرد پاشتر خۆای گوره پێی فرموو: چو وای لیکریت که ئه وه سیه ته بکهیت و وات ئی بکه ن؟ له وه لامدا ووتی: خوا به ته نه نا ترسان له تو، بۆیه خۆای میهره بان به کسه ر ئی خوش بوو.

لێزه دا ئه وهی جیگای هه لوسته یه ئه مه یه که ئه م پیاوه گومانی هه بووه له ده سه لاتی په روه رداگه ر و به لکو بیر و باوه ریشی وابه روه که زیندو نابیته وه گه ر لاشه که ی بکریته خۆله میشت چونکه ده لی (لَنْ قَدَّرَ اللَّهُ عَلَيَّ) ئه گه ر خوا ده سه لاتی هه بی به سه رمدا!

ئه م گومان و پیرو باوه ره شه لای هه مو زانایانه وه کوفره، به لام دیاره ئه م پیاوه شه ره زا نه بووه له پایه کانی بیرو باوه ر و نه یزانیوه که ئه و پیرو بۆ چه ونه کوفره له گه ل ئه و نه زانیه شه دا باوه ری به خۆای گوره هه بوه تدریش ترساوه له سزای په روه رداگه ر و هه ر ئه و ترسه ش پالی پێوه ناوه ئه و وه سیه ته بکات بۆیه خۆای گوره له به ر ئه و نه زانیه ی نه که هه ر ئیشه کی به کوفر بۆ تمار نه کردبووه به لکو خوش بووه لێشی. جا ئه و کسه ی له ئه هلی ئیجتیهاد و به شوین راستیدا گه ران با (تأویل) یش بکات ماده م سوور بیته له سه ر به دوا دا چه ونی پێقه مبه ر (متابعة الرسول ﷺ) له پێشتره (اولی بالمغفرة من هذا) له لێخوش بوونی له و پیاوه ی سه ره وه .

هر لیره به بۆمان روون ده بپتوه که جیاوازی ههیه له نێوان ووتنه و خاوه نه که بیدا (القول والفاصل) وه له نێوان کردار و بکه ره که بیدا (الفعل والفاعل) مه رج نیه هه موو قسه یه ک یا کردارێک کوفر یا فیسق و تاوان بپت و خاوه نی ئه و (قسه ، یان کرده وه یه) هوکمی کافر یا فاسق بوون بد ریت به سه ریدا نه مه ش پا و بۆ جوونی شیخو لئیسلا م ئیبنو له تیمیه سه ره همه تی خوای لئی پت - له کتیی (مجموع الفتاوی) چ ٢٥ لاپه ره ١٦٥ وه رگه را وه .

سه رچا وه و بناغه ی ئه م قسانه ش نه وه یه که هر قسه یه که له قورئان و سونه تو ئیجماعی زانا یاندا به (کوفر) دا به ریت ، ده بی بگوتری که نه و قسه یه (کوفره) به شی وه یه کی گشتی چونکه مه سه له ی تیمان له و با به ته گرنگانه یه که له خوای گه وره و پێغه مبه ره و پیمان که شتو وه هه رگیز نا کړی خه لک به گومان و هه ولو ئاره نو ی خو یان قسه ی تیدا بکه ن و بریاری له سه ر بدن ، به لام ئه وس تیش نیه بۆ ه یچ که سێک کاتی که سێکی بی نی قسه یه کی بی با وه پانه یان کوفرانه ده کات یه کسه ر پی ی پوتری نه وه کافره ، مه گه ر مه رجه کانی کافر بوون و پێگره کان (الموانع) ی تیدا ها تبه نه دی ، نه و کاته بریاری کافر بوونی له سه ر ده ریت ، بۆ نمونه گه ر که سێک با وه پی وا بپت که عاره ق و سوو (الریا) خه لالان ، له به ر نه وه ی تازه مو سلما ن بو وه یا له سه حرا و چۆ له وانیدا ژیا وه و هوکمی شه رعی عاره ق و سووی نه بیستو وه بۆ یه گه ر فه ناعه ت و با وه پی وا بوو که خه لالان و له قورئان و سونه تیشدا با سیان به حه رامی نه ها تو وه ، نه وه ماده م تازه مو سلما ن بو وه نه زان و نه شاره زا به به و هوکمه شه رعیانه نه وه کافر نابیت! هه ره وک چۆن هه ندیک له زانا یانی سه له فی صا لچ له کاتی خو یانا ئینکار یان له هه ندی فرموده ی پێغه مبه ر (ﷺ) کردو وه چونکه نه و فرمودانه یان پی نه گه یشتو وه یان به لایانه وه (صحیح) نه بو وه ، بۆ یه ه یچ یه کێک له وانه به کافر دانانرین هه تا (إقامة الحجة) به لگه ی پوون و ته واویان له سه ر تو مار نه کریت ، وه ک خوای گه وره له سو ره تی (النساء) ئایه تی (١٦٥) دا نه سه رموی ﴿لئلا يكون للناس على الله حجة بعد الرسل﴾ واته تا خه لکی ه یچ به لگه یان به ده سه تو وه نه مینیت (له سه ر بی بی نی و یاخی بوونیان) نوای نه وه ی خوا پێغه مبه رانی بۆ ره وانه کردون ،

خوای گورهش له هه مو هه له و له بیر جوونه وه به له (الخطأ) والنیسان) که ئه م ئومه ته نه جاسی بدات لیتیان خۆش ده بیته.

لیره دا کۆتایی دیتین به قسه شیرین و به لگه داره کانی شیخولنیسلام.

له م فهتوا و قسه به هیز و به لگه دارانه شیخولنیسلام وه بۆمان ده رکوت که قسه و کرده وه جاری واهیه (کفر یا فسق) ه به لام مهرج نیه ئه و که سه ی که پێیان هه لده ستیت (کافر یا فاسق) بیته له بهر (لانتفاء شرط الکفر أو التفسیق أو وجود مانع يمنع منه)

وه هه کسه ی که حق و راستی بۆ ده رکوت و به لام هه پێچه وانه و دزایه تی کرد ئیتر له بهر قه ناعات و بیرو باوه ریک بیته یا که سیک و به رنامه یه که هه بیته وای لیگر دبیته یان له بهر خۆشه وستی دنیا و فه زل دانی به سه ر قیامه تداوا بکات ، له بهر هه ریه کیک له مانه بیته به پێی جۆری تاوان و گونا هه که و گوره و بچوکیه که ی و پێژیه ی پێچه وانه و دزایه تی که ی هوکی (کافر یا فسق) ی به سه ردا ده دریت.

بۆیه له سه ر هه مو ئیمانداریک پێویسته بیرو باوه ر و قسه و کرده و کانی به پێی قورئان و سونه ت به رنامه پێژی بۆ بکات و ته نها قورئان و سونه ت بکاته پێشه وای و ئیمامی خۆی و له بهر تیشک و رووناکی ئه م دوانه دا به رنامه کانی ژیا نی ریک بکات ، ته نها به م شیوه یه ش پێیا نی (الصراط المستقیم) ده توانی بگهیته بهر که خوای گوره فرمانی پێی کردوین ته نها له سه ر ئه و رێیا نه برۆین وه که له سوره تی (الأنعام) ئایه تی (۱۵۳) دا ئه فرموی ﴿وَأَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السَّبِيلَ فَتَفْرُقَ بَيْنَ سَبِيلِهِ ذَلِكَ هُوَ صِرَاطُكَ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ واته بێگومان ئه مه پێیا ز و شایه یی راستی مه و ئێوه ش ده بی شوینی بکه ون ، و شوینی رێچه کانی تر مه که ون ، چونکه جیا تان ده کاته وه له رێیا نی خوا ئه مه ش په ره ر دگارتان فه رمانی پێی کردوین بۆ ئه وه ی خواناس و پارێزگار بن.

له کۆتا دا خالیکێی تر به گرنگ ده زانی و پێویسته موسلمانان لای ناگادار بن ئه ویش ئه مه به که ، هه ندیک ده بینین هه مو بیرو باوه ر و کرده ویه کی له سه ر مه زه به ی زانییه کی تایبته به پێوه ده بات و گه ره ده کانی قورئان و سونه تیش پێچه وانه ی ئه و مه زه به بن هه ول

ده‌دات مانا و مه‌به‌ستی ئه‌و ده‌قانه بگۆپێ و وه‌ها ته‌فسیریان بکات که له‌گه‌ڵ مه‌زه‌به‌که‌ی خۆیدا بگونجێ! به‌م شیوه‌یه قورئان سونه‌ت ده‌کاته پاشکۆ و شوێن که‌وته‌ی مه‌زه‌به‌ .

دیاره ئه‌مه‌ش ڕێگه‌یه که له‌ ڕێگه‌کانی شوێن که‌وته‌ی هه‌واو ئاره‌زوو نه‌ک شوێن که‌وته‌ی هه‌یدایه‌ت ، بۆیه خوای میهره‌بان زه‌می ئه‌و که‌مه‌لانه ده‌کات و له‌ سوهره‌تی (المؤمنون) ئایه‌تی (٧١) دا ئه‌فه‌رموی ﴿وَلَوْ أَتَبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ واته : ئه‌گه‌ر حه‌ق و راستی شوێنی ئاره‌زووی ئه‌وان بکه‌وێت، ئه‌وه ئاسمانه‌کان و زه‌وی و هه‌موو ئه‌وانه‌ی تێیاندایه ده‌شپۆ و تیا‌ده‌چوو ، نه‌خێر حه‌ق وایه رقیان ئی نه‌بی‌ت چونکه ئێمه قورئانی‌که‌مان بۆ هه‌تاه‌وه‌ی یادی هه‌موو چا‌که‌کانیان ب‌خاته‌وه ، که‌چی ئه‌وان له‌ به‌رامبه‌ر ئه‌و یاد خه‌ره‌وانه‌دا سه‌رکه‌ش و یاخه‌ین وپشتی تی ده‌که‌ن.

ئه‌وه‌ش سه‌یری نوسراو و پاو بۆچوونی ئه‌و هه‌نده خه‌ڵکه بکات ،شتی سه‌یر و سه‌مه‌ره ده‌بینی و ئه‌و کاته بۆی ده‌سه‌لمی که شوێن که‌وته‌ی قورئان و سونه‌ت و ته‌سلیم بوون به‌ راستیه‌کانیان چه‌ند تام و چێژ و دل‌ ئارامی به‌ خاوه‌نه‌که‌ی ده‌به‌خشیت و بیرو هه‌وشی موسلمانان کۆ ده‌کاته‌وه ، و مه‌زه‌به‌ی زانایانی ئیسلام خه‌مه‌تکار و ئاسانه‌کاری ده‌که‌ن بۆ موسلمانان کاتێکی‌ش راو بۆ چوونی هه‌ر زانابه‌ک بپچه‌وانه‌ی هه‌ر ده‌قیکی شه‌ری سابت بێت. ئه‌و زانا به‌ریزه‌ خۆی پێش هه‌موو که‌س ئی په‌شیعانه ، وه‌ له‌سه‌ر زمانه‌ی هه‌موویانه‌وه ئه‌م ووته به‌ نه‌خه‌مان بۆ هاتوه‌وه که ده‌فه‌رمون (إِذَا صَحَّ الْحَدِيثُ فَهُوَ مَذْهَبِي) واته حه‌دیه‌سی سه‌حیح مه‌زه‌به‌ی هه‌ر یه‌کێک له‌ ئێمه‌یه و قورئان و سونه‌ت سه‌رچاوه‌ی یاسادان و هه‌ڵه‌نجانی هه‌موو مه‌زه‌به‌ و فه‌تواکان نه‌ک به‌ پپچه‌وانه‌وه !!

بۆیه هه‌ر که‌سه‌ک سێک به‌بارێته‌وه له‌ خوای میهره‌بان به‌ دلێکی پاک و راستگرایانه‌وه و هه‌ست کردن به‌ دۆله‌مه‌ندی په‌روه‌ردگار و هه‌زاری خۆیه‌وه ، بێگومان خوای میهره‌بان وه‌لامی ده‌داته‌وه و داواکاریه‌کانی قه‌بوڵ ده‌کات ، هه‌روه‌ک له‌ سوهره‌تی (البقره) ئایه‌تی (١٨٦) دا ئه‌فه‌رموی ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ واته : ئه‌ی محمد (ﷺ) ئه‌گه‌ر به‌نده‌که‌م په‌رسیارت ئی بکه‌ن

دەریارەم ، ئەوێ من نزیكم لێیانەو ، بەهانا و هاواری دۆعا گۆیانەو دەچم هەر کاتێك لێم
بیارپێتەو و نزا بگەن ، دەبا ئەوانیش بە دەم بانگەوازی منەو بێن و باوەڕی دامەزراو بە من
بەینن ، بۆ ئەوێ پێگای هوشیاری و ئاگایی بگرێت بەر.

لێرەو له خواى بالادەست ئەپارتینەو کە لەو کەسانەمان بگێڕێ حەق ناسن و شوێن حەق
دەکەوێت وە بە تال و پەر و پوچچیش ، بە بە تال دەبینن و لێى دوور دەکەوێت و هەروەها
بمانگێڕێ لەو کەسانەى کە بانگخواز و پێشاندەرن و بۆ خوا صولحاون ، خواپە بە میهرەبانی
خۆت دلە کانیان پوو لە هیدایەت بکە تا نە لە خشاو و جیگیر دەبن .

له کۆتاییدا دەلێین: خواپە لەبەر خاتری سیفاته بەرز و بلندەکان و ناوێ جوانەکانی خۆت ،
کە ئەم نوسراوەمان دەریارەیان نووسی لە مامۆستای نوسەر و وەرگێڕ و سەرچەم خوشک
و بریارانی موسلمان خوش بیست و ئەم نوسراوەش بخەیتە تەرازی چاکە کانیان .

اللهم آمین

هەمیشە و هەمووکاتیش بە (الحمد لله رب العالمين) کۆتایی بە کار و کردەوێ کانیان دێنن

پیرستی باسه کان

لایره	بابهت
۱	- ووته یه ک
۳	- پیشه که یه ک له لایه ن زانای پایه بهرز شیخ عبدالعزیز وه
۵	- پیشه کی نووسه ر
۷	- بنه ماکانی تیگه یشتن له ناوه کانی خوای گه وره
۲۲	- چه ند بنه مایه ک سه بارهت به سیفه ته کانی خوای گه وره
۳۹	- چه ند بنه مایه ک بق سه لماندن به لگه کانی سیفات و ناوه جوانه کانی خوا (ع)
۷۱	- پونکردنه وه یه ک سه بارهت به (معیه الله تعالی) بق به نده کانی
۷۷	- پونکردنه وه یه ک سه بارهت به نزیکه خوای گه وره له به نده کانی
۹۰	- دوا ووته (هه لو یستی شهرعی له حوکه می (کوفر یا فیسق) دان به سه ر خه لکدا
۹۴	- پاو بقوونی شیخو لئیسلام سه بارهت به بریاردان به (کوفر یا فیسق یا معصیه)
۱۰۰	- پیرستی باسه کان

